

EBIJIRO BY'ENTUMWA

Enshokolezi

Omu nshokolezi y'ecitabu câge c'Emyanzi y'Akalembe, Mutagatîfu Luka arhubwîzire oku ahumbaga n'obushiru emyanzi y'ebijiro n'enderho za Mwâmi Yezu, mpu lyo Teofili amanya bwinjinjà oku ebi ayigîrizibagwa binali by'okuli. Ebi Yezu ajizire kuhika olusiku arheremeraga omu mpingu, biri biyandike omu Myanzi y'Akalembe. Mw'eci citabu câge ca kabiri, ciderhwa Bijiro by'Entumwa (Ebj), Mutagatîfu Luka arhuganîrîre oku Entumwa, erhi ziyus'ihâbwa Mûka Mutagatîfu, zalumizagya Emyanzi y'Akalembe ka Yezu Kristu n'obugo bwage omu igulu lyoshi, kulya Nyakasane y ne abarhegekaga erhi akola ashubira emw'Ishe, erhi: «Mûka Mutagatîfu ammuyandagalira, ammuhe n'emisî y'enyanya; na ntyo mu be bahamîrizi bani omu Yeruzalemu, n'omu Yudeya yoshi, n'omu Samâriya, na kuhika aha igulu lihekera» (Ebj 1, 8). Luka ayandikaga ecitabu e'Ebijiro by'E ntumwa hofi h'omwaka gwa 70.

Enshula-mwanzi

¹ Omu citabu câni cirhanzi*, wâni Teofili, naganîre byoshi ebi Yezu ajizire anayigîriza kurhenga omurhondêro

* **1:1 1, 1** Ecitabu cirhanzi ca Luka, co citabu ca kasharhu c'Emyanzi y'Akalembe.

² kuhika olusiku arheremeraga empingu, erhi amâyûs'iyigîriza Entumwa acîshogaga n'omunwe gwa Mûka Mutagatîfu.

³ N'erhi ayûs'ibabala, kandi bo acîyêresire oku azîne omu kubahà bimanyîso binji; ajira nsiku makumi anni ababonekera anabashambâlira eby'Obwâmi bwa Nnâmahanga.

*Yezu arheremera omu mpingu
(Luk 24, 47-51)*

⁴ Lêro anacibà adwîrhe alya haguma nabo, ababwîra mpu barharhengaga omu Yeruzalemu, ci mpu balindireyo eci Îshe abalaganyagya, erhi: «Kulya mwayumvagya nammubwîra, nti:

⁵ “Yowane akâg'ibatiza n'amîshi, ci mwêhe, hano kugera nsiku nsungunu, mwâbatizibwa muli Mûka Mutagatîfu†.”»

⁶ Erhi babà bacîgushire ntyo haguma, bamacimudôsa, mpu: «Yâgirwa, ka buno ly'okola washub'iyimanza obwâmi‡ bw'Israheli?».

⁷ Abashuza, erhi: «Gurhali mukolo gwinyu okumanya ensiku n'amango Larha yêne acîshozire oku bulonza bwâge;

⁸ ci Mûka Mutagatîfu ammuyandagalira, amuhè n'emisî y'enyanya; na ntyo mubè bahamîrizi bâni omu Yeruzalemu, n'omu Yudeya yoshi, n'omu Samâriya, na kuhika aha igulu lihekerâ»,

† 1:5 1, 5 Entumwa zahâbagwa Mûka Mutagatîfu olusiku lwa Pentekoste. Ngasi mukristu amuhââbwa omu Bubatizo n'omu Bukomezo. ‡ 1:6 1, 6 Abayahudi bakâg'ilangâlira mpu Mwâmi Yezu ayish'ishub'iyimanza obwâmi bwâbo, Israheli w'Abayahudi.

⁹ Erhi ayûs'iderha ebyo binwa, banacimubona amanamana emalunga; ecitù camubwîka, barhacimubonaga.

¹⁰ Erhi bâli ntyo, bamukonolîre amasù oku ajà emalunga, banacibona balume babiri babay-ishîre, bayambîrhe emyambalo myêru.

¹¹ Bababwîra, mpu: «Ewe, mwe bantu b'e Galileya, cirhumire muyimanga munadwîrhe mwalola emalunga? Oyo Yezu ommurhenzi remwo, arheremera empingu, kwo anânagaluke§ nk'oku mwamubwîne arheremera empingu».

I. Ekleziya y'e Yeruzalemu

Ntumwa ikumi na nguma

¹² Okubundi barhenga ebw'erya ntondo y'Emizêti, bashubira e Yeruzalemu, Eyo ntondo erhali kuli n'e Yeruzalemu: luli lugendo lwankagendwa* olwa-Sabato,

¹³ Erhi bahika omu lugo, bacijira omu nyumpa y'enyanya; mwo bakâg'ibêra. Abâmuli b'abâ: Petro na Yowane, Yakôbo n'Andreya, Filipo na Toma, Bartolomeyo na Mateyo, Yakôbo mwene Alfeyo na Simoni Shabushiru, na Yûda mwene Yakôbo.

¹⁴ Abo boshi bananîza emirhima haguma, bakâshenga buzira kuhusa, bo n'abakazi

§ **1:11 1, 11** Mwâmi Yezu ayish'igaluka aha kuyûrha kw'igulu omu irenge n'obukuze bunene al'itwîra abantu olubanja. * **1:12 1, 12** Olwa-Sabato Abayahudi bâli bayêmêrîrwe okugenda cilometre ciguma, magulu cihumbi. Okurhaluka aho kwâli kuhanzîbwe.

bàbalimwo, haguma na Mariya, nnina wa Yezu, na bene wâbo.

Matiya acîshogwa

¹⁵ Mw'ezo nsiku, Petro anaciyimanga ekarhî k'abâbo, eyo ndêko yali ya bantu nk'igana na makumi abiri, ababwîra, erhi:

¹⁶ «Bene wîrhu, lwàli lukwânîne luyunjule lulya luderho lw'Amandiko Mûka Mutagatîfu aderhaga omu kanwa ka Daudi kuli Yûda wacîjiraga ciron-gozi ca balya bagwârhaga Yezu,

¹⁷ “Ali wa muli rhwe, anali agwêrhe naye ecâge cikono omu mukolo gwîrhu”.

¹⁸ “Lêro oyo muntu, erhi abà amagula ishwa n'engulo y'ecâha câge, akulumbira aha k'amalanga, enda yabasha, n'eby'omu nda byoshi byashandâla”.

¹⁹ “Okwo kwamanyibwa n'abantu b'e Yeruzalemu boshi, kwanarhuma bayîrika ery'ishwa Haceldama omu lulimi lwâbo, kwo kuderha mpu Ishwa ly'Omukò”.

²⁰ “Kwàli kuyandisirwe omu citabu c'Ennanga, mpu: *Aha mwâge hayôrhe bûmu hanabule owa-hayûbaka, n'ecikono câge owundi acihâbwe.*”

²¹ “Kuziga kukwânîne, muli abà bantu rhwàli rhweshi amango goshi Nyakasane Yezu àli ekarhî kîrhu”,

²² “kurhenga obubatizo bwa Yowane kuhika olusiku arhurhengagamwo, murhenge muguma wâbà muhamîrizi w'okufûka kwâge haguma n'irhù”».

²³ Banacilêrha babiri, Yozefu, wakâg'iderhwa Barsaba, wayîrikagwa Yusto, na Matiya.

²⁴ Okubundi bashenga Nnâmahanga, mpu: «Yâgirwa Nyakasane, we yishi emirhima y'abantu boshi, orhuyêreke oyu ocîshozire mw'abà babiri,

²⁵ “ahâbwe mw'obu burhumisi n'ogu mukolo, ecikono Yûda asigaga erhi agenda lwâge”».

²⁶ Banaciyêsha ecigole, cagwârha Matiya; aganjwa muli zirya Ntumwa ikumi na nguma.

2

Pentekoste

¹ Boshi bâli bacîgushire baguma erhi olusiku lwa Pentekoste luyisha.

² Caligumiza, ecihôgêro ciri nka cihôgêro ca mpûsi ndârhi camanuka oku nkuba, cayunjuza enyumpa bâlimwo.

³ Babona orhumole rhuli nka ndimi za muliro; rhwacîgaba, rhwanayish'ikâgwa oku irhwe lya ngasi muguma.

⁴ Boshi banaciyunjula Mûka Mutagatîfu, barhondêra okushambâla ezindi ndimi, nk'oku Mûka Mutagatîfu akâg'ibabwîra.

⁵ Obwo e Yeruzalemu erhi eri Abayahudi n'abantu barhînya Nnâmahanga, barhengaga omu mahanga goshi g'en'igulu.

⁶ Erhi eyumva eco cihôgêro, eyo ngabo y'abantu yacilunda haguma; barhangâla erhi bayumva Entumwa zidwîrhe zashambâla olulimi lwa ngasi muguma.

⁷ Bayôboha boshi banarhangâla, mpu: «K'abâla bantu badwîrhe baderha barhali b'e Galileya boshi?

⁸ Kurhi rhucidwîrhage rhwabayumva ngasi muguma omu lulimi lw'emwâbo?

⁹ Abaparti n'Abamedi n'Abelamiti, abantu b'e Mezopotamiya n'ab'e Yudeya, ab'e Kapadociya n'ab'e Ponti n'ab'e Aziya,

¹⁰ ab'e Frijiya n'e Panfiliya, ab'e Mîsiri n'ab'ebihugo by'e Libiya bibà omu lubibi n'e Cireneya, n'Abaroma bayûbaka eno,

¹¹ Abayahudi n'abashimbûlizi, Abakreti n'Abaharâbu, rhweshi rhweshi rhudwîrhe rhwayumva baderha ebirhangâzo bya Nnâmahanga omu ndimi zîrhu*».

¹² Boshi bagwârhwâ n'obwôba, barhangâla banakâbwizanya, mpu: «Lêro kwo kurhi oku?»

¹³ Ci abandi bakâbashekera n'okuderha, mpu: «Bagwâsirwe n'erivayi ly'omurhobo!»

Petro ayigîriza olubaga

¹⁴ Obwo Petro anaciyimanga bo na balya ikumi na muguma, ayâkûza, abâbwîra, erhi: «Mwe bantu b'e Yudeya ninyu mweshi b'eno Yeruzalemu, ehi mubimanye, murhege okurhwiri, munayumve kwinjà ebinwa byâni.

¹⁵ Nanga, abà bantu barhali balalwe nk'oku mucîkêbirwe, bulya ziciri nsâ isharhu z'omûshi.

¹⁶ Ci okûla kwo kulya kwalêbagwa n'omulêbi Yoweli», erhi:

¹⁷ *Omu nsiku nzinda†, Nnâmahanga okudesire, nâlumîza Omûka gwâni oku bantu boshi. Obwo*

* **2:11 2, 11** Abashimbûlizi bo balya bakâg'ishimba engeso z'idini ly'Abayahudi. **2:16 2, 16** Yow 3, 1-5. † **2:17 2, 17** Ensiku nzinda go mango ga Masiha, kurhenga Okuburhwa n'okufâ n'okufûka n'okurheremera kwâge omu mpingu kuhika okuyûrha kw'igulu.

bagala binyu na bâli binyu bânalêbe; abasole bânabonekerwe, n'abashozi bâbone ebilôrho,

¹⁸ *Nêci, mw'ezo nsiku, nayîsh'ilumîza Omûka gwâni oku bambali bâni n'oku bambalikazi bâni, bâkâlêba.*

¹⁹ *Nânajira ebirhangâzo era nyanya omu malunga n'ebisômerîne en'igulu: omukò, omuliro, n'amîshi gatumbûka.*

²⁰ *Izûba lyâhinduke mwizimya n'omwêzi gubè mukò, embere olusiku lwa Nyakasane†luyishe, lwo lusiku lukulu lw'irenge.*

²¹ *Ago mango, ngasi yêshi wâshenge izîno lya Nyakasane anacire.*

²² Bene-Israheli, muyumve ebi binwa: Yezu w'e Nazareti, olya muntu Nyamuzinda akuzagya muli mwe, amuhà obuhashe bw'okujira ebisômerîne n'ebirhangâzo n'ebimanyîso ekarhî kinyu, okwo murhakuhabiri ninyu,

²³ oyo muntu abantu babî balenganyagya nka kulya Nnâmahanga ali arhegesire§ omu bulonza n'omu bumanye bwâge, y'oyo muzind'iyîrha, mwamubamba oku musalaba.

²⁴ Ci Nnâmahanga amuzûsa, amurhenza omu nkoba z'olufù, bulya kurhankahashikîne lumuhime.

²⁵ Kali Daudi adesire kuli ye, mpu: *Nyakasane mpirakwo amasù amango goshi, bulya andi ebulyo ntag'ihuligana.*

²⁶ *Co cirhuma omurhima gwâni gucishinga,*

† 2:20 2, 20 Olusiku lwa Nyakasane, lwo lusiku mwâmi Yezu agaluka en'igulu al'itwîra abantu olubanja. § 2:23 2, 23 Lolà Abalêbi b'Amalaganyo ga mîra; bwenêne Iz 53. 2:25 2, 25 Lul 16(15), 8-11

n'olulimi lwâni lusima, n'omubiri gwâni gway-ish'iluhûkira omu bulangâlire.

²⁷ *Bulya orhankaleka omûka gwâni gwabêra omu Kuzimu, orhankanayêmêra omwîra wâwe abôlera omu nshinda.*

²⁸ *Wanyêresire enjira z'obuzîne, wânacinyunjuza masîma olusiku nâbona obusù bwâwe.*

²⁹ Bene wîrhu, leki mmubwîre n'obwâlagale: «Larha Daudi afîre anabishwa, n'ecûsho câge yo cinacibà eno mwîrhu kuhika ene.

³⁰ «Ci bulya àli mulêbi, Daudi ali amanyire, oku ciragâne, oku Nnâmahanga anayîmike oku ntebe yâge omwâmi w'omukò gwâge»,

³¹ «àli erhi abwîne anabà amanyîsa okufûka kwa Kristu, bulya arhabêraga omu Kuzimu n'omubiri gwâge gurhaboleraga omu nshinda».

³² «Oyo Yezu, Nnâmahanga amufûsize; na rhweshi rhuli bahamîrizi b'okwo».

³³ «N'erhi okulyo kwa Nyamuzinda kubà kwamamukuza, Îshe amuhà Mûka Mutagatîfu alaganyagya, anamurhuma. Ebyo byo mudwîrhe mwabona, byo munadwîrhe mwayumva».

³⁴ «Daudi yêhe arharheremeraga omu mpingu, anagal'iderha, mpu: Nyakasane abwîzire Nnâhamwîrhu, erhi:»

³⁵ *«Bwârhala ebwa kulyo kwâni, kuhika abanzi bâwe mbayandaze burhaba aha magulu gâwe.»*

³⁶ «Kuziga bene-Israheli boshi bamanyage bwinjinjà oku olya Yezu muzind'ibamba oku musalaba, Nyamuzinda amujizire Nyakasane na Mucunguzi».

Abemêzi barhanzi

³⁷ Ako kanwa kabahika oku murhima; banacibwîra Petro n'ezindi Ntumwa, mpu: «Bene wîrhu, kurhi rhwâjiraga?»

³⁸ Petro ashuza, erhi: «Mucîyunjuze, na ngasi muguma abatizibwe oku izîno lya Yezu Kristu, lyo ababalirwa ebyâha byâge; ntyo muhâbwe enshôkano ya Mûka Mutagatîfu.

³⁹ «Bulya amalaganyo gali ginyu n'abâna binyu na ngasi boshi bali kuli*, balya boshi Nyakasane Nyamuzinda wîrhu ânahamagale».

⁴⁰ Ashub'ibabwîra bindi birhali binyi, ahamîriza anakomêreza, erhi: «Murhenge muli eri iburha libî».

⁴¹ Abayankirire akanwa kâge banacibatizibwa. N'olwo lusiku bantu bihumbi nka bisharhu bajâ omu bashimbûlizi ba Kristu.

Obwôrhere bw'Abakristu barhanzi

⁴² Obushiru bwâbo bwâli bunji† omu kushimba enyigîrizo z'Entumwa, n'omu cinyabuguma, n'omu kubega omugati, n'omu kuharâmya.

⁴³ Abantu boshi bakâyôboha, bulya entumwa zâkâg'ijira birhangâzo na bisômerîne binji.

⁴⁴ Abemêzi boshi bâli bacîshwêkîre haguma, n'ebyâbo byoshi bakâg'ibishangîra.

* **2:39 2, 39** Abâli kuli bo Bapagani. Lolà Iz 57, 19.

† **2:42 2, 42** Omukristu w'okuli amanyîkana oku bushiru bwâge bw'okushimba enyigîrizo n'oku buzigire bwâge oku bâbo, co cinyabuguma cirhujira nka bâna ba nda ndguma, n'oku bushiru bwâge bw'okuyumvîrhiza emisa n'okushangîra Obukaris-tiya n'agandi masakramenta, n'omu kuharâmya n'okushenga Nnâmahanga ngasi mango.

⁴⁵ Bakâg'ikaguza amashwa n'ebirugu byâbo, n'engulo bakâyigabâna boshi, ngasi muguma nk'oku analagirîre.

⁴⁶ Ngasi lusiku n'omurhima muguma, bakômeraga okujà omu ka-Nyamuzinda, banakâg'ibega omugati omu mwa bâbwè, bakâlya ebiryo byâbo omu bushagaluke, buzira murhima gw'obulyâlya.

⁴⁷ Bakâg'ikuza Nnâmahanga, n'olubaga lwoshi lwàli lubarhonyize. Na ngasi lusiku Nyakasane akâg'iyûshûla balya balonzagya okucunguka omu mulala gw'abemêzi.

3

Petro afumya ecirema

¹ Okubundi Petro na Yowane banaciyina-mukira omu ka-Nyamuzinda omu nsâ ya kali mwenda, yo nsâ y'okuharâmya.

² Lêro erhi hali omuntu waburhagwa cirema; bakâg'imulêrha ngasi lusiku, bakâmutamaza aha lumvi lw'aka-Nyamuzinda luderhwa Nakinjà, mpu ahûne abajà omu ka-Nyamuzinda.

³ Erhi abona Petro na Yowane bakola mpu bajè omu ka-Nyamuzinda, abarhega enfune.

⁴ Obwo Petro amulikirakwo amasù na Yowane kwo na kwo, anacimubwîra, erhi: «Rhulolekwo».

⁵ Naye abakonolerakwo amasù, erhi alangâlîre mpu hali eci bamuhà.

⁶ Ci Petro amubwîra, erhi: «Ensaranga n'amasholo, ntabijira; ci eci ngwêrhe nkolaga nakuhâco: oku izîno lya Yezu Kristu w'e Nazareti, yimuka, ogende!»

⁷ Anacimugwârhira oku kuboko kulyo, amuyimusa. Aho honêne amagulu n'enshando zâge byazibuha.

⁸ Anacihama, ayimanga, arhondêra alambagira. Okuhandi ajâ omu ka-Nyamuzinda bo na bo, aj'agenda, anahama, anakuza Nnâmahanga.

⁹ Olubaga lwoshi lwabona oku adwîrhe alambagira anakuza Nnâmahanga.

¹⁰ Bamanyîrira bwinjâ oku y'olya yenêne wakâg'itamala aha lumvi lw'aka-Nyamuzinda luderhwa Nakinjâ, mpu ahûnire obuligo. Banaciyôboha, bageramwo ogwa nyegenye erhi babona okwabîre.

Petro ashub'iyigîriza olubaga

¹¹ Yêhe arhacirhengagakwo Petro na Yowane. Obwo, mwo bulya bwôba, olubaga lwoshi lwakunjukira emunda bâli, omu mbaraza ederhwa ya Salomo

¹² Erhi Petro abona okwo, abwîra, olubaga, erhi: «Mwe bene-Israheli, kurhi mwankasômeragwa n'okwo? Cirhumire mwarhukonolerakwo amasû nka kuno buhashe erhi bwinjâ bwîrhu rhwenene rhwagendesizemwo oyu muntu?

¹³ Nyamuzinda w'Abrahamu n'Izaki na Yakôbo, Nyamuzinda wa balarha, ye wakuzize omurhumisi wâge Yezu mwalenganyagya mwanamuhakana embere za Bilato, n'obwo âli amâtwa mpu alîkwe.

¹⁴ Ci mw'oyo mwalenganyize Omwimêna n'Omwêru-kwêru; mwahûna mpu balîke ecishumûsi,

¹⁵ n'Omuluzi w'akalamo mwamuyîrha. Ci Nya-muzinda amufûla omu bafû, nîrhu rhwe ba-hamîrizi bâge.

¹⁶ Na bulya ayêmîre izîno lyâge, oyo muntu mudwîrhe mwabona munayishi, eryo izîno lyâge lyo lyamuhîre amagala, n'obuyêmêre abâna bwo bufumize lwoshi oyu muntu omu masû ginyu mweshi.

¹⁷ Ci ntahabiri, bene wîrhu, oku buhwinja bwarhumaga mwajira, okwo, n'abarhegesi binyu kwo na kuguma.

¹⁸ Ntyo Nnâmahanga ayunjuzize ebi àli erhi aderhîre omu kanwa k'abalêbi boshi oku Masiha wâge ânababale.

¹⁹ Lêro mucîyunjuzagye munahinduke, lyo ebyâha binyu bizâzibwa,

²⁰ Iyo analêrha amango g'omurhûla, gurhenga ebusû bya Nyakasane, anarhume olya ammula-ganyagya, Yezu Kristu.

²¹ Kukwânîne empingu emuyôrhane kuhika amango g'okuyumanyanya ebintu byoshi, kulya Nyamuzinda aderhaga kurhenga mîra omu kanwa k'abalêbi bâge batagatîfu.

²² Mûsa adesire, mpu: *Nyakasane Nnâmahanga anâmmuhè omulêbi oli akâni warhenga muli bene wînyu; Mukâyumvirhiza ngasi eci anâmmubwîre.*

²³ *Ngasi owabule bwâyumva oyo mulêbi, ogwâge gunahwe omu lubaga.*

²⁴ N'abalêbi balêbire boshi, kurhenga Samuweli n'abakulikire, balêbire ezo nsiku.

²⁵ Mw'oyo muli bâna b'abalêbi na bâna ba galya malanganyo Nnâmahanga alagânanaga na

balarha, erhi abwîra Abrahamu, erhi: *Amashanja goshi g'igulu ganagishwe omu iburha lyâwe.*

²⁶ Mwe barhanzirhanzi mwarhumaga Nyamuzinda afûla omwambali, amurhuma mpu amuhè omugisho, ly'arhenza ngasi muguma muli mwe omu bubî bwâge».

4

Petro na Yowane bagwârha

¹ Bâli bacîdwîrhe babwîra olubaga erhi abadâhwa n'omurhambo w'aka-Nyamuzinda n'Abasaduceyi babarhogera.

² Bayisha bagayire okwenge bakâg'iyigîriza abantu n'okubabwîra mpu Yezu afûsire omu bafû.

³ Banacibagwârha, babahira omu mpamikwa kuhika bwâca, bulya byâli bikola bijingo.

⁴ Ci banji muli balya bâli bayumvîrhe ebyo binwa bayêmêra. Ntyo abemêzi bahika omu bihumbi nka birhanu: balume abo bône.

⁵ Okuhandi erhi buca, abakulu b'Abayahudi, abagula n'abashamuka b'ihano bashimânana e Yeruzalemu.

⁶ Hana, omudahwa mukulu, abalimwo bona Kayifa na Yowane na Aleksandro na ngasi b'obûko bw'abajinji b'abadâhwa.

⁷ Banacirhumiza Entumwa, babayimanza ekarhî kâbo, barhondêra okubadôsa, mpu: «Ewe, oku buhashe buhi erhi oku izîno lya ndi mwajiraga kulya?»

8 Obwo Petro ayunjula Mûka Mutagatîfu, ababwîra, erhi: «Mwe bakulu b'olubaga, ninyu mwe bagula, muyumve:

9 Obûla rhuhamagîrwe omu lubanja ene oku minjà rhwajirîre ecirema, mpu rhuderhe kurhi afumire,

10 mweshi mweshi, n'olubaga lwoshi lw'Israheli, mumanye oku oyu muntu oyîmanzire embere zinyu afumizwe n'izîno lya Yezu Kristu w'e Nazareti, olya mwabambaga oku musalaba, ci Nnâmahanga amufûla omu bafû.

11 *Ye ibuye abûbasi binyu bagayaguzagya, lyay-ish'ibà kaboko ka nyumpa.*

12 Na ntà wundi obucire bwankarhengakwo; bulya en'igulu erhabà lindi izîno ciru n'eliguma lyahîrwe abantu, kurhenga emwa Nnâmahanga, lyankarhuciza».

13 Erhi babona Petro na Yowane barhahûnyiri, n'erhi bamanya oku bali bantu kwône barhajira masomo, abagula b'ihano barhangâla. Barhànali bahabire oku bâli baganda ba Yezu.

14 N'olya muntu wafumaga, erhi bamubona abayimanzire eburhambi, bahaba oku bashuza.

15 Banacirhegeka mpu bahulusibwe omu kagombe, bajà ihano bône na nnene, mpu:

16 «Abà bantu kurhi rhwabajira? Ecisômerîne bajizire calengerîre canamanyibwa n'abantu b'e Yeruzalemu boshi, rhurhankanahash'icihakana.

17 Ci lyo ogwo mwanzi gurhalumira kulusha omu lubaga, rhubahanze rhunabakalihire, irhondo barhaciderhaga mpu baderha eryo izîno aha omuntu ali».

18 Banacibahamagala, babahanza mpu

barhacihîra bakaderha erhi okuyigîriza oku izîno lya Yezu.

19 Ci Petro na Yowane bashuza, mpu: «K'omu masù ga Nyamuzinda kukwânîne okummuyumva kulusha Nnâmahanga? Mwene mulutwage.

20 Rhwêhe oku bwîrhu rhurhankahasha okurhaderha ebi rhwabwîne n'ebi rhwayumvîrhe».

21 Erhi babà bamâshub'ibakalihira, babalika, bulya bâli bahabire oku bankabahana erhi lubaga lurhuma, kulya kubà boshi bakâg'ikuza Nnâmahanga kw'eco cijiro.

22 Bulya oyo muntu wafumaga okusômerîne àli arhalusire myâka makumi anni.

Omusengero gw'abemêzi

23 Erhi babà bamalîkwa, bajà emunda abâbo bâli, babaganîrira oku abajinji b'abadâhwa n'abagula bababwîzire kwoshi.

24 Erhi bayûs'iyumva, boshi babwîra Nnâmahanga caligumiza n'izû linene, mpu: «Yâgirwa, we walemaga amalunga n'igulu n'enyanya na ngasi bibâmwo byoshi;

25 wêne waderhesagya Mûka Mutagatîfu omu kanwa ka larha Daudi, mwambali wâwe, erhi: *Kwo kurhi oku amashanja gakunîre? Ya bici eyo mihigo ya busha amashanja gadwîrhe gahiga?*

26 Abâmi b'en'igulu bahuluzize engoma, nabo abaluzi bajizire ihano haguma mpu balwîse Nnâmahanga na Kristu wâge.

27 Nêci, kwo binali, Herodi bo na Pon-siyo Bilato, n'amashanja g'abapagani n'olubaga lw'Israheli, bashûbûzinye muli eci cishagala, bacîgusha haguma mpu balwîse omurhumisi wâwe Yezu washîgaga (amavurha g'obwâmi).

28 Bayunjuza ntyo ebi okuboko kwâwe n'ihano lyâwe byâli erhi byarheganyize.

29 Na bunôla, Nyamwagirwa, omanyeye oku barhuhigîre, ohè abarhumisi bâwe obuhashe bw'okuyigîriza akanwa kâwe buzira bwôba;

30 olambûle okuboko kwâwe, kufumye abalwâla, kunajire ebirhangâzo n'ebisômerîne oku izîno ly'omurhumisi wâwe mwimâna Yezu».

31 Erhi babâ badwîrhe bashenga, aha bâli hager-amwo omusisi: boshi banacyunjula Mûka Mutagatîfu, banarhondêra okuyigîriza akanwa ka Nnâmahanga buzira bwôba.

Ecinyabuguma c'abakristu barhanzi

32 Omurhima gw'olubaga lw'abemêzi gwâli muguma n'enkekgêro zâbo zâli nguma. Ntâye wakâg'iderha ehi agwêrhe mpu hyâge, ci ngasi byoshi hyâli hya boshi.

33 Entumwa zagwêrhe buhashe* bunji omu kuhamîriza obufûke bwa Nnawîrhu Yezu, na boshi bâli barhonyire bwenêne.

34 Muli bo ntâye wali omu bulagîrîre, bulya ngasi bâli bagwêrhe amashwa erhi nyumpa bakâg'ibiguza n'okulêrha engulo

* **4:33 4, 33** Buhache b'okujira ebisômerîne by'okuyêrekana oku ebinwa byâbo biri by'okuli.

³⁵ n'okuyihira aha magulu g'Entumwa, n'okugabira ngasi muntu nk'oku amalagîrire gâge gânali.

³⁶ Ntyo kwo Yozefu, oyo Entumwa zayîrikaga izîno lya Barnaba, kwo kuderha mwâna w'oburhûlirizi†, muleviti w'e Cipro,

³⁷ àli agwêrhe ishwa lyâge; anaciliguza, n'engulo ayilêrha, ayihira aha magulu g'Entumwa.

5

Ananiya na mukâge Safira

¹ Mulume muguma, izîno lyâge ye Ananiya, bo na mukâge Safira baguza ishwa lyâbo.

² Anacisinga obwenge bo na mukâge mpu bayôrhanane kw'eyo ngulo, n'ecindi cigabi acihêkera Entumwa.

³ Petro anacimubwîra, erhi: «Ananiya, cirhumire Shetani akuyanka omurhima, anakushumika mpu onywêrhere Mûka Mutagatîfu onayôrhanane ecigabi c'engulo y'ishwa lyâwe?

⁴ Ka lîrhàli lyâwe, k'orhànali ogwêrhe obuhashe b'okuliyôrhana? N'ene oliguza, k'orhàli ogwêrhe obuhashe bw'okukolêsa engulo yalyo oku olonzize? Ngahi omurhima gw'okujira ntyo gwacirhenzirage? Arhali bantu warhebire, ci Nnâmahanga».

⁵ Erhi ayumva ezo nderho, Ananiya acidûrha oku idaho arhengamwo omûka. Abayumvagya okwo boshi bakâjuguma.

† 4:36 4, 36 Mwâna w'oburhûlirizi: kwo kuderha oyîsh'îrhûliriza

⁶ Abâna b'emisole bayimuka, baboha gulya murhumba, baj'igubisha.

⁷ Erhi ehisanzi hya nsâ nk'isharhu higerâ, mukâge ayisha arhamanyiri luhi na luhi.

⁸ Petro anacimudôsa, erhi: «Mbwîra, ka yo ngulo mwaguzize ishwa linyu eyi?» Naye, erhi: «Nêci, y'eyo».

⁹ Obwo Petro amubwîra, erhi: «Kurhi okwo mwasingire obwenge mpu murhandule Mûka gwa Nyakasane? Lolâ! abarheng'ibisha balo baciri oku magulu aha lusò: nâwe bakujâna».

¹⁰ Ho n'aho acidûrha aha magulu gâge, arhengamwo omûka. Balya bâna b'emisole erhi bajà omu nyumpa, bashimâna amâfâ; bamuhêka, bamubisha aha burhambi bw'ibâ*.

¹¹ Ekleziya yoshi yayôboha bwenêne, na ngasi boshi bayumvîrhe okwo bakâgeramwo omusisi.

Entumwa zajira bisômerîne binji

¹² Entumwa zâkâg'ijira ebimanyîso n'ebisômerîne binji omu lubaga. Boshi haguma bakâg'ibêra omu mbaraza ya Salomoni,

¹³ na ntâ wundi muntu waderhaga mpu abajamwo, ci erhi n'olubaga lwoshi ludwîrhe Lwabakunga.

¹⁴ Bantu banji, abalume n'abakazi, bakâyêmêra Nyakasane, na ntyo abemêzi bakâyûshûka.

¹⁵ Ciru bakâlêrha abalwâla oku ncingo n'omu bushîro n'okubahira omu njira, mpu lyo hano Petro agera, ciru ecizunguzungu câge cigerakwo muguma muli bo.

* **5:10 5, 10** Ecâha c'Ananiya bona mukâge Safira kwâli ku-lonz'irheba Entumwa erhi kusîma ensaranga kurhuma.

¹⁶ Engabo y'abantu yakarhenga ciru n'omu bishagala by'eburhambi bw'e Yeruzalemu, bakâlêrha abalwâla n'abantu balimwo shetani, na boshi bakâfuma.

Entumwa zagwârhwâ zanalikûzibwa na Nnâmahanga

¹⁷ Okubundi omudâhwa mukulu n'abâ bâli boshi, bo balya b'omurhwe gw'Abasaduceyi, babijamwo, banayumva balumirwe.

¹⁸ Banacigwârha Entumwa, bazihira omu mpamikwa y'abantu boshi.

¹⁹ Ci erhi kubâ budufu, malahika wa Nyakasane ayigula enyumvi z'empamikwa, n'erhi abahisa embuga, abâbwîra, erhi:

²⁰ «Gendagi, mujê omu ka-Nyamuzinda, mukâyigîriza olubaga ebinwa byoshi by'obwo Buzîne†».

²¹ Bayumva ako kanwa, n'erhi bunaca, bajâ omu ka-Nyamuzinda, barhondêra okuyigîriza.

Entumwa zahêkwa e kagombe

Lêro omudâhwa mukulu anaciyisha bo n'abâ bâli boshi. Bahamagala abashamuka b'ihano likulu na ngasi bagula b'omu bene Israheli. Okubundi bârhuma abajîlêrha Entumwa omu mpamikwa.

²² Ci abo baganda erhi bahika, mpu bayigule empamikwa, bababula. Banacigaluka, baderha, mpu:

† 5:20 5, 20 Obwo Buzîne bwo Buzîne bw'inêma lya Nnâmahanga ruhâbwa oku izîno lya Nnawîrhu Yezu.

23 «Rhwashimanyire empamikwa eri nyigale bwinjinjà n'abalanzi bayimanzire aha nyumvi. Ci ene rhuyigula, rhurhashimanyiremwo ndi».

24 Erhi bayumva okwo, omurhambo w'aka-Nyamuzinda n'abajinji b'abadâhwa bazânwa, bakadôsanya mpu lêro kwo kurhi okwo.

25 Obwo banacyiisha muntu muguma, ababwîra, erhi: «Balya bashi mwashwêkaga, bo bano bali omu ka-Nyamuzinda bayigîriza olubaga!»

26 Omurhambo w'aka-Nyamuzinda anacyijà bo n'abambali, alêrha Entumwa. Ci ntà kubî abajirire, bulya bâl'iyôbohire olubaga, mpu lwank-ababanda amabuye.

27 Erhi babà bamâbahisa, babayimanza ekarhî k'ihano. Omudâhwa mukulu abadôsa, erhi:

28 «Ka rhurhammuhanzagya n'obwâlagaleti nti murhakâg'iyigîriza muli eryo izîno? Mw'oyo mwalumîzize enyigîriza zinyu omu Yeruzalemu! Wabona mwalonza omukò gw'oyo muntu rhubè rhwe gutumuzibwa!»

29 Petro n'ezindi Ntumwa bashuza, mpu: «Kukwânîne okuyumva Nyamuzinda kulusha abantu.

30 Nyamuzinda wa balarha afûsize Yezu mwayîrhaga erhi mumumanika oku murhi.

31 Y'oyo ye Nnâmahanga, oku buhashe bw'okulyo kwâge, ajizire mwâmi na Muciza, mpu lyo Israheli aciyunjuza anababalirwe ebyâha.

32 Rhw'ono rhuli bahamîriza b'ebyo rhwe na Mûka Mutagatîfu Nyamuzinda ashobôzagya abamuyumva».

33 Erhi bayumva okwo, bakunira bwenêne, ciru

balonza okubayîrha.

Gamaliyeli aderhera Entumwa

³⁴ Obwo Mufarizeyi muguma, mpu ye Gamaliyeli, anaciyimuka omu ihano. Ali mulenga omu Marhegeko, anali mukengwa omu lubaga lwoshi. Anacirhegeka mpu barhang'ihulusa hitya abo bantu.

³⁵ Okuhandi anacibwîra abagula b'ihano, erhi: «Bene-Israheli, mucirhonde, mumanye kwinjà kurhi mwajira abà bantu.

³⁶ Harhacigera nsiku, Tohodozi anacizûka, aderha mpu ali muntu muzibu. Bantu magana nk'anni bamushimba. Anaciyîrhwa, n'abâli bamâmuyêmêra boshi bashandabana, bahirigirha.

³⁷ Enyuma z'oyo, galya mango baganjaga abantu, hâyisha Yûda w'e Galileya, na bantu barhali banyi bàmushimba. Naye kufà afîre, n'abashimbûlizi bâge boshi bashandabana.

³⁸ Na bunôla, lek'immubwîre: murhashimbululaga abà bantu, mubaleke. Bulya ehibali emurhima n'ebibadwîrhe bajira, akabà biri bya bantu, byâfananda;

³⁹ ci akabà kwo binali biri bya Nnâmahanga, murahashe okubishâba. Mumanye mwankabà nka Nyamuzinda ye mukozize!» Bayumva ihano lyâge.

⁴⁰ Banacihamagala Entumwa, n'erhi bahà bamâzishûrha emikoba, bazihanza okushub'ijà bayigîriza oku izîno lya Yezu, bazilîka.

⁴¹ Bôhe barhenga aha kagombe bajà bacîshinga, bulya bâli bagwêrhe iragi ly'okukozwa enshonyi izîno lya Yezu lirhumire.

⁴² Na ngasi lusiku, omu ka-Nyamuzinda n'omu nyumpa, barhahusagya okuyigîriza n'okuhanûla Emyanzi y'Akalembe ya Yezu Kristu.

II. Abajà-bugo barhanzi

6

Abashamasi nda

¹ Byanacibà ntyo! Erhi abaganda bajà baluga, Abagereki* bakâcîdudumira Abayahudi, bulya abakana bâbo bakâg'iyibagirwa omu burhabâle bwa ngasi lusiku.

² Balya ikumi na babiri bahamagala abaganda, bababwîra, mpu: «Kurhashingânîni rhuleke okuyigîriza akanwa ka Nnâmahanga, mpu lyo rhukâgaba ebiryo.

³ Mulonze muli mwe, bene wîrhu, bantu nda bakengwa, abayunjwîre Mûka Mutagatîfu n'obushinganyanya, bo rhwâhâ ogwo mukolo.

⁴ Nîrhu rhwêhe rhwâcîshwêkera oku kuharâmya n'okuyigîriza akanwa ka Nnâmahanga».

⁵ Ehyo binwa byasîmîsa abâhali boshi. Banacîshoga Stefano muntu wali oyunjwîre obuyêmêre na Mûka Mutagatîfu, na Filipino, na

* **6:1 6, 1** Abagereki bakâcîdudumira Abayahudi, kwo kuderha kurhi?: Abagereki bo Buyahudi bakâg'ishambâla n'okusoma Amandiko matagatîfu omu cigereki. Bâgwêrhe esinagogi zâbozâbo. -Abayahudi bo Buyahudi baburhiragwa omu Buyahudi. Bakâg'ishambâla eciharamiya, ci bakâg'isoma Amandiko matagatîfu omu cihabraniya erhi ciyahudi.

Prokori, na Nikanori, na Timoni, na Parimena, na Nikola, mushimbûlizi w'e Antiyokiya.

⁶ Bânacibalêrhera Entumwa, n'erhi babà bamâshenga, bàbalambûlirakwo amaboko.

⁷ Akanwa ka Nnâmahanga kalanda, n'abaganda bayûshûka bwenêne omu Yeruzalemu; ciru n'abadâhwa banji bàshimba obuyêmêre.

Stefano agwârhwâ n'Abayahudi

⁸ Naye Stefano ali ayunjwîre enshôkano n'oburhwâli, anakag'ijira ebisômerîne binji n'ebirhangâzo omu lubaga.

⁹ Lêro bantu baguma b'omu sinagogi ederhwa y'abarhengaga-omu-bujà, n'ey'abantu b'e Sirena, n'ey'ab'e Aleksandriya, n'ab'e Silisiya, n'ab'e Aziya, bayisha bal'ijisa Stefano kadali.

¹⁰ Ci barharhamag'ihimwa n'okurhimanya kwâge, bulya Mûka Mutagatîfu wakâg'imubwîra ebi aderha.

¹¹ Lêro banacirheba abantu mpu baderhe oku bayumvîrhe aderha ebinwa by'okujâcira Mûsa na Nnâmahanga.

¹² Na ntyo bazûsa akavulindi omu lubaga n'omu bagula n'omu bashamuka b'ihano. Okubandi banacimurhibukira, bamugwârha, bamuhêka e kagombe.

¹³ Balêrha abahamîrizi bw'obunywesi, mpu: «Oyu muntu arhahusa okulogorhera ahantu hatagatîfu n'Amarhegeko.

¹⁴ Ciru Rhwayumvagya aderha mpu Yezu, oyo w'e Nazareti, anâshâbe aha hantu† aha, anabindule engeso rhwasigiragwa na Mûsa».

† 6:14 6, 14 Aho hantu, ko ka-Nyamuzinda.

¹⁵ Obwo abàli omu ihano boshi erhi bamusinja, bàbona obusù bwâge buyôshire nka bwa malahika.

7

Stefano ayigûriza olubaga

¹ Okuhandi omudâhwa mukulu adôsa, erhi: «Ka kwo binali ntyo?»

² Naye ashuza, erhi: «Bene wîrhu na balarha, muyumve! Nyamuzinda w'irenge abonekeraga larha Abrahamu amango aciri e Mezopotamiya, erhi arhaciyûbaka e Harani,

³ amubwîra, erhi: “Orhenge omu cihugo cinyu na muli bene winyu, oje omu cihugo nakuyêreka”».

⁴ Arhenga obwo omu cihugo c'e Kaldeya, aj'iyûbaka e Haran. Erhi îshe afâ, Nnâmahanga amurhenza eyo, amulêrha mw'eci cihugo muyûbasiremwo buno.

⁵ Mw'eco cihugo, arhamuhâga cici, ciru ahankahirwa okugulu, ci amulaganya mpu ânacimushobôzeco, cibè câge, ye n'iburha lyâge, n'obwo arhâgwêrhe mwâna.

⁶ Kandi Nnâmahanga amubwîra mpu *iburha lyâge lyanârhâng'ibêra omu cihugo ca bene, lihirwe omu bujà, linakolerwe buligo myâka magana anni*

⁷ *Ci Nyamuzinda aderha, erhi: «Eryo ishanja lyanâbahire omu bujà, niene nanamanye ogwâlyo. N'amango okwo kwâhwa, banagenda bayish'ikanshenger aha hantu».*

⁸ Okubundi anacimuhâ eciragâne c'okukembûlwa. Na ntyo erhi aburha Izaki, amukembûla olusiku lwa kali munâni. Naye

Izaki kwo ajizire Yakôbo ntyo, na Yakôbo akujira balya bashakulûza ikumi na babiri.

⁹ Obuyâgalwa bwarhuma bashakulûza bashomba Yozefu, bamuguza mpu ahêkwe e Mîsiri, ci Nnâmahanga àli baguma naye.

¹⁰ Amulîkûza omu malibuko gâge goshi, amujira murhonyi na mushinganyanya omu masû ga Faraoni mwâmi w'e Mîsiri, mwâmi w'e Mîsiri, naye amujira murhegesi w'e Mîsiri n'ow'aha mwâge hoshi.

¹¹ Okubundi ishali lyanacizûka omu Mîsiri n'omu Kanâni n'amalibuko manji, na bashakulûza babula ebi bankalya.

¹² Erhi Yakôbo ayumva oku engano eri e Mîsiri, arhumayo bashakulûza obw'oburhanzi.

¹³ Obwa kabiri, Yozefu amanyibwa na bakulu bâge, na Faraoni mwâmi w'e Mîsiri amanya ecisisi câge.

¹⁴ Okubundi Yozefu arhumiza îshe Yakôbo na bene wâbo boshi, oku bânali makumi gali nda na barhanu.

¹⁵ Yakôbo anaciyandagalira e Mîsiri, yo afîrîre na bashakulûza.

¹⁶ Babahêka e Sikemi, banababisha omu nshinda Abrahamu aguliraga bene-Hemori nsaranga e Sikemi.

¹⁷ Erhi amango amalaganyo Nnâmahanga alaganyagya Abrahamu gabà hôfi, omulala gwayûshûka gwanagandaza omu Mîsiri,

¹⁸ *kuhika owundi mwâmi w'e Mîsiri orhà'imanyire Yozefu ayîma.*

¹⁹ Oyo mwâmi ayengehera obûko bwîrhu, alibuza balarha, ciru akabasêza mpu bakabulire

orhubonjo rhwâbo lyo rhulek'ilama.

²⁰ Ago mango Mûsa aburhwa, arhona emwa Nnâmahanga. Alerwa myêzi isharhu omu mw'îshe.

²¹ Erhi abà amâkabulirwa, mwâli wa Faraoni mwâmi w'e Mîsiri amurhôla, amulera nka mwâna wâge.

²² Ntyo Mûsa ayigîrizibwa obwenge bw'abantu b'e Mîsiri, abà mulume muzibu omu kuderha n'omu kukola.

²³ Erhi ayunjuza myâka makumi anni, ayumva enkumbu omu murhima y'okuj'irhangula bene wâbo, bene-Israheli.

²⁴ Ntishi kurhi abwîne badwîrhe barhindibuza muguma, amurhabâla anamwihôlera, ayîrha olya muntu w'e Mîsiri.

²⁵ Ali amanyire mpu bene wâbo bayumva oku Nnâmahanga ol'ibaciza n'okuboko kwâge; ci bôhe barhatwaga ibuzibuzi.

²⁶ Erhi kuca, ashimâna abadwîrhe balwa, aderha mpu abafunga, ababwîra, erhi: «Bîra bâni, muli baguma! Cirhumire mwakashoshôbana ntya mwêne na nnene?»

²⁷ *Olya wali ohalalire owâbo amuhagalika, erhi: «Ewe, ndi wakujiraga mukulu nîsi erhi mucîranuzi wîrhu?»*

²⁸ *Nkaba nâni walonza okunyîrha nka kulya njo wayîrhaga olya muntu w'e Mîsiri?»*

²⁹ Erhi Mûsa ayumva ako kanwa, acîyâkira, aj'iyûbaka omu cihugo c'e Madiyani, aburhirayo na bâna babiri ba burhabâna.

³⁰ Erhi hagera myâka makumi anni, *malahika amuyagânira omu ngulumira y'ishaka, omu irungu ly'entondo ya Sînaii.*

³¹ Erhi Mûsa abona okwo, arhangâla; n'erhi acîderha mpu ayêgera lyo abona bwinjà, ayumva izù lya Nyakasane, erhi:

³² «*Nie Nyamuzinda wa bashakulûza bâwe, Nyamuzinda w'Abrahamu, Nyamuzinda w'Izaki na Yakôbo!*» Mûsa erhi akola adwîrhe ageramwo ogwa nyugunyû, arhaciderhaga mpu agalamire alole.

³³ Obwo Nyakasane amubwîra, erhi: «*Rhenza enkwêrho zâwe omu magulu, bulya aha oli hali hantu hatagatîfu.*

³⁴ *Nêci, nabwîne amalibuko g'olubaga lwâni omu Mîsiri, n'omulenge gwâlo naguyumva; bw'obunyandagîre nti nducize. Yishaga, nkurhume e Mîsiri.*»

³⁵ Oyôla Mûsa banenaga, erhi baderha, mpu: «*Ndi wakujiraga mukulu nîsi erhi mucîranuzi wîrhu?*» ye Nnâmahanga arhumire mpu abakulire anabacize oku burhabâle bw'olya malahika wamubonekeraga omu ishaka.

³⁶ Ye wabarhenzagya muli eci cihugo omu kujira ebisômerîne n'ebirhangâzo e Mîsiri n'omu Nyanja Ndukula, n'omu irungu myâka makumi anni.

³⁷ Oyo Mûsa ye wabwîraga bene-Israheli, erhi: «*Nnâmahanga anammuhe omulêbi oli akâni warhenga muli bene winyu.*»

³⁸ Galya mango bene-israheli bâli bacîgushire haguma omu irungu, ye wali bo na malahika wakâg'imuganiza oku ntongo ya Sînayi erhi anali haguma na bashakulûza; ye wabwîzirwe ebinwa by'obuzîne mpu aruhise kuli byo.

³⁹ Ye bashakulûza bâlahiraga okuyumva! Ciru

bamukoba, banacîfinja omu murhima okushubira e Mîsiri;

⁴⁰ babwîra Aroni, mpu: «*Rhujirire banyamuzinda bâkârhushokolera, bulya rhurhamanyiri oyu Mûsa warhurhenzagya omu cihugo c'e Mîsiri oku abûre*».

⁴¹ Zo n'ezo nsiku, bajira enyana, barherekêrera eyo nshushano banajirira eciremwa c'enfune zâbo olusiku lukulu.

⁴² lêro Nyamuzinda anacibahindulira omugongo anabaleka mpu bakâharâmya emirhwe y'oku nkuba, nka kulya kuyandisirwe omu citabu c'abalêbi, mpu: *Ka hali embâgwa mwambâgîre erhi enterekêro mwanterekerîre, bene-Israheli, mw'erya myâka makumi annimwâlî omu irungu?*

⁴³ *Mwakabarhula ecirâlo ca Moloki n'enyenyêzi ya nyamuzinda winyu Refani, ezo nshushano mwajiraga mpu mukâziharâmya! Nâni nkolaga nammululiza kurhaluka e Babiloni.*

⁴⁴ Omu irungu balarha bagwêrhe ecihando c'endagâno, kulya anali arhegesire owarhumaga Mûsa mpu acîjire oku nshusho abonaga.

⁴⁵ Erhi babâ bamacihâbwa, balarha bacihêka omu cihugo banyagaga galya mashanja Nnâmahanga alibirhagakwo embere zâbo, Yozwe ye wali cirongozi câbo; byâbâ ntyo kuhika amango ga Daudi.

⁴⁶ Anacirhona emwa Nnâmahanga, anashenga mpu ashobôle enshôkano y'okuyûbakira Nyamuzinda wa Yakôbo enyumpa.

⁴⁷ Salomoni ye wayishir'imuyûbakira enyumpa.

⁴⁸ Ci ow'enyanya arhabêra omu nyumpa

zayûbakagwa n'amaboko g'abantu, nk'oku omulêbi adesire, erhi:

⁴⁹ «*Irunga yo ntebe y'obwâmi bwâni, n'igulu co cirhi c'amagulu gâni. Nyumpa nci mwan'yûbakira, erhi hantu hahi nankarhamûkira? Cinwa ca Nyakasane eco.*

⁵⁰ *Ka kurhali kuboko kwâni kwajiraga ebyo byoshi?»*

⁵¹ «Mwe bacikanyi-cirhagomba, aga marhwiri n'emirhima erhakembûlagwa, muyôrha mulahira okuyumva Mûka Mutagâtîfu! Kulya basho bâli kwo munali ninyu*!

⁵² Mulêbi ohi basho barhalibuzagya? Banizire abakâg'ilêba okuyisha kw'Omushinganyanya, olya muzind'ilenganya mwanamuyîrha

⁵³ Mwe mwahîrwe na bamalahika Amarhegeko, murhanagashimbaga».

Stefano abandwa amabuye

⁵⁴ Erhi bayumva ebyo binwa, bakunira bwenêne banakâhekenyera Stefano amîno.

⁵⁵ Ci yêhe, bulya ali ayunjwîre Mûka Mutagâtîfu, anacigalamira enyanya, abona irenge lya Nyamuzinda, na Yezu ayîmanzire ekulyo kwa Nyamuzinda

⁵⁶ Anaciderha, erhi: «Namâbona empingu eri nyigule, na Mwene-omuntu ayîmanzire ekulyo kwa Nnâmahanga!»

⁵⁷ Banacibanda orhuhababo, bafuka amarhwîri, bacimwihunikakwo boshi caligumiza.

7:48 7, 48 Iz 66, 1-2. * **7:51 7, 51** Erhi balahira okuyumva Mûsa n'Abalêbi

58 N'erhi babà bamâmurhenza omu lugo, bamubanda amabuye. Abahamîrizi† bâli barherekîze emyambalo yâbo aha magulu g'omwâna w'obusole, izîno lyâge ye Saulu.

59 Erhi babà bakola badwîrhe bamubanda amabuye, Stefano akâshenga, erhi: «Yâgirwa Yezu, oyankirire omûka gwâni!»

60 Okubundi anacifukama, ayâkûza n'izû linene, erhi: «Nyakasane, orhabahôlaga eci câha!» n'erhi ayûs'iderha ako kanwa, anacirhengamwo omûka.

8

Abakristu b'e Yeruzalemu balibuzibwa

1 Na Saulu naye ali ayêmîre mpu bayîrhe Stefano. Olwo lusiku lwonênè barhondêra okulibuza Ekleziya y'e Yeruzalemu. Boshi bashandabana omu mirhundu y'e Yudeya n'e Samâriya, Entumwa zône zasigala.

2 Abantu barhînya Nnâmahanga babisha Stefano, banamulakira bwenêne.

3 Naye Saulu erhi adwîrhe asherêza Ekleziya; akasheshera omu nyumpa, akabà balume, akabà bakazi, akâgwârha n'okuhira omu mpamikwa.

Filipo ayigîriza e Samâriya

4 Balya bashandabanaga, bagera hoshi hoshi omu cihugo, bajà bayigîriza akanwa ka Nnâmahanga.

† 7:58 7, 58 Abahamîrizi bo bâli barhegesirwe okubanda amabuye barhanzi. Oyo Saulu ye Matagatifu Paolo, embere ayêmère Mwâmi Yezu.

⁵ Filipino yêhe ayandagalira omu cishagala c'e Samâriya, ayigîrizamwo Kristu.

⁶ Olubaga lwoshi lwanunirwa n'enyigîrizo za Filipino, bulya bakâg'iyumva baderha ebirhangâzo akâg'ijira, banakâg'ibibona.

⁷ Kwo binali: banji bâlimwo shetani, akabarhengamwo aj'ayâma; na banji bâli bahozire ebirumbu n'ebirema bakâg'ifuma.

⁸ Mw'eco cishagala, abantu basîma bwenêne.

Omukurungu Simoni

⁹ Ci kwône mw'eco cishagala mwâli omulume mpu ye Simoni. Ali mukurungu, anakag'irhangâza abantu b'e Samâriya n'okuciderha muntu mukulu.

¹⁰ Boshi, abarho n'abakulu, ye bakâg'ihirakwo omurhima. Bakâg'iderha, mpu: «Oyu muntu bwo buhashe bwa Nyamuzinda, bulya baderha bukulu»,

¹¹ Bâl'imuhizirekwo omurhima ntyo, bulya kurhenga mîra akâg'ibarhangâza n'amakurungu gâge.

¹² Ci erhi babà bamâyêmêra Filipino wakâg'ibayigîriza Emyanzi y'Akalembe k'Obwâmi bwa Nnâmahanga n'izîno lya Yezu Kristu, abalume n'abakazi babatizibwa.

¹³ Simoni naye ayêmêra, n'erhi ayûs'ibatizibwa, arhacirhengagakwo Filipino. Akarhangâla erhi akabona ebirhangâzo n'ebisômerîne bizibu akâg'ijira.

¹⁴ Erhi Entumwa zâli e Yeruzalemu ziyumva oku Abasamâriya bayankirîre akanwa ka Nnâmahanga, zabarhumira Petro na Yowane.

¹⁵ Erhi bahika, babasengerera mpu bahâbwe Mûka Mutagatîfu;

¹⁶ bulya muli bo ntâye àli asâg'iyandagalira, ci bâli babatizîbwe kwônene oku izîno lya Nyakasane Yezu.

¹⁷ Obwo Petro na Yowane babalambûlirakwo amaboko, bâhâbwa Mûka Mutagatîfu.

¹⁸ Erhi Simoni abon'oku Entumwa zâkâg'ihâna Mûka Mutagatîfu omu kulambûla amaboko, abalerhera ensaranga, erhi:

¹⁹ «Mumpe nâni kw'obwo buhashe, lyo ngasi oyu nalambûlirakwo amaboko ahâbwa Mûka Mutagatîfu».

²⁰ Petro anacimushuza, erhi: «Okahera we n'ensaranga zâwe; wamanyire mpu wanagula enshôkano ya Nnâmahanga nsaranga!

²¹ Ntâ cigabi na ntâ mwanya ogwêrhe mw'ebi, bulya omurhima gwâwe gurhashingânîni embere za Nnâmahanga.

²² Ocîyunjuzagye kw'obwo bubî bwâwe, onashenge Nyamuzinda: kwankanabâ akurhenza ezo nkengêro omu murhima.

²³ Nêci, mbwîne oku oyunjwîre endulwè y'obubî onali mubohe n'emigozi y'ebyâha».

²⁴ Naye Simoni, erhi: «Mwêne mundagirage emwa Nyakasane, lyo ebyo odesire birhag'intogera».

²⁵ Bôhe erhi babâ bamahamîriza n'okuyigîriza akanwa ka Nyakasane, bâshubira e Yeruzalemu, bajâ bayigîriza Emyanzi y'Akalembe omu mirhundu minji y'Abasamâriya.

Filipo abatiza omurhonyi w'Etiyopiya

²⁶ Malahika wa Nyakasane anacijà aho, abwîra, Filipino, erhi: «Yimuka, ojè oluhande lw'Ifo, mw'era njira eyandagîre kurhenga e Yeruzalemu kujà e Gaza; liri irungu».

²⁷ Anaciyimuka, agenda. Obwo hanacigera mulume muguma w'Etiyopiya. Ali mulamba murhonyi wa Kandasi, mwâmi-kazi w'Etiyopiya, na murhegesi w'ebirugu byâge byoshi. Al'iharâmya e Yeruzalemu,

²⁸ erhi anakola ashubûka, atamîre oku ngâlè yâge, anadwîrhe asoma omu citabu c'omulêbi Izaya.

²⁹ Mûka Mutagatîfu anacibwîra Filipino, erhi: «Kanya, ogwârhe eyo ngâlè».

³⁰ Filipino anacikanya, ayumva adwîrhe asoma omu citabu c'omulêbi Izaya; amudôsa, erhi: «K'oyumvîrhe ebi odwîrhe wasoma?»

³¹ Naye, erhi: «Kurhi nankakuhasha na ntâye wampugûla?» Obwo anaciyinginga Filipino mpu ashonere oku ngâlè yâge, anamutamale eburhambi.

³² Ecigabi c'Amandiko akâg'isoma, c'eci: *Bamuhêsire nka cibuzi caj'ibâgwa; nka mwâna-buzi orhabumbûla akanwa embere z'owamutwa obwôya, arhashagala bici.*

³³ Olubanja lwâge balutwira akagayo. *Iburha lyâge ndi wânaliganje? Ntâye wahahîre bulya bamâmukûla omu igulu ly'abazîne*.*

³⁴ Olya mulamba anacidôsa Filipino, erhi: «Mâshi mbwîra ndi oyo omulêbi aderhîre ntyo? Ka yêne nîsi erhi wundi?»

* **8:33 8, 33** Eyi milongo 32-33 eshushire Iz 53, 7-8; Acîbwa en'igulu: Akûlwa omu igulu ly'abazîne

³⁵ Okubundi Filipo anacimurhondêreza, arhondêra kuli ebyo binwa by'Amandiko, amuyigîriza Emyanzi y'Akalembe ya Yezu.

³⁶ Oku bali omu njira, barhinda ah'amîshi gâli. Olya mulamba amubwîra, erhi: «Amîshi aga; bici bicimpanzize okubatizibwa?»

³⁷ Naye Filipo amubwîra, erhi: «Akabà oyêmîre n'omurhima gwâwe goshi, kwanahashikana». Ashuza, erhi: «Nyêmîre oku Yezu Kristu ye Muga la wa Nyamuzinda».

³⁸ Anaciyimanza engâlè, bombi bayandagalira omu mîshi, Filipo n'olya mulamba; amubatiza.

³⁹ Erhi babà bamârhenga omu mîshi, Omûka gwa Nyakasane gwashamula Filipo, n'olya mulamba arhacimubonaga. Ahira njira, aj'acîshinga.

⁴⁰ Filipo naye abona akola ali e Azoto; ajà ayigîriza Emyanzi y'Akalembe omu bishagala byoshi, kuhika alinda ahika e Sezariya.

9

Saulu abonekerwa na Yezu anabatizibwa (22, 5-16; 26, 10-18)

¹ Ago mango, Saulu yêhe erhi kuhiga ahigîre abaganda ba Nyakasane mpu abayîrhe. Ajà emw'omudâhwa mukulu,

² amuhûna amaruba g'okujà omu sinagogi z'e Damasi*, mpu akabona abâli mw'eyo Njira†, akabà balume, akabà bakazi, abalêrhe bashwêke e Yeruzalemu.

* **9:2 9, 2** Damasi kandi rhwanamuderha Damasko, cinwa ciyegire DAMASHEK w'e Cihebraniya † **9:2 9, 2** Eyo «Njira» gwo mulala gw'abemêzi n'olugendo lwâbo.

³ Aligi omu njira yâge, anali akola ahika hôfi h'e Damasi, erhi obulangashane bwamanukaga oku nkuba bumufunika n'okumumolekera caligumiza.

⁴ Acîrhimba oku idaho, ayumva izù lyamuyakûza, erhi: «Saulu, Saulu, bici wandibuziza‡?»

⁵ Saulu, erhi: «We ndi, Yâgirwa?» Naye, erhi: «Nie§ Yezu odwîrhe walibuza.

⁶ Ci oyimangage, oje omu lugo, bakubwîra oku wâjira».

⁷ Abà bâli boshi bâli bayimanzire nka rhuduma erhi murhemuko guruhuma: bakâg'iyumva izù, ci barhabonaga ndi.

⁸ Saulu anaciyimuka okw'idaho, n'erhi alam-bula amasù, arhabonaga bici. Bamugwârhirira oku kuboko, bamuhisa omu Damasi.

⁹ Ajira nsiku, isharhu mw'olwo lugo, arhabona, arhalya arhananywa.

¹⁰ E Damasi yali omuganda, izîno lyâge Ananiya, Nyakasane amubonekera, amubwîra, erhi: «Ananiya!» Naye, erhi: «Nie ono, Yâgirwa!»

¹¹ Nyakasane ashubiza, erhi: «Yimuka, oje omu njira ederhwa Nshingânîne; olongezeyo omuntu oderhwa Saulu w'e Tarsi omu mwa Yûda. Bwo bunôla adwîrhe ashenga,

¹² anabwîne omulume, izîno lyâge Ananiya, ajà omu ali, anambulambûlirakwo amaboko mpu amuhûrhûle».

‡ 9:4 9, 4 bici wandibuziza, bici wandibuliza, kurhi oku wandibuza § 9:5 9, 5 Nie Yezu odwîrhe walibuza: Ngasi eci bajirira abaganda ba Yezu, bo bakristu, erhi yêne bacijirire (Mat 10, 40-42).

13 Ananiya anacishuza, erhi: «Waliha, nayumvîrhe banji baderha olw'oyo mulume n'amabî goshi ajirîre abatagatîfu* bâwe e Yeruzalemu.

14 N'obûla ali aha, abajinji b'abadâhwa bamuhîre obuhashe bw'okushwêka ngasi abashenga izîno lyâwe».

15 Ci Nyakasane amubwîra, erhi: «Genda, bulya oyo muntu nacîmwishozire nti mmukolêse oku kumanyîsa izîno lyâni omu mashanja g'abapagani, n'omu bâmi, n'omu bene-Israheli.

16 Niene nacimuyêreka ebi alembera byoshi izîno lyâni lirhumire».

17 Ananiya anacilikûla, ajâ omu nyumpa, amulambûlirakwo amaboko, amubwîra, erhi: «Saulu, mwene wîrhu, Nyakasane ontumire, mpu lyo ozibûka amasû onayunjule Mûka Mutagatîfu».

18 Ho na halya, ebiri nka magamba bya-murhenga omu masû, ahûrhûka; n'erhi ayimuka, abatizibwa.

19 Okubundi alya, ayumva amâshub'izibuha. Abêra nsiku nyi haguma n'abaganda b'e Damasi.

Saulu ayigîriza e Damasi

20 Ho n'aho, arhondêra akuyigîriza omu sinagogi oku Yezu ye Mugala wa Nnâmahanga.

21 Abakâg'iyumva boshi, barhangâla, mpu: «K'arhali y'olya wakazâg'irhindibuza abashenga ery'izîno e Yeruzalemu? K'arhanali kubagwârha kumudwîrhe eno, mpu abahêkere abajinji b'abadâhwa?»

* 9:13 9, 13 Abatagatîfu, aha kuli kuderha: Abatagatîfu: abemêzi, abakristu.

²² Ci Saulu ajà azibuha, anakayagîriza Abayahudi b'e Damasi n'okubayêreka oku Yezu ye Kristu.

²³ Erhi kugera nsiku zirhali nyi, Abayahudi bamujirira ihano mpu bamuyîrhe.

²⁴ Ci Saulu amanya emihigo yâbo. Bakâlanga enyumvi budufu na mûshi mpu lyo bamuyîrha.

²⁵ Lêro abaganda bamuyanka budufu, bamuhira omu cirhimbiri, bamuhonya oku lukûta.

Saulu e Yeruzalemu

(Gal 1, 18-19)

²⁶ Erhi ahika e Yeruzalemu, akâlonza okujà omu baganda; ci boshi bakâg'imuyôboha, bulya barhayêmêraga oku naye ali akola muganda.

²⁷ Lêro Barnaba anacimuyanka, amuhêkera Entumwa, arhondêra abaganîrira oku Nyakasane abonekeraga Saulu omu njira anamuderhêza, anababwîra oburhwâli bwâge e Damasi omu kuyigîriza izîno lya Yezu.

²⁸ Kurhenga aho, akâgenda bo nabo omu Yeruzalemu, anakâyigîriza izîno lya Nyakasane Yezu buzira bwôba.

²⁹ Ciru akâshimba Abagereki n'okubajîsa kadali. Ci bôhe bakâlonza okumuyîrha.

³⁰ Abâbo erhi bamanya okwo, bamugalukana e Sezareya, kwo na kumuhêka e Tarsi.

Omurhûla omu Ekleziya

³¹ Obwo erhi Ekleziya eri n'omurhûla omu Yudeya yoshi, n'omu Galileya, n'omu Samâriya; yakâja yayushûka nka nyumpa yayûbakwa, yanazibuha omu kurhînya Nyakasane, na Mûka Mutagatîfu ayiyunjuza oburhûlirizi bwâge.

Petro afumya Eneya e Lida

³² Byanacibà ntyo! Petro anacijà arhangula abatagatifu boshi, ahika n'emwa abatagatifu b'e Lida.

³³ Ashimâna omuntu, izîno lyâge Eneya, wali myâka munâni arharhenga omu bushîro bwâge, bulya âli ahozire ebirumbu.

³⁴ Petro anacimubwîra, erhi: «Eneya, Yezu Kristu amâkufumya! Yimuka, obambe wêne encingo yâwe». Ayimuka ho na halya.

³⁵ Erhi abantu b'e Lida n'ab'e Saroni bamubona, bahinduka bashimbûlizi ba Nyakasane.

Petro afûla Tabita e Yope

³⁶ Omu baganda b'e Yope mwâli omukazi, izîno lyâge Tabita, omu cigereki Dorkasi, kwo kuderha kashafu. Akâg'ijira minjà manji, anakag'irhabâla abakenyi.

³⁷ Lêro mw'ezo nsiku anacilwâla anafâ. Erhi bayûs'imushuka, bamuhira omu nyumpa y'enyanya.

³⁸ Bulya Lida arhali kuli na Yope, erhi abaganda bayumva oku yo Petro ali, bamurhumira bantu babiri, bamusengere mpu: «Mâshi oyîshe duba, oje emwîrhu!»

³⁹ Petro ayimuka, ahira njira boshi nabo. Erhi ahika, bamujâna omu nyumpa y'enyanya. Abakana boshi bamugorha, bakâlaka n'okumuyêreka emyenda n'emyambalo Tabita akâg'ijira erhi aciri nabo.

⁴⁰ Petro ahulusa abamuli boshi, anacifukama, ashenga Nnâmahanga. Okuhandi ahindamukira emunda omurhumba gwâli, aderha, erhi: «Tabita,

zûka!» Anacilambûla amasù, n'erhi abona Petro, atamala.

⁴¹ Petro amugwârhira oku kuboko, amuyimusa. anacihamagala abatagatifu n'abakana, abayêrekaye mugumagumà.

⁴² Ogwo mwanzi gwamanyîkana omu Yope yoshi, na banji bayêmêra Nyakasane.

⁴³ Petro abêra nsiku zirhali nyi e Yope, ahanda aha mw'omuhuzi w'empù muguma, izîno lyâge Simoni.

10

Petro ajà emwa Korneliyo

¹ E Sezareya yabaga mulume muguma, mpu ye Korneliyo. Ali murhegesi w'engabo ederhwa y'Abatalyano*.

² Ali muntu mwinjà, anarhînyaga Nnâmahanga, ye n'ab'aha mwâge. Akâg'irhabâla bwenêne olubaga, anakag'iharâmya Nnâmahanga burhahusa.

³ Lêro, anacibonekerwa. Zàli nka nsâ mwenda z'omûshi. Abona bwinjinjà malahika wa Nyakasane ajà omu mwâge, anamubwîra, erhi: «Korneliyo!»

⁴ Erhi amusinza, obwôba bwamugwârha, amudôsa erhi: «Kurhi, Yâgirwa?» Malahika amushuza erhi: «Ensengero zâwe n'oburhabâle warhabîremwo abakenyi byâhisire embere za Nyakasane, byanarhuma akukengêra.

⁵ Ci orhumage abantu e Yope, bakuhamagalîre Simoni, oderhwa Petro.

* **10:1 10, 1** Abasirika b'eyo ngabo bâli b'e Italiya.

⁶ Ahanzire aha mw'omuhuzi muguma w'empù, izîno lyâge Simoni, ayûbaka hôfi n'enyanja».

⁷ Erhi, olya malahika wakâg'imuganiza agenda, ahamagala bambali babirhi, abahirakwo n'omusirika orhînya Nyakasane, muguma w'omu balâlizi bâge.

⁸ N'erhi abà amâbaganîrira byoshi, abarhuma e Yope.

⁹ Erhi kuca, na balya bantu nabo erhi bakola bali omu njira hôfi n'olugo. Petro arheremera oku nyanya ly'enyumpa mpu aj'iharâmya; yali nka nsâ ya kali ndarhu.

¹⁰ Lêro ishali lyamuluma, alonza okulya. Erhi babà bakola badwîrhe bamurheganyiza, ayagânwa.

¹¹ Abona amalunga gayiguka, mwamanuka oguli nka mwenda munene, mushwêke mpande ini, gwajagwayêrera gwanayandagalira ebw'idaho.

¹² Gwalimwo ensimba ziyandala okw'igulu zoshi, n'enjoka n'ecibulubulu, n'ebinyunyi by'emalunga.

¹³ Ayumva izù lyamubwîra erhi: «Petro! Yimuka, oyîrhe, onalye!»

¹⁴ Naye Petro, erhi: «Nanga, “mâshi Nyakasane”, “ntankahemuka!” “Ntâ mango nsig'ilya oku byankarhuma omuntu azira erhi ahumâna!”»

¹⁵ Liry'izù lyashub'imubwîra, erhi: «Ebi Nyakasane azirwîre, omanyè wankaderha mpu byanahumânya?»

¹⁶ Kwabà ntyo, kasharhu koshi, n'aho honênè gulya mwenda gwashubira e malunga.

17 Oku Petro adwîrhe arhimanya mpu lêro byo bici ebyo anabwîne, balya bantu bal'irhumirwe na Korneliyo, erhi babà bamadôsa aha mwa Simoni, balamusa.

18 Banaciyakûza, badôsa erhi ho Simoni oderhwa Petro ahanda aho.

19 Oku Petro acidwîrhe arhimanya ko birya abonaga, Mûka Mutagatîfu amubwîra, erhi: «Hali abalume badwîrhe bakulonza.

20 Yimuka, oyandagale, ogende mweshi nabo buzira kurhindîra, bulya niene nâbàrhumaga».

21 Petro anaciyandagalira emunda abo bantu bâli, ababwîra, erhi: «Nie ono nie mudwîrhe mwalonza. Bici bimudwîrhe?»

22 Bashuza, mpu: «Omurhegesi w'abasirika, Korneliyo, muntu mwinjà orhînya Nyakasane, mukengwa omu ishanja ly'Abayahudi lyoshi, abwîzirwe na malahika mpu akuhamagale aha mwâge, anayumve ebinwa byâwe».

23 Petro abahêka omu nyumpa, anabahandîsa.

Erhi buca, ahira njira, agenda boshi nabo; na bâbo baguma b'e Yope bamulusa.

24 Erhi bushub'ica, ajà omu Sezareya. Korneliyo akâg'ibalinda, àli erhi anarhumizize bene wâbo n'abîra bâge b'omurhima.

25 Erhi Petro ahika aha kà, Korneliyo amujayo, acîrhimba aha magulu gâge, aharâmya.

26 Ci, Petro amuyimanza erhi: «Yimuka, nâni ndi muntu kwône».

27 Banacijà baganîra, bajà omu nyumpa; ashimanamwo engabo y'abantu bacîgushiremwo.

28 Okuhandi ababwîra erhi: «Murhahabiri oku Omuyahudi ahanzîbwe okushangîra n'omunya-

mahanga erhi okujà omu mwâge†. Ci niehe Nyamuzinda ambwîzire mpu irhondo ntacihîra nkaderha nti omuntu ali munjoga nîsi erhi ahumânyire.

²⁹ Co carhumire ntajira kadali ene mumpamagala. Mumbwîrage eci mumpamagalîre».

³⁰ Korneliyo amubwîra, erhi: «Ene lwo lusiku lwa kani: “nka gano mango kandi, nali omu mwâni ndwîrhe nashenga omu nsâ ya kali mwe-nda; lêro nanacibona omuntu oyambîrhe emyam-balo yalangashana ayîmanzire embere zâni”.

³¹ “Ambwîra, erhi”: “Korneliyo, Nyakasane ayumvîrhîze ensengero zâwe, anakengîre oburhabâle orhabâlamwo abakenyi”.

³² “Ci orhumage abantu e Yope, bakuhama-galîre Simoni, oderhwa Petro”. “Ahanzire aha mw’omuhuzi w’empû muguma, izîno lyâge Si-moni, hôfi n’enyanja”.

³³ “Ho n’aho nakurhumiza; nâwe wajizire kwinjà ene oyisha. Rhw’ono rhuyishirage em-bere zâwe, nti rhuyumvîrhize ebi Nyakasane anakurhumire mpu orhubwîre”».

Enyigûrizo za Petro aha mwa Korneliyo

³⁴ Okuhandi, Petro anacirhondêra okubabwîra erhi: «Nêci, kwo binali, lêro nabwînage oku Nyakasane arhajira kabôlo.

³⁵ Ci omu mashanja goshi, ngasi omurhînya n’okujira ebishingânîne, anamusîme.

† 10:28 10, 28 Petro akola amanyire bwinjà ebi abonaga kuli kuderha kuci. Omuyahudi arhankajire omu mw’omupagani erhi okushagira bo naye. Gwâli muziro; kwâli nka kulya erhi kuhuma oku ensimba n’enjoka n’ebinyunyi n’ebindi bihanzîbwe n’amarhegeko.

³⁶ Arhumîre bene Israheli akanwa kâge mpu bayumve omwanzi gw'Akalembe gwadwîrhwe na Yezu Kristu: ye mwâmi w'abantu boshi.

³⁷ Murhahabiri birya bizind'ibà omu Yudeya yoshi: oku Yezu w'e Nazareti arhangiriraga e Galileya erhi Yowane ayûs'ihanûla obubatizo.

³⁸ Mumanyire kurhi Nyamuzinda ashîzire Yezu w'e Nazareti amavurha g'okumuyunjuza Mûka Mutagatîfu n'obuhashe. Akâg'ikajira aminjà, anakafumya abâli bagwêrhwe na shetani, bulya Nyamuzinda àli haguma naye.

³⁹ Nîrhu, rhwe rhuli bahamîrizi b'ebi ajizire byoshi omu cihugo c'Abayahudi n'e Yeruzalemu, bagal'imuyîrha, bàmumanika oku murhi.

⁴⁰ Ci, oku lusiku lwa Kasharhu Nyamuzinda àmufûla, anamuhà obuhashe bw'okuciyeêkana.

⁴¹ Arhaciyeêkaga olubaga lwoshi, ci balya bahamîrizi Nyakasane àli erhi acîshozire: rhw'ono rhwe rhwalyaga rhwananywa naye erhi ayûs'ifûka omu bafû.

⁴² Arhurhuma mpu rhuj'iyigîriza olubaga, rhu-nahamîrize oku ye Nyamuzinda àjizire mutwî w'emmanja w'abazîne n'abafîre.

⁴³ Y'olya abalêbi boshi bàdesire mpu ngasi omuyêmîre anâkûlirwe ebyâha oku izîno lyâge».

Abarhali Buyahudi babatizibwa: bwo burhanzi abapagani bahâbwa obubatizo

⁴⁴ Oku Petro anacidwîrhe aderha, Mûka Muta-gatîfu ayandagalira balya bakâg'iyumva akanwa ka Nyamuzinda boshi.

⁴⁵ Abemêzi boshi b'omu Buyahudi bâli balusize Petro, barhangâla erhi babona oku enshôkano ya Mûka Mutagatîfu yahâbirwe abapagani nabo.

⁴⁶ Bakâbayumva baderha ezindi ndimi bânakuzâ Nyakasane.

⁴⁷ Okuhandi, Petro anacibabwîra erhi: «Abâ bamahâbwa Mûka Mutagatîfu akîrhu, ka hali owankacihash'ibayima amîshi g'obubatizo?»

⁴⁸ Anacirhegeka mpu babatizibwe oku izîno lya Yezu Kristu. Banacimuhûna mpu ajire nsiku nsungunu emwâbo.

11

Carhumaga Petro ajà omu mw'abapagani

¹ Lêro Entumwa na bene wîrhu bâli omu Yudeya bamanya oku abapagani nabo bâyankirire oluderho lwa Nyamuzinda.

² Erhi Petro acîrheremera e Yeruzalemu, abakembûle* bamushimbulula, bamudôsa, mpu:

³ «Kurhi wajàga omu mwa bantakembûlwa, wanalya mwe nabo?»

⁴ Petro anacibarhondêreza oku byabîre kwoshi kwoshi, erhi:

⁵ «Nal'indwîrhe nashenga omu cishagala ciderhwa Yope. "Lêro nanaciyagânwa, nabona eciri nka mwenda munene, mushwêke empande ini, gwajà gwayegera, gwamanuka emalunga, gwanjaho".

* **11:2 11, 2** Abakembûle, bo balya bemêzi bakâg'ishimba amarhegeko ga Mûsa. bo bakristu babaga Buyahudi mîra, embere bayêmêre Yezu. Bantakembûlwa, bo bapagani, bo ngasi barhali Bayahudl.

6 “Nakâlolereza, nabonamwo ensimba zigenda na magulu anni oku igulu, n'eby'erubala, n'enjoka n'ecibulubulu, n'orhunyunyi rhw'omu malunga”.

7 “Nanaciyumva izù lyambwîra, mpu”: “Petro, yimuka, oyîrhe onalye!”

8 “Nâni, nashuza, nti”: “Nanga, mâshi Nyakasane, ntankahemuka!” “Ntâ mango nsag'ilya oku byankarhuma omuntu azira erhi ahumâna!”»

9 Ci liryâ izù lyarhengaga enyanya lyashuza obwa kabirhi, erhi: «Ebi Nyakasane azirwîre, omanyè wankaderha mpu byanahumânya!»

10 Kwabâ ntyo kasharhu koshi, okuhandi birya byoshi byanacishubira emalunga.

11 Muli ako kanya kwonênè, bantu basharhu balamusa: zâlî ntumwa z'e Sezareya zintumir-wekwo.

12 Mûka Mutagatîfu anacimbwîra mpu ngende rhweshi nabo buzira kurhindira. Abâla bene wîrhu, oku banali ndarhu, nabo banshimba, Rhwajâna omu mw'oyo mulume.

13 Arhuganîrira oku abonaga malahika ajà omu mwâge n'oku amubwîraga erhi: orhume abantu e Yope, bakuhamagalire Simoni, oderhwa Petro.

14 Akubwîra ebinwa byakuciza we n'omulala gwâwe gwoshi.

15 Erhi ncibâ nkolaga ndwîrhe nabarhondêreza, Mûka Mutagatîfu abamanukirakwo nka kulya arhuyandagaliraga obw'oburhanzi.

16 Nanaciyibuka obwo kalya kanwa Nyakasane aderhaga, erhi: «Yowane akâg'ibatiza n'amîshi, ci mwêhe mwayishibatizibwa na Mûka.

¹⁷ “Obwôla Nyamuzinda abagabîre nshôkano nguma na nîrhu, rhwe rhwayêmîre Nyakasane Yezu Kristu”, “ndigi ndi niono w’okuhagalika Nyamuzinda?”»

¹⁸ Erhi bayumva ntyo, barhûlûla, banacikuza Nyamuzinda; mpu: «Nêci, abapagani nabo, “Nyamuzinda abahîre obucîyunjuze bwabahisa oku buzîne!”».

Ekleziya yarhangira e Antiyokiya

¹⁹ Nabo balya bashandabanaga erhi entambala yazûkaga amango ga Stefano erhuma, banacihârûla, bahika omu cihugo c’e Fenisiya, n’e Cipro, n’e Antiyokiya, ci barhayigîrizagya abarhali Buyahudi oluderho lwa Nyamuzinda.

²⁰ Ci muli bo habonekana baguma b’e Cipro n’e Sireneya. Abôla erhi bahika e Antiyokiya, bâganîza Abagereki, banabayigîriza Nyakasane Kristu.

²¹ N’okuboko kwa Nyakasane kwâli haguma nabo, na bantu banji bayêmêra Nyakasane banamushiga.

²² Ogwo mwanzi gwanacihika omu marhwiri ga Ekleziya y’e Yeruzalemu, na Barnaba arhumwa e Antiyokiya.

²³ Erhi ayihika, n’erhi abona enshôkano ya Nyamuzinda, anacisîma, abahà boshi amahano g’okuserakwo Nyakasane n’omurhima gwoshi:

²⁴ bulya ali muntu mwinjà, oyunjwîre Mûka Mutagatifu n’obuyêmêre. Na ntyo bantu banji bashiga Nyakasane.

²⁵ Okubundi, Barnaba anacijà e Tarsi mpu alonze Saulu;

²⁶ n'erhi abà amâmubona, amugalukana e Antiyokiya. Banaciyûsa mwâka mugumagumà mw'eyi Ekleziya, bayigîrizayo bantu barhali banyi, n'e Antiyokiya yo abaganda barhangiraga okuyirikwa «bakristu».

Barnaba na Saulu barhumwa e Yeruzalemu

²⁷ Mw'ezo nsiku, abalêbi banacirhenga e Yeruzalemu, bajà e Antiyokiya.

²⁸ Banacirhengamwo muguma, izîno lyâge ye Agabo, ayimuka, arhondêra okaderha oku buhashe bwa Mûka mpu ecizombo câbà omu igulu lyoshi. Eco cizombo co ciryâla câbaga oku ngoma ya Klaudiyo†.

²⁹ Obwo, abaganda banacihiga mpu ngasi muguma, nk'oku anahashire, arhumire bene wâbo b'e Yudeya oburhabâle.

³⁰ Banacikujira, bayohereza obwo burhabâle emwa abagula, babufumbasa Barnaba na Saulu.

12

Petro agwârha anashwêkûlwa na Malahika

¹ Mw'ago mango gonênè, mwâmi Herodi anacigwârha baguma b'omu Ekleziya mpu abalibuze.

² Ayîrha Yakôbo mukulu wa Yowane n'engôrho.

³ Erhi abona oku asimîsize Abayahudi, anacirhegeka mpu bagwârhe na Petro. Zâli nsiku za migati erhâlimwo lwango.

⁴ Erhi abà amâmugwârha n'okumuhira omu mpamikwa, amuhirakwo birundo bini bya

† 11:28 11, 28 Omu mwâka gwa 49-50, lyo ecizombo câli

basirika bâni-bâni mpu bamulange. Ali alonzize mpu amulerhe embere z'olubaga enyuma lya Basâka.

⁵ Oku Petro adwîrhe alangwa ntyo omu mpamikwa, erhi n'Ekleziya nayo erhahusa okumusengerera emwa Nyamuzinda.

⁶ Ci obudufu bonênè Herodi ali alâlîre mpu hano buca, amuhêke embere z'olubaga, Petro erhi agwîshîre ekarhî ka basirika babirhi, n'erhi ashwêsirwe na nkoba ibirhi, n'abalanzi b'empamikwa erhi bali oku lumvi.

⁷ Oku caligumiza, malahika wa Nyakasane apamuka, empamikwa yayunjula bulangashane. Malahika anacikoma Petro oku nkanga, amuzûsa, erhi: «Zûka duba!». N'enkoba zâli zimushwêsire amaboko zanicirhoga.

⁸ Obwo, malahika amubwîra erhi: «Hwinja bwinjà, onayambale enkwêrho zâwe». Naye anacikujira. Ashub'imubwîra, erhi: «Hira olubega lwâwe oku birhugo, onkulikire».

⁹ Petro ahuluka, amushimba. Arhamanyaga oku ebyo Malahika ajiraga byànali by'okunali; ci yêhe mpu nkaba bilôrho.

¹⁰ Banacirhaluka abalâlîzi barhanzi, n'abà kabirhi, bahika aha lumvi lw'ecûma lujire omu lugo. Olwo lumvi lwabayigukira lwône. Banacihuluka, bahârûla, bàkulikira njira nguma; oku handi malahika amuleka caligumiza.

¹¹ Erhi ahira omurhima omu nda, Petro anaciderha erhi: «Lêro nkolaga mmanyire bwinjà oku Nyakasane anali arhumire malahika wâge mpu andikûze omu maboko ga Herodi n'omu kubî kwoshi olubaga lw'Abayahudi

lwalingaga okunjirira* ».

¹² Erhi ayûsigerêreza ntyo, ajà aha mwa Mariya, nnina wa Yowane, oderhwa Marko†. Hàli endêko erhali nyi y'abemêzi bakâg'ishenga.

¹³ Erhi akomomba oku lumvi, mujà-nyere muguma mpu ye Roda, ayish'iyumvîrhiza.

¹⁴ Amanyîrira izù lya Petro, n'omu mwîshingo gwâge, ahâli b'okuyigula olumvi, alibirhira omu nyumpa, aj'iderha oku Petro ayîmanzire oku muhango.

¹⁵ Bàmubwîra, mpu: «K'isirhe likulimwo?» Ci yêhe asêza, aderha mpu kwo binali. Nabo, mpu: «Malahika wâge oyo!»

¹⁶ Naye Petro erhi anacidwîrhe akomomba oku lumvi. Erhi bayigula, bàmubona, barhangâla.

¹⁷ Ci abakema n'okuboko mpu bahulike, arhondêra abashambâlira oku Nyakasane amurhenzagya omu mpamikwa. Ababwîra, erhi: «Ogwo mwanzi, mujigubwîra Yakôbo na bene wîrhu». Oku handi, anacihuluka, ajà handi.

¹⁸ Erhi kuca, ehivulindi hirhali hinyi hyazûka ekarhî k'abasirika mpu kurhi Petro anabîre.

¹⁹ Herodi arhuma mpu bamulonze, n'erhi babula bumubona, abûlanya abalâlizi, anarhegeka mpu babayîrhe. Okuhandi, arhenga e Yudeya, ayandagalira e Sezareya, abêrayo.

Okufà kwa Herodi Agripa

²⁰ Obwo, erhi Herodi akunirîre bwenêne abantu b'e Tiri n'e Sidoni. Abo bantu

* **12:11 12, 11** lwalingaga okunjirira: lwalikola lwanjirira: lwalonzagya okunjirira. † **12:12 12, 12** Yoyo ye Marko wayandikaga era Myanzi y'Akalembe ya kabiri omu Ndagâno Mpyâhya/

banacijà nnâma, balîkûlira emwâge, n'erhi babà bamâyinjibana na Blasto, ye wali murhonyi w'omu idubiro lya Herodi, baj'ihûna omurhûla bulya ecihugo câbo cakâg'ilwisibwa n'eca mwâmi.

²¹ Olusiku bâli balagânîne, Herodi ayambala emyambalo yâge y'obwâmi, ashonera oku hisingulo, atamala, akababwîra.

²² Olubaga lwakâyâma mpu: «Nyamuzinda oyu odwîrhe aderha, ci arhali muntu!»

²³ Ho n'aho, Malahika wa Nyakasane amunêsha, bulya arhàli ahîre Nyamuzinda irenge lyâge. Alundwa n'emivunyu, arhengamwo omûka.

Barnaba na Saulu bashubira e Antiyokiya

²⁴ Ci oluderho lwa Nyakasane lwayôloloka lwanalumîra hoshi hoshi.

²⁵ Barnaba na Saulu nabo, erhi babà bamâyûsa obugo bâli barhabâlîre, bashubûka kurhenga e Yeruzalemu boshi na Yowane oderhwa Marko.

III. Obugo bwa Barnaba bo na Paolo. Olushika lw'e Yeruzalemu

13

Barnaba na Saulu bacîshogwa

¹ Omu Ekleziya y'e Antiyokiya*, mwâli abalêbi n'abigîriza; bo: Barnaba, Simoni oderhwa Mwîragula, Luciyo w'e Kirena, Manaheni walereragwa haguma na mwâmi Herodi, na Saulu.

² Lêro kwanacibà erhi badwîrhe bagashâniza Nyakasane banacîshalisize, Mûka Mutagatîfu

* **13:1 13, 1** Herodi Antipa oyo bàdesire.

ababwîra erhi: «Muntôlere Barnaba na Saulu, mubahire hâgo hâgo, banjîre obugo nâcîbîshogera».

³ Banacîcîshalisa, bânashenga, babalambûlirakwo amaboko, bàbalîka. Bashimâna omukurungu Elima e Cipro

⁴ Erhi babà bamarhumwa ntyo na Mûka Mutagatîfu, bayandagalira e Selukiya, n'erhi bayîrhenga, bajà omu bwârho, bayîkirira e Cipro.

⁵ Erhi bahika e Salamina, barhondêra okuyigîriza akanwa ka Nyamuzinda omu masinagogi g'Abayahudi. Na Yowane† ajaga abarhabâla.

⁶ Banacigera omu cirhwa coshi kuhika e Pafu, bashanga omuyahudi w'omukurungu, mulêbi w'obunywesi, mpu ye Bar-Yezu;

⁷ ali omu baganda b'omurhwâli Serjiyo Paolo, muntu wa bwîrhonzi bunji. Oyo Murhwâli anacihamagala Barnaba na Saulu, alonza okuyumva naye akanwa ka Nyamuzinda.

⁸ Ci kwône, oyo mukurungu Elima, ntyo kwo izîno lyâge lidesire, abahagalika, bulya akagihanza omurhwâli okuyêmêra.

⁹ Obwo, Saulu, oderhwa Paolo, erhi yêshi ayunjwîre Mûka Mutagatîfu; amumôlera amasû, anamubwîra, erhi:

¹⁰ «We muntu oyunjulirîne bulyâlya n'obubî, eri iburha lya shetani, we mushombanyi wa ngasi kushingânîne, k'orhaleke okûla kukubya enjira za Nyakasane n'obwo zishingmanîne?

¹¹ Okuboko kwa Nyakasane kukolaga

† 13:5 13, 5 Yowane odesirwe ahôla ye Marko, muguma omu bandisi b'Emyanzi y'Akalembe.

kwâkunesha: wâbà muhûrha onajire nsiku orhabona oku izûba». Ho na halya, olwikungu n'omwizimya byàmugorha, arhondêra okuzunguluka eyi n'eyi mpu alonze owankamugwârhira oku kuboko.

¹² Erhi omurhwâli abona okwo, asômerwa n'enyigîrizo za Nyakasane, ayêmêra.

Bahika e Antiyokiya omu Pizidiya

¹³ Paolo n'abà bâli boshi barhenga e Pafu, bayikirira e Perga omu Panfiliya. Yowane anacibaleka, acîshubirira e Yeruzalemu.

¹⁴ Bôhe bahârhûla, bàrhaluka e Perga, bàhika e Antiyokiya omu Pizidiya. Erhi lubà lwa Sabato, bajà omu sinagogi, batamala.

¹⁵ Erhi bayûs'isoma Amarhegeko n'Abalêbi, abakulu b'esinagogi babarhumiza, mpu: «Bene wîrhu, akabà hali oku mwabwîra olubaga, mukuderhe».

Paolo ayigîriza Abayahudi

¹⁶ Paolo anaciyimanga, abakema n'okuboko, aderha erhi: «Bene-Israheli, na ngasi barhînya Nyakasane, muyumve.

¹⁷ “Nyamuzinda w'olu lubaga lw'Israheli âcîshozire bashakulûza, olwo lubaga àluluza bwenêne erhi bali omu cihugo c'e Mîsiri. N'obuhashe bw'okuboko kwâge, âbarhenzayo”,

¹⁸ “anjira myâka nka makumi anni erhi kubashîbirira abashîbirira omu irungu”.

¹⁹ “N'erhi abà amâherêrekeza mashanja nda omu cihugo c'e Kanâni, abalikûliza eco cihugo”,

20 “bacirya hôfi ha myâka magana anni na makumi arhanu”. “Enyuma ly’aho, abahà abatwî b’emmanja kuhika oku mulêbi Samweli”.

21 “Obwo, banacihûna omwâmi”; “Nyamuzinda àbaha Saulu, mwene Cisi, w’omu mulala gwa Benyamini: àjira myâka makumi anni”.

22 “Okuhandi Nyamuzinda anacimurhenza, àyimanza Daudi mpu abè Mwâmi wâbo.” “Ye aderheraga obu buhamîrizi, erhi”: “Nabwînage oku Daudi mwene Yese, abà muntu w’omurhima gwâni, akâjira obulonga bwâni bwoshi”.

23 “Omu iburha lyâge mwo Nyamuzinda arhengîze Israheli Omuciza Yezu, nk’oku àli alaganyize”.

24 “Embere ayishe, Yowane àli erhi ayigîrizize olubaga lwoshi lw’Israheli obubatizo bw’obucîyunjuze”.

25 “Erhi abà akola ayûsa obugo bwâge, Yowane akâg’iderha”: “Oyu mucikêbwa mpu ndi, ntali ye, ci n’enyuma zâni hayishire oyu ntakwânîni okushwêkulira omugozi gw’enkweho zâge”».

26 Bene wîrhu bâna b’obûko bw’Abrahamu, na ngasi abarhînya Nyamuzinda bali ekarhî kinyu, mwe aka kanwa k’obucire karhumîrwe.

27 Nêci, abantu b’e Yeruzalemu n’abakulu bâbo barhalonzagya okumanya Yezu, ci erhi bàmutwîra okufà, bàyunjuza obulêbi bw’abalêbi bukâsomwa ngasi lwa Sabato.

28 N’obwo barhalibamubwînekwo igwârhiro ly’okumuyîrha, bahûna Bilato mpu afè.

29 N’erhi babà bamâyûkiriza ebyàli bimuyandikîrwe byoshi, bàmumanula oku murhi, bàmuhira omu nshinda.

³⁰ Ci Nyamuzinda àmufûla omu bafù,

³¹ ajira nsiku zirhali nyi erhi kubonekera abonekera balya bâli barheremîre bonaye e Yeruzalemu kurhenga e Galileya, b'abo bo banaligi bahamîrizi bâge omu lubaga.

³² Nîrhu, rhumubwîzire oku endagâno alaganyagya balarha,

³³ Nyamuzinda arhuyunjulîzeyo, rhwe bâna bâbo, erhi afûla Yezu, nka kulya biyandisirwe omu lulanga lwa kabirhi, mpuoli *mugala wâni, niene nkubusire ene*.

³⁴ Nêci, àmufûsize omu bafù na ntâko ankacishub'ibola. Ali erhi akudesire, erhi: *Nammuhè enshôkano ntagatîfu nalaganyagya Daudi omu ndagâno erhankahemuka*.

³⁵ Co cirhumire aderha ahandi erhi: «*orhankaziga omurhonyi wâwe abona akubola*».

³⁶ Ci, Daudi, erhi abâ amâkolera Nyamuzinda omu nsiku z'obuzîne bwâge, âfire, âhirwa haguma na b'îshe ànabona okubola.

³⁷ Oyu Nyamuzinda âfûlaga yêhe arhabonaga okubola.

³⁸ Nêci lêro, bene wîrhu, mumanye oku oyo ye rhumire rhwamuyigîriza okubabalirwa ebyâha; n'ebindi byoshi murhankahashire okucêsibwa kuli byo n'amarhegeko ga Mûsa,

³⁹ ngasi yêshi oyêmîre, anacêsibwa kuli byo ye rhumire.

⁴⁰ Kuziga mumanyâge kulyâla kuyandisirwe omu balêbi kulek'ibà muli mwe, mpu:

⁴¹ «*Mulole, mwe mukangayaguza, musômerwe,*

munahirigirhe! Bulya omu nsiku zinyu nâjira omukolo, n'ogwo mukolo murhankaguyêmêra erhi bankamuganîriragwo».

⁴² Erhi Paolo na Barnaba bahuluka, babahûna mpu oku lundi lwa Sabato bashubibabwîra ebyo binwa.

⁴³ Erhi barhenga omu sinagogi, banji omu Buyahudi n'omu baharâmya Nyamuzinda bakulikira Paolo na Barnaba, nabo bâbabwîra bânabahanûla mpu basêre omu nshôkano ya Nyamuzinda.

Paolo na Barnaba bayigûriza abapagani

⁴⁴ Olwa Sabato lwakulikiraga, hôfi ecishagala coshi càcîgusha haguma mpu ciyumve akanwa ka Nyamuzinda.

⁴⁵ Erhi Abayahudi babona oyo nyamugege w'abantu, bâyâgalwa, barhondêra okulogorhera Nyamuzinda erhi bayumva ebinwa bya Paolo.

⁴⁶ Paolo na Barnaba banacibashuza n'oburhwâli, erhi: «Mwe mwâli mukwânîne okurhangibwîrwa akanwa ka Nyamuzinda; “ci kulya kubâ mukalahîre mwanatwa mwene mpu murhakhwânîni obuzîne bw'ensiku n'amango, rhucîkolera emwa abapagani”.

⁴⁷ “Bulya, ntyôla ko Nyakasane arhurhegesire, erhi: *Nakujizire bumoleke bw'amashanja, ohise obucire kuhika emunda igulu lihekera*”».

⁴⁸ Erhi abapagani bayumva ebyo binwa, basîma, barhondêra bakuza akanwa ka Nyakasane, na ngasi boshi bâli bacîshogîrwe obuzîne bw'ensiku n'amango bayêmêra.

⁴⁹ Na ntyo, akanwa ka Nyakasane kalumîra muli eco cihugo coshi.

⁵⁰ Ci Abayahudi bashumika abagoli barhînyaga Nyamuzinda n'abagula ba muli eco cishagala. Kwo na kuzûkiza Paolo na Barnaba enshombo, babalibirhakwo omu cihugo câbo.

⁵¹ Nabo babagukumulira akatulo kâbali oku nshando z'amagulu, bacîjîra e Ikoniya.

⁵² Abemêzi bôhe bayumva bayunjwîre omwîshingo na Mûka Mutagâtifu.

14

Bayigîriza Emyanzi y'Akalembe e Ikoniya

¹ Byanacibà ntyo! Nka kulya banakomereraga okujira, e Ikoniya bajà omu sinagogi y'Abayahudi; banacishambâla bwinjà, ciru engabo nyinji y'Abayahudi n'Abagreki bayêmêra.

² Ci Abayahudi balahiraga okuyêmêra bashumika abapagani banabazûsamwo enshombo kuli bene wîrhu.

³ Okwo kurharhumaga Paolo na Barnaba barhalamayo nsiku zirhali nyi, bakâyigîriza buzira bwôba, bulya bâli bacîkubagire Nyakasane wakâg'ihamîriza akanwa kâbo n'enshokano yâge omu kujira ebisômerîne n'ebimanyîso n'amaboko gâbo.

⁴ Abantu b'omu cishagala baciberamwo mpande ibirhi: baguma bafûndîkira haguma n'Abayahudi, abandi bacîhira oluhande lw'Entumwa.

⁵ Abapagani n'Abayahudi, bo n'abarhambo bâbo, erhi bakola mpu babajirira kubî n'okubabanda amabuye;

⁶ ci balarha wâni bamanya, bayâkira omu bishagala by'e Likaoniya n'e Listra n'e Derba n'omu mihando yabyo;

⁷ banacirhondêra okuyigîriza Emyanzi y'Akalembe.

Bafumya omuntu ohozire amagulu

⁸ E Listra yali omuntu ohozire amagulu; càli cirema kurhenga okuburhwa kwâge, arhànali asâg'igenda ciru n'eliguma.

⁹ Akayumvirhiza oku Paolo aderha, n'erhi Paolo amusinza, abona oku agwêrhe obuyêmêre bw'okufuma;

¹⁰ anacimubwîra n'izù linene, erhi: «Yimuka, oyimangire oku magulu gâwe!» Abaduka, arhondêra alambagira.

¹¹ Erhi olubaga lubona okwôla Paolo anajizire, lwaheba olwôho omu cikaoniya, mpu: «Ba nyamuzinda barhuyandagalîre omu nshusho z'abantu!»

¹² Barnaba bamuyîrika Yovi*, na Paolo Merkuriyo, bulya ye wakâg'iderha.

¹³ N'Omudâhwa wa Yovi-w'emuhandagw'olugo† alêrha ebimasha biyambîrhe ebimanè by'obwâso aha muhango gw'olugo, erhi akola mpu arherekêre bo n'olubaga.

* **14:12 14, 12** Yovi erhi Zeusi, na Merkuriyo erhi Herma, bâli bazimu b'Abagereki n'Abaroma. Merkuriyo ye wali muzimu w'obulenga bw'okuderha. † **14:13 14, 13** Yovi-w'emuhandagw'olugo: olusho lwâge lwâli emuhandagw'olugo.

¹⁴ Erhi zikuyumva, entumwa Barnaba na Paolo basharhula emyambalo‡ yazo, zalibirhira omu kâgarhî k'olubaga, zayâma; mpu:

¹⁵ «Mâshi, mwe balume, kurhi okwo mwajira? Kâli nîrhu rhuli bantu ak'inyu; rhumubwîzire nti muleke ebi bya busha, muhindamukire Nyamuzinda ozîne§ wajiraga amalunga n'igulu n'enyanya na ngasi byoshi bibâmwo.

¹⁶ Omu myâka yâgeraga, alesire ngasi mashanja gashimbe amôrhere gâgo;

¹⁷ ci, ntâ mango alesire okucîmanyisa omu kujirira abantu aminjà omu kurhumira abantu enkuba y'emalunga n'amango emyâka eyêramwo, n'omu kummuyigusa ebiryo n'amasîma».

¹⁸ Ci kwône, ciru n'ebyo binwa, kwâli kuzibu okuhanza olubaga mpu lulek'ibajirira enterekêro.

Paolo abandwa amabuye-bashûbûka

¹⁹ Okubundi, hanaciyisha Abayahudi barhenga e Antiyokiya n'e Ikoniya; bayinjibana olubaga babanda Paolo amabuye, bamukululira e muhanda gw'olugo, bamanya mpu anafîre.

²⁰ Ci abaganda bamugorha, ayimuka ashubira omu lugo, n'erhi buca, acijîra e Derba bo na Barnaba.

²¹ Erhi bayûsimanyisa eco cishagala Emyanzi y'Alakembe, n'okuhindula bantu banji baganda

‡ 14:14 14, 14 Okusharhula emyambalo câli cimanyîso c'oburhè n'ec'okumanyîsa oku omuntu arhasimiri. § 14:15 14,

15 Okuhindikira Nyamuzinda ozîne, kuli kuleka enshanga n'abazimu b'e Antiyokiya y'omu Pisidiya, aho bali bamacîkêbwa mpu Barnaba na Paolo bali bazimu bakujira ebirhangâzo

ba Kristu, banacishubira e Listra n'e Ikoniya n'e Antiyokiya.

²² Bakâzibuhya emirhima y'Abemêzi n'okubahà amahano mpu basêre omu buyêmêre, banakâbabwîra, mpu: «kukwânîne rhugere omu malibuko manji lyo rhuhika omu bwâmi bwa Nyamuzinda».

²³ Banacihà ngasi Ekleziya abagula, n'erhi babà bamâshenga n'okucîshalisa, babahira omu maboko ga Nyakasane bâli bamâyêmêra.

²⁴ Okubundi, bagera omu Pizidiya, bahika e Panfiliya.

²⁵ Erhi babà bamâyigîriza akanwa ka Nyakasane e Perga, bayandagalira e Ataliya;

²⁶ kwo na kuyikirira e Antiyokiya*, ciryâ cishagala babashengeragamwo obwangâ bwa Nyamuzinda kw'ogwo mukolo bâli bamâjira.

²⁷ Erhi bahika, bahamagala e Ekleziya, babâganîrira ehi Nyamuzinda ajizire byoshi n'amaboko gâbo, na kurhi ayiguliraga abapagani olumvi lw'empingu.

²⁸ Banacishinga nsiku zirhali nyi baguma n'abemêzi.

15

Bajà kadali e Antiyokiya

¹ Okuhandi, bantu baguma barhengaga e Yudeya bakâyigîriza bene wîrhu, mpu: «Mukabâ murhakembwîrwi nka kulya Mûsa arhegesire, murhankacunguka».

* 14:26 14, 26 Antiyokiya y'omu Sîriya.

² Paolo na Barnaba banacibazûsamwo ivango n'akadali k'enkwîra. Obwo, barhegeka mpu Paolo na Barnaba bo na bandi baguma ba muli bo barheremere e Yeruzalemu, olwo lubanja baluhêkera entumwa n'abâgula.

³ Ekleziya yabalusa, batwîkanya omu Fenisiya n'omu Samâriya, bajà baganîra kurhi abapagani badwîrhe bayankirira obuyêmêre, na ntyo, balêrhera bene wîrhu boshi obusîme.

⁴ Erhi bahika e Yeruzalemu, bayankirirwa na Ekleziya n'entumwa n'abagula; babashambâlira ebi Nyamuzinda ajizire byoshi n'amaboko gâbo.

Bajà kadali e Yeruzalemu

⁵ Lêro, baguma barhengaga omu Bafarizeyi, bâli bakola bemêzi, banaciyimanga, bâderha, mpu: «Kukwânîne bakembûlwe banashimbe amarhegeko ga Mûsa».

⁶ Obwo, Entumwa n'abagula bajà ihano mpu babone kurhi bigenzire.

Ebinwa bya Petro

⁷ Erhi abona oku akadali kaluzire Petro anaciyimuka, aderha, erhi: «Bene wîrhu, mumanyire oku kurhenga ensiku ntanzi-rhanzi, Nyamuzinda acinyishozire muli mwe mpu akanwa kâni kamanyise abapagani Emyanzi y'Akalembe, na ntyo bayêmêre.

⁸ Na Nyamuzinda oyishi emirhima abahire obuhamîrizi erhi abashobôza Mûka Mutagatîfu akîrhu.

⁹ Arhajira kabôlo ciru n'ehitya ekarhî kîrhu n'akâbo, bulya acêsize emirhima yâbo n'obuyêmêre.

¹⁰ Kurhigi buno kandi mudwîrhe mwalonza okurhangula Nyamuzinda omu kulonza okubarhuza abemêzi omuzigo gwayabiraga balarha na nîrhu rhwêne?

¹¹ Nisi, k'arhali oku nshôkano ya Nyakasane Yezu Kristu rhuyêmêra oku rhucunguka akâbo?»

¹² Obwo, endêko yoshi yanacihulika, bayumvîrhiza oku Barnaba na Paolo babarhondêrezagya ebisômerîne n'ebirhangâzo Nyamuzinda ajizire byoshi n'amaboko gâbo omu bapagani.

Ebinwa bya Yakôbo

¹³ Erhi bayûsa, Yakôbo anacijaho, erhi: «Bene wîrhu muyumve.

¹⁴ “Simoni anahugwîre kurhi, kurhenga omurhondêro, Nyamuzinda acîshogaga omu bapagani omurhwe gw'okukombêra Izîno lyâge”.

¹⁵ “N'okwôla kushingânîne n'ebinwa by'Abalêbi, bulya kuyandisirwe, mpu”:

¹⁶ “Enyuma ly'aho, nacigaluka, nsubiyûbaka ecihando ca Daudi càhongosire; ahashabûsire, nâshubihayûbaka, nnancyimanze”,

¹⁷ “Iyo abandî bantu balonza Nyakasane, na galya mashanja goshi gashiga izîno lyâni, kwo Nyakasane okola ebyo byoshi adesire ntyo”,

¹⁸ “anayôrhaabimanyire kurhenga ensiku n'amango”.

¹⁹ “Co cirhumire nie ono mbwîne oku kurhakhwânîni okurhindibuza abapagani bamahinduka bemêzi ba Nyamuzinda”.

20 “Babayandikire okurhalya enyama zarherekîrwe abazimu, n'okuleka amahya garhali go, n'okurhalya enyama z'ensimba zifulungînwe omuko, n'omwamba”.

21 “Bulya, kurhenga mîra, omu ngasi lugo, Mûsa ajira abahanûzi b'amarhegeko gâge bakâgasoma omu masinagogi ngasi lwa Sabato”».

Amaruba g'Entumwa

22 Okubundi, entumwa n'abagula, erhi babà bamâyumvanya n'endêko y'abemêzi yoshi, bamacirhegeka mpu bacîshoge baguma muli bo, barhumwe e Antiyokiya haguma na Paolo na Barnaba. Bacîshoga Yûda, oderhwa Barsaba, na Sila, bantu ba lukengwa omu bemêzi.

23 Babafumbasa aga maruba, mpu: «Rhw'ono ntumwa n'abagula bene winyu, rhumuhîre omusingo, mwe bene wîrhu b'e Antiyokiya n'e Sîriya n'e Silisiya mwarhengaga omu bapagani!

24 “Rhwayumvîrhe mpu bantu baguma b'eno mwîrhu badwîrhe bakaderha ebinwa by'okummuhiramwo akavulindi n'okumufudusa emirhima, n'obwo rhurhabarhumaga”.

25 “Okwo kwo kwarhumire rhwajà haguma, rhwacîshoga abaganda nti rhumurhumire bo haguma na bene wîrhu bazigirwa Barnaba na Paolo”,

26 “abo balume bâhânyire obuzîne bwâbo erhi izîno lya Nawîrhu Yezu Kristu lirhuma”.

27 “Na ntyo, rhumurhumîre Yûda na Sila nti bammubwîre obwo bugo n'akanwa”.

28 “Mûka Mutagatîfu nîrhu rhwahizire okurhamubarhuza eyindi mizigo kuleka eyi erhankalekwa”:

29 “muleke okukâlya enyama zirherekîrwe abazimu, n’omwamba n’enyama y’ensimba zifungînwe omukò, n’amahya garhali go. Mukaleka okukâjira ntyo, mwajira bwinjà. Gokagwi!”»

Abaganda b'entumwa e Antiyokiya

30 Abàli barhumirwe banacisengeruka, bayandagalira e Antiyokiya, bahàmagala endêko y’abemêzi, banacibahà galya maruba.

31 Babà bamagasoma, bacîshingira oburhûlirize gali gabadwîrhîre.

32 Yûda na Sila, bulya nabo bâli balêbi, babwîra abemêzi binwa binji by’okubahanûla n’okubazibuhya.

33 Erhi bayûsayo nsiku, abemêzi babalika mpu bashubire n’omurhûla emwa balya bâli babarhumire*. [

34]

35 Ci Paolo na Barnaba basigala e Antiyokiya, bàkâyiigîriza haguma na bandi banji n’okumanyîsa abantu Emyanzi y’Akalembe ka Nyakasane.

IV. Obugo bwa Paolo

Paolo balekana na Barnaba. Sila agenda bo na Paolo

36 Erhi hagera nsiku, Paolo abwîra Barnaba erhi: «Rhushubig’ijirhandûla bene wîrhu

* 15:33 15, 33 Enyuma ly’ogo mulongo, oyûshûle ogu gwa 34 gudesire ntya: «Sila yêhe abona oku kuli kwinjà asigale, naye Yûda ashubira e Yeruzalemu.»

omu ngasi lugo Rhwayigîrizemwo akanwa ka Nyakasane, rhubone kurhi bayôsire».

³⁷ Barnaba alonza okuhêka Yowane, oderhwa Marko;

³⁸ ci Paolo ahakana mpu barhankahêka oyo warhangag'ibasiga e Panfiliya, anabula bubarhabâla oku mukolo.

³⁹ Akadali kanacizûka ekarhî kâbo, ciru bannalekana Barnaba arhola Marko, ayikirira e Cipro.

⁴⁰ Naye Paolo acîshoga Sila, erhi n'abemêzi babà bamâmushengerakwo obwangà bw'enshokano ya Nyamuzinda, ahârûla, agenda.

⁴¹ Atwîkanya omu Sîriya n'omu Silisiya, aj'azibuhya Ekleziya.

16

Paolo na Timoteyo

¹ Okubandi, ahika e Derba n'e Listra. Yali omuganda, izîno lyâge Timoteyo. Nnina àli Muyahudi mwemêzi, ci îshe àli mugereki.

² Abemêzi b'e Listra n'e Ikoniya bakâg'imuderha bwinjà.

³ Paolo anacihiga mpu bagendane. Amuyanka, amukembûla erhi Buyahudi bâli mw'eco cihugo bârhumà; bulya boshi bâli bamanyire oku îshe abà Mugereki.

⁴ Omu ngasi lugo bageragamwo, bakaz'iyigîriza ebirhegesirwe n'entumwa n'abagula b'e Yeruzalemu, n'okubwîra abantu mpu babishimbe.

⁵ Na ntyo Ekleziya zazibuha omu buyêmêre, erhi n'abemêzi badwîrhe bayûshûka ngasi lusiku.

⁶ Banacigera omu Frijiya n'omu cihugo c'e Galasiya, bulya Mûka Mutagatîfu ali abahanzize okuyigîriza oluderho lwa Nyakasane omu Aziya.

⁷ Erhi bahika e Miziya, balonza okujà omu Bitiniya, ci Omûka gwa Yezu gurhabayêmêreraga.

⁸ Banacitwikanya omu Miziya, bayandagalira e Trowa.

⁹ Erhi bubà budufu; Paolo ayagânwa: abona omuntu w'e Macedoniya amuyimanzireho anadwîrhe amuyinginga, erhi: «Mâshi, oje e Macedoniya, oyîsh'irhurhabâla!»

¹⁰ Erhi ayûs'ibonekerwa, ho n'aho rhwalonza okujà e Macedoniya, bulya rhwàli rhumanyire bwinjà oku Nyamuzinda arhuhamagireyo mpu rhuyigîrize abantu bâyo Emyanzi y'Akalembe.

Bahika e Filipi

¹¹ Okuhandi, rhwanacirhulirwa omu bwârho aha Trowa, rhwayikirira e Samotrasiya, n'erhi buca, rhwahika e Neapoli.

¹² Erhi rhuyirhenga, rhwajà e Filipi, co cishagala cikulîre ebindi byoshi by'omu Macedoniya, canali idako ly'oburhegesi bw'Abaroma. Rhwabêra nsiku nsungunu mw'eco cishagala.

¹³ Eerhi kubà lwa Sabato, rhwarhenga omu lugo, rhwajà ebwa lwîshi, emunda bakômeraga okukâshengera. Rhwanacitamala, rhwarhondêra okuyigîriza abàkazi bâli badêkerîre.

¹⁴ Muguma muli bo, izîno lyâge ye Lidiya, akâg'irhuyumvîrhiza. Ali murhimbûzi w'emyenda midukula, w'omu cishagala c'e Tiyatira, anakâg'iharâmya Nnâmahanga.

Nyakasane amuyigula omurhima, na ntyo ayêmêra ebi Paolo akâg'iderha.

¹⁵ Erhi abà amâbatizibwa boshi n'ab'aha mwâge, anarhuyinginga, erhi: «Akabà muyêmîre oku ndi mwemêzi wa Nyakasane, muyish'ibêra omu mwâni». Anacirhusêza.

Paolo na Sila bagwârha

¹⁶ Lêro kwanacibà lusiku luguma erhi rhwaj'ishenga, rhwashiâna omujà-nyere wali ogwêrhwe na shetani w'obulaguzi; amalêbi gâge gakâg'ilêrhera bannawâbo bintu binji.

¹⁷ Anacirhukulikira, Paolo na nîrhu, ajà ayâma anaderha, erhi: «Abà bantu bali bambali ba Nyamuzinda w'enyanya bwenêne; badwîrhe bamuyigîriza enjira y'obucire».

¹⁸ Ajira ntyo nsiku zirhali nyi. Lêro, erhi Paolo abona amarhama, ahindamuka, abwîra oyo shetani, erhi: «Oku izîno lya Yezu Kristu, nkurhegesire orhengemwo oyo mukazi». Aho honêne, oyo shetani anacimurhengamwo.

¹⁹ Erhi bannawâbo babona obunguke bâli balangâlire bubashugunuka, banacigwârha Paolo na Sila, babahêka ekagombe aha bashamuka;

²⁰ babahà abatwî b'emmanja, mpu: «Abà bantu badwîrhe balêrha akavulindi omu cishagala cîrhu; bali Buyahudi,

²¹ badwîrhe bayigîriza engeso rhurhanka-hash'iyêmêra n'okushimba rhwe Baroma».

²² Olubaga lwanacibayandukako, n'abatwî b'emmanja erhi babà bamâbahogola emyambalo, barhegeka mpu babashûrhe emikoba.

23 Erhi babà bamâbanoza n'empîmbo, babakwêba omu mpamikwa, banabwîra omulanzi mpu abalange bwinjà.

24 Erhi omulanzi ayumva ntyo, abahêka omu ndalâlâ y'empamikwa, n'amagulu gâbo agashwêkera oku mirhi.

Ntumwa zalikûzibwa okusômerîne

25 Aha karhî k'obudufu, Paolo na Sila bâli badwîrhe bayimba irenge Iya Nnâmahanga, n'ababohe bakâbayumvirhiza.

26 Caligumiza, hanacizûka omusisi munene, empamikwa yoshi yadundagana eciriba. Ho n'aho, enyumvi zoshi zayiguka n'enkoba z'ababohe zoshi zashwêkûka.

27 Erhi omulanzi w'empamikwa asinsimuka, n'erhi abona enyumvi ziri nyigule, ayômola engôrho yâge, àli akola mpu acînige, bulya àli amanyire mpu ababohe bamufumire.

28 Ci Paolo anaciyâkûza n'izû linene erhi: «omanye wankaciyâgaza: mwo rhweshi rhuli muno».

29 Nyamulanzi anacihûna akamole, anacikanya, aj'ageramwo omusisi, acikwêba aha magulu ga Paolo na Sila.

30 Oku bundi, abahulusa, abadôsa, erhi: «Wal- iha, kurhi njirage lyo ncunguka?»

31 Banacimushuza, mpu: «Oyêmêre Nyakasane Yezu, na ntyo wacunguka, w'oyo, n'ab'omu mwâwe boshi».

32 Banacimuyîgiriza akanwa ka Nyakasane, ye na ngasi boshi bâli omu mwâge.

33 Oyo mulanzi anacibayanka ho n'aho erhi bunaciri budufu bukulu, ashuka ebibande

byâbo, anabatizibwa ho na halya boshi n'ab'omu mwâge.

³⁴ Anacibarheremya omu mwâge, abarheganyiza ebiryo, anacisîma n'enyumpa yâge yoshi, kulya kubà bayêmîre Nyakasane.

³⁵ Erhi kuca, abatwî b'emmanja bàrhuma omuganda mpu aj'ibwîra omulanzi, mpu: «Lîka balya bantu».

³⁶ Naye anacibwîra Paolo erhi: «Abatwî b'emmanja barhumire mpu mulîkwe. Hulukagi, mucîgendere n'omurhûla».

³⁷ Ci Paolo abwîra balya baganda erhi: «Bàrhushûsire emikoba embêre z'olubaga buzira okurhutwîra olubanja, n'obwo rhuli Baroma bânaruhira omu mpamikwa. "Lêro bakolaga balonza okurhulîka bufundafunda!" "Nanga là" "Bône bayisha, barhulîke!"»

³⁸ Abaganda bagend'ibwîra abatwî b'emmanja ebyo binwa. Barhemuka erhi bayumva oku bali Baroma;

³⁹ bayisha, babayinginga mpu mâshi babarhengere omu lugo.

⁴⁰ Erhi barhenga omu mpamikwa, Paolo na Sila bajà aha mwa Lidiya, bashub'ibonana n'abemêzi, babazibuhya omurhima, okuhandi banacigenda.

17

Abayahudi babazukiza embaka e Tesalonika

¹ Erhi babà bamârhaluka Amfipoli n'Apoloniya, banacihika e Tesalonika. Abayahudi bàgwêrheho esinagogi.

² Nk'oku anayôrhaga ajira, Paolo abajaho, ajira za-Sabato isharhu zikulikirîne erhi kadali abajisa oku by'Amandiko.

³ Akabahugûlirago, abayêreka oku Kristu àli akwânîne ababale agal'ifûka omu bafû, erhi: «N'oyo Kristu, ye Yezu namubwîra».

⁴ Baguma muli bo banaciyêmêra, bashimba Paolo na Sila, n'abandi mwandu b'omu bapagani barhînya Nyamuzinda, n'engabo y'Abagereki n'abagoli barhali banyî.

⁵ Ci Abayahudi bayâgalwa, banacijaho, bashûbûza ebishungu byàli omu lubaga, n'erhi babà bamâbona omurhwe gurhali munyi, batula akavulindi omu cishagala. Balundumana aha mwa Yasoni, erhi badwîrhe balonza Paolo na Sila mpu babahêkere olubaga.

⁶ Erhi bababula, banacigwârha Yasoni na bene wîrhu baguma, babahêkera abarhwâli b'eco cishagala, banayâma, mpu: «aba bashi bàgomize igulu lyoshi, babà hano,

⁷ na Yasoni abahandisize aha mwâge. Abà boshi bânajire okurhashingânîni n'amarhegeko ga Sezari, banaderhe mpu hali owundi mwâmi, mpu ye Yezu».

⁸ Ebyo binwa byahira ehidugundu omu lubaga n'omu barhwâli.

⁹ N'erhi Yasoni n'abandi babà bamâbalyûlira, balîkwa.

Ezindi mbaka zazûka e Bereya

¹⁰ Obwo budufu bwônene, bene wîrhu bageza buhena Paolo na Sila, babahêka e Bereya. Erhi bayihika, bajà omu sinagogi y'Abayahudi.

¹¹ Ci kwônene, abôla bôhe bâli ba murhima mwinjà kulusha ab'e Tesalonika. Bayankirira Oluderho lwa Nnâmahanga buzira kurhindira. Ngasi lusiku bakâg'olongereza omu mandiko mpu babone erhi kwo binali ntyo.

¹² Banji muli bo bayêmêra, n'omu Bagereki, abagoli n'abalume barhali banyi.

¹³ Ci erhi, Abayahudi b'e Tesalonika banyanya oku Paolo adwîrhe ayigîriza akanwa ka Nyamuzinda e Bereya, banaciyija, bazûsa ehidugundu n'akavulindi omu lubaga.

¹⁴ Ho n'aho, bene wîrhu bageza Paolo, bamubwîra mpu ajè e bwa nyanja. Naye Sila na Timoteyo basigala.

¹⁵ Abâli balusize Paolo, bamuhisa e Atena, okubundi bânacigaluka n'irhegeko ly'okubwîra Sila na Timoteyo mpu bamubugane duba.

Paolo e Atena

¹⁶ Erhi Paolo abà adwîrhe ahalingira e Atena ayumva burhè bunji omu murhima erhi abona oku eco cishagala ciyunjwîre nshusho za bazimu.

¹⁷ Anacikâganîza Abayahudi omu sinagogi n'abantu barhînya Nnâmahanga, na ngasi lusiku akashambâza ngasi abakagishanga aha ngombe.

¹⁸ Ciru n'abarhimanya baderhwa bapikureyi na bastoyici bakâmujîsa kadali. Baguma bakâderha, mpu: «bici eyi ngushu yankaderha?» Abandi; mpu: «Ali nk'owayigîriza abazimu b'e mahanga»; bulya akâg'ibabwîriza Yezu n'obufûke bw'abafîre.

¹⁹ Lêro banacimuyanka, bamuhêka omu lukîko luderhwa Aeropago, bamudôsa, mpu:

«Wankarhubwîra ezo nyigîrizo mpyâhya odwîrhe wayigîriza?

²⁰ “Bulya ebi odwîrhe warhubwîra biri bi-hyâhya, rhwankalonzize nîrhu rhumanye byo bici ebyo”».

²¹ Abanya-Atena n'ebigolo byâhandaga omu cishagala câbo barhakolaga bici okurhali kuderha n'okuyumva emyanzi mihyâhya.

Enyigîrizo za Paolo omu Aeropago

²² Okuhandi, Paolo anaciyimanga aha karhî k'Aeropago, aderha, erhi: «Mwe Banya-Atena, oku mbwîne, omu bantu boshi, ntâbo bamuhimire okurhînya abazimu.

²³ “Bulya ene ngera omu cishagala cinyu, nasinza enshusho z'abazimu binyu, nabwîne ciru n'olûsho luyandisirwekwo, mpu”: “Kuli Nyamuzinda rhurhishi”. “Nêci, oyo mushenga murhanamumanyiri, ye ndi mmuyigîriza”.

²⁴ “Nyamuzinda walemaga igulu n'ebibâmwo byoshi, bulya ye Nyakasane w'irunga n'igulu, arhabà omu nyumpa zayûbakagwa n'amaboko g'abantu”.

²⁵ “Arhanakolerwa n'amaboko g'abantu, bulya ntâco alagîrîrekwo, kulya kubà ye shobôza boshi obuzîne n'omûka n'ebindi byoshi byoshi”.

²⁶ “Ye warhenzagya abantu boshi oku muntu muguma, anabalumîza omu igulu lyoshi; abagêrera ensiku z'obuzîne bwâbo, abatwîra n'embibi z'aha bayûbaka”.

²⁷ “Ajira ntyo mpu lyo abantu balonza Nyamuzinda, bagerêreza okumuhikakwo

nk'abadwîrhe bamamarha n'okumubona". "Erhi kwo binali ntyo; ntâye ali kuli muli rhwe",

²⁸ "bulya ye rhukulamwo obuzîne, n'okugenda n'okubâho, kulya baguma b'omu basâka-binwa bàdesire, mpu": "Rhuli b'omu bûko bwâge".

²⁹ "Akabâ rhuli b'omu bûko bwa Nyamuzinda, kurhakwânîni rhugerêreze mpu Nyamuzinda ali nka masholo erhi cûma nîsi ibuye byajiragwa n'obulenga erhi n'obukengêre bw'omuntu".

³⁰ "Lêro buno Nyamuzinda akola ayibagîre amango g'obuhwinja, anakola alâlisire abantu boshi ba ngasi hoshi mpu bacîyunjuze";

³¹ "bulya atwîre olusiku ayishitwîramwo igulu lyoshi olubanja n'obushinganyanya; ayish'ilutwa n'omuntu acîshozire, amuhâ abantu mpu abè ye balangâlira boshi, erhi amufûla omu bafû"».

³² Erhi bayumva okufûka kw'abafîre, baguma bamushekera, n'abandi baderha erhi: «Rhâcîkuyumwa kw'eyo myanzi gandi mango».

³³ Ntyo, kwo Paolo abarhenziremwo.

³⁴ Ci kwône, balume baguma bamusêrakwo banayêmêra. Muli bo mwâli Dioniziyo w'omu ihano lya aeropago, na Mukazi muguma mpu ye Damari, n'abandi haguma nabo.

18

Paolo arhondêra Ekleziya y'e Korinti

¹ Byanacibâ ntyo! Paolo arhenga e Atena, ajâ e Korinti*.

² Ayishimâna omuyahudi, izîno lyâge ye Akwila, muburhwa w'e Ponto, wacizindag'irhenga

* **18:1 18, 1** Korinti càli cishagala cikulu c'Abaroma omu Akaya.

e Italiya bo na mukâge Prishila, bulya Klaudiyo ali arhegesire mpu Abayahudi boshi barhenge e Roma. Paolo anacibayinjibana,

³ na bulya ali wa bulenga buguma nabo, abêra abà mwâbo, bakâkolera haguma: obulenga bwâbo bwâli bwa kuluka amahêma.

⁴ Paolo akâg'ikajà kadali omu sinagogi ngasi lwa Sabato, akacisêza okuyêmêza Abayahudi n'Abagereki.

⁵ Erhi Sila na Timoteyo bayisha kurhenga e Macedoniya, Paolo acîshwêkera oku kukayigîriza akanwa ka Nnâmahanga, akahamîriza omu Buyahudi oku Yezu ye Kristu.

⁶ Erhi abona balahira kuyêmêra banadwîrhe bakâlogorha, agukumula emyambalo yâge, anababwîra, erhi: «Omukò gwinyu oku irhwe linyu; niehe ncibêrîre mwêru-kwêru! Kurhenga ene, emwa abapagani nkola nacîjîra».

⁷ N'erhi aharhenga, ajà aha mwa muntu muguma, mpu ye Tito Yusto. Oyo murrtu akâg'iharâmya Nnâmahanga, n'enyumpa yâge yali elungîne n'esinagogi.

⁸ Omukulu w'esinagogi, Krispo, ayêmêra Nyakasane bo n'ab'omu mwâge boshi. N'Abakorinti banji bakâgiyumva enyigîrizo za Paolo, nabo bayêmêra banabatizibwa.

⁹ Lêro budufu buguma, Nyakasane anaci-bonekera Paolo, amubwîra, erhi: «Orhayôbohaga oderhe, orhahulikaga;

¹⁰ bulya rhwembi rhuli. Ntâye wâkuhumakwo mpu akujirîre kubî, bulya abantu bâni bali banji muli eci cishagala».

¹¹ Ayigeza mwâka muguma na myêzi nda,

erhi kuyigîriza ayigîriza Abakorinti akanwa ka-Nyamuzinda.

Paolo ahêkwa lubanja n'Abayahudi

¹² Obwo, erhi Galiyoni ye murhwâli omu Akaya. Abayahudi banaciyumvanya, bayandûkako Paolo bamuhêka omu lukîko

¹³ mpu: «Oyo murrutu adwîrhe ashumika abantu mpu bakâharâmya Nyamuzinda okurhashingânîni irhegeko».

¹⁴ Erhi Paolo aderha mpu abumbûle akanwa, Galiyoni abwîra Abayahudi, erhi: «Wâni Buyahudi, acibâga bwâli bubî erhi bushumûsi, nali nayumva olubanja mundwîrhîre.

¹⁵ Ci obu kabire kadali ka binwa n'amazîno n'amarhegeko ginyu, mwene murhahabe! Olwo, niehe ntalonza okulutwa».

¹⁶ Abahulusa omu lukîko lwâge.

¹⁷ Obwo, okubanali boshi, banacirhuluba omukulu w'esinagogi, Sosteni, bamushûrhira aha kagombe. Ebyo byoshi, Galiyoni arhabishibiraga.

Paolo ashubira e Antiyokiya omu Sîriya. Olu-gendo lwâge lwa kasharhu

¹⁸ Paolo ashubijira zindi nsiku zirhali nyi e Korinti, okuhandi asêzera bene wîrhu, aj'omu bwârho, ayikirira e Sîriya bona Prishila na Akwila. Ali erhi anamômîrwe emviri zoshi e Cencri, bulya âli ajizire e ciragâne.

¹⁹ Erhi bahika e Efezi, Paolo arhenga omu bâbo, ajâ omu sinagogi, arhangira aganîra boshi n'Abayahudi.

20 Erhi bacimuhûna mpu abêre nabo ezindi nsiku, acîlâhirira.

21 Ci, erhi akola abasengeruka, ababwîra, erhi: «Nacishubira eno mwinyu, Nnâmahanga akalonza». Anacirhenga e Efezi.

22 Agend'iyômokera e Sezareya, arherema, aj'ilamusa Ekleziya[†], okubundi, ayandagalira e Antiyokiya.

23 Erhi abâ amâyûsa yo nsiku, ashub'igenda; ajâ agera omu cihugo c'e Galasiya n'omu Frijiya, akahâ abemêzi boshi omurhima.

Apolo e Efezi n'e Korinti

24 Muyahudi muguma w'e Aleksandriya, mpu ye Apolo, anacihika e Efezi. Ali muntu oyîsh'iderha, anali mulenga omu Mandiko[‡].

25 Ali ayigîrizîbwe enjira ya Nyakasane, anakag'ihanûla n'okuyigîriza nk'oku bishingânîne ebiyêrekîre Yezu n'omurhima gw'obushiru, n'obwo bubatizo bwa Yowane bwône ali ayîshi.

26 Arhangira okuyigîriza n'oburhwâli omu sinagogi. Prishila n'Akwila erhi bamuyumva, bamuyanka, bamuzabûlira kwinjà enjira ya Nyamuzinda.

27 Erhi acilonza okujâ e Akaya, bene wîrhu bamuhâ omurhima mpu nêci, barhumira abemêzi amaruba mpu bamuyankirire kwinjà. Erhi ahikayo, n'obuhashe bw'enshôkano ya Nyamuzinda, arhabâla bwenêne abemêzi,

[†] 18:22 18, 22 Ekleziya y'e Yeruzalemu eyo obwo. [‡] 18:24 18, 24 Apolo ali handi hasharhu omu Ndagâno Myâhya, lolâ 1 Kor 1, 12; 3, 4-6; 16, 12.

28 bulya akâg'iyagîriza Abayahudi embere z'olubaga, akabayêreka n'Amandiko oku Yezu ye Kristu.

19

Paolo ashanga abashimbûlizi ba Yowane Mubaliza e Efezi

¹ Byanacibà ntyo! Erhi Apolo abà ali e Korinti, Paolo erhi ayûs'igera omu ntondo z'e Aziya, ahika e Efezi. Arhimânayo baganda baguma,

² abadôsa, erhi: «Ka mwahâbirwe Mûka Mutagatifu amango mwayêmêraga?» Nabo, bamushuza, mpu: «Ciru rhusâg'iyumva oku Mûka Mutagatifu abâho».

³ Naye, erhi: «Bubatizo buhi mwahîrwe?» Bamushuza, mpu: «Bubatizo bwa Yowane».

⁴ Okubandi Paolo anacibabwîra, erhi: «Yowane abatizize olubaga obubatizo bw'obucîyunjuze, akâbabwîra mpu bayêmêre owayayishe enyuma zâge, ye Yezu».

⁵ Erhi bayumva ebyo binwa, babatizibwa oku izîno lya Nyakasane Yezu.

⁶ N'erhi Paolo abà amâbalambûlirakwo amaboko, Mûka Mutagatifu abayandagalîra, barhondêra baderha endimi banalêba.

⁷ Boshi haguma bâli nka balume ikumi na babirhi.

Ekleziya y'e Efezi yarhondêra

⁸ Paolo anacijà omu sinagogi, ajira myêzi isharhu ayigîriza buzira bwôba. Akazâg'ikashambâlira Abayahudi eby'Obwâmi bwa Nnâmahanga n'okucîseza okubayêmêza,

⁹ Ci baguma banacihûsa emirhima yâbo, balahira okuyêmêra, ciru banajâcira enjira ya Nyakasane embere z'olubaga. Anacibaleka obwo, ahamagala abemêzi hâbo hâbo, ngasi lusiku akazibaganîziza omu isomo lya Tirano*.

¹⁰ Okwo, akujira myâka ibirhi yoshi, na ntyo abantu boshi b'omu Aziya, Abayahudi n'Abagereki, bayumva oluderho lwa Nyakasane.

Abayahudi barhangula okulibirhakwo shetani balonz'iyigânya Paolo

¹¹ Naye Nyamuzinda akâg'ijira ebisômerîne bizibu n'amaboko ga Paolo,

¹² kuhika abalwâla bakâg'ihirwakwo ebitambara n'emishangi yali-ehumire oku mubiri gwâge bakâfuma, n'abashetani bakâbarhengamwo.

¹³ Nabo baguma omu Buyahudi b'abagenzi bakâg'ilibirhakwo abazimu babî, banacirhangula okuyambaza izîno lya Nyakasane Yezu oku balimwo abazimu babî. Bakâderha, erhi: «Mmulahirîze oku izîno ly'olya Yezu Paolo ayigîrizagya».

¹⁴ Muyaahudi muguma mpu ye Sheva, mudâhwa mukulu, âgwêrhe bâna bâge misole nda bakâg'ijira ntyo.

¹⁵ Ci shetani abashuza, erhi: «Yezu, mmuyishi, naye Paolo ntamuhabiri, ci mw'oyo, muligi bandi?»

¹⁶ Lêro olya muntu wâlimwo abazimu babî anacibahamirakwo, abanêsha oku banali boshi, abakolera buligo, ciru barhenga muli eyo

* 19:9 19, 9 Oyo Tirano àli mwigîriza.

nyumpa bulibirha, erhi bakola bayambîrhe busha banayunjwîre bibande.

¹⁷ Okwo kwanacimanyîkana omu bantu boshi b'e Efezi, Abayahudi n'Abagereki. Obwôba bwabagwârha boshi là, bakuza izîno lya Nyakasane Yezu.

¹⁸ Banji muli balya bâli bamâyêmêra bakâyish'ifulûla n'okuderha engeso zâbo.

¹⁹ Banji muli balya bakâg'ijira eby'obukurungu, bakâlêrha ebitabu byâbo n'okubidûlika muliro omu masû ga boshi. Baganja engulo yabyo, bashanga biri bihumbi makumi arhanu ga nsaranga.

²⁰ Na ntyo Emyanzi y'Akalembe ya Nyakasane yayôloloka yanazibuha.

V. Paolo omu mpamikwa

Paolo ahiga akubalamira e Roma

²¹ Erhi ebyo byoshi bibà byamâbà, Paolo anaci-higa emurhima okutwikanya omu Macedoniya n'omu Akaya, n'okujà e Yeruzalemu, erhi: «Hano mbà namâyihika, kukwânîne mbone na Roma».

²² Anacirhuma baganda babirhi e Macedoniya, bo Timoteyo na Erasto; naye yêne ashub'ijira zindi nsiku nsungunu omu Aziya.

Abatuzi b'amasholo bazûsa embaka e Efezi

²³ Mw'ago mango, hazûka embaka zirhali nyi ziyêrekire enjira ya Nyakasane.

²⁴ Muntu muguma, mpu ye Demetriyo, mutuzi w'amasholo wakâg'iyûbakira Artemi amahêro†

† 19:24 19, 24 amahêro g'ebyûma, abandi baderhe mpu nyusho za byuma. Artemi erhi Diyana yali nshanga ya muzimu-kazi omu Aziya

g'ebyûma, akâg'ilêrhera abakozi bâge bunguke bunji.

²⁵ Anacibahamagala bo n'abandi bakozi b'emirhima eri nk'ogwâbo, ababwîra, erhi: «Bîra bâni, murhababîri oku ugu mukolo gwo gurhubîka.

²⁶ “Ci mwene mubwîne munadwîrhe mwayumva oku arhali e Efezi yône, ci na hôfi omu Aziya yoshi, oyu Paolo arhebire anahindula emirhima y'abantu barhali banyi, ababwîra mpu banyamuzinda bajiragwa n'amaboko g'abantu barhali banyamuzinda”.

²⁷ “Arhali mukolo gwîrhu gwône rhuyôbohîre nti gwakansherera ci n'olûsho lw'Artemi ciru, omuzimu-kazi wîrhu mukulu, nti lwankalolwa nka lwa busha, na buzinda obone irenge ly'olya abantu b'omu Aziya n'ab'omu igulu lyoshi bashenga likola ntâlyo”».

²⁸ Erhi bayumva ebyo binwa, obukunizi bwabarhaluka irhwe, bârhondêra babanda orhuhababo mpu: «Artemi w'Abanya-Efezi ali mukulu!»

²⁹ Ecishagala coshi cayunjula hidugundu, bashagamukira caligumiza omu itaramo, bàkulûmbana Gâyo na Aristarko b'e Macedoniya bakâg'igenda bona Paolo.

³⁰ Erhi Paolo aderha mpu ajè ekâgarhî k'olwo lubaga, abemêzi bamuhanza;

³¹ ciru na bajinji baguma b'omu Aziya bâli bîra bâge bârhuma emunda ali mpu amanye ankacyêrekana omu itaramo‡.

‡ 19:31 19, 31 itaramo yo baderha théâtre omu cinfransa!

³² Okubundi, baguma bakâyâma kwâbo n'abandi kwâbo, bulya olubaga lwàlimwo ehidugundu, na banji barhàli bamanyire bici bàshimbaga.

³³ Lêro banacîrhenza Aleksandro omu kâgarhî k'olubaga n'Abayahudi banacimusunika mpu aj'embere. Oku bandi Aleksandro anacibakema n'okuboko, mpu bahulike; ci erhi akola mpu ashuzagye olubaga,

³⁴ bamanya oku ali Muyahudi, boshi bânacyîâma n'izû luguma, bajira nka nsâ ibiri baderha, mpu: «Artemi w'Abanya-Efezi ali mukulu!»

³⁵ Okubundi, omwandisi anacihulusa olubaga, alubwîra, erhi: «Mwe Bashi b'e Efezi, omu bantu boshi, ndi orhayishi oku ecishagala c'e Efezi go mulinzi gw'omuzimu-kazi mukulu Artemi n'ogw'enshusho yâge gwamanukaga oku nkuba?

³⁶ Kulya kubà ntâye wankahakana okwo, kukwânîne murhûlûle, munamanye hankabà ehi mwajira murhanarhangir'icija emurhima

³⁷ Abâla bantu mudwîrhe, ntà kulogorha balogorhîre omuzimu-kazi wîrhu, na ntà kujâcira bamujâcîre,

³⁸ Akabà Demetriyo n'abakozi bali boshi hali oyu bagwêrhekwo akanwa, enkîko ho ziri, n'abatwî b'emmanja ho bali: bajè aha balume.

³⁹ Akabà kandi kantu mwalonza kaderhwa aha kagombe.

⁴⁰ Kali ciru ebyabîre olu lusiku lw'ene byanarhuma rhwalegwa obugomi, bulya ntà igwârhiro rhugwêrhe lyankarhuma engabo nyingana aha yalundumana». Erhi ayûs'iderha

ntyô ashandâza erya ndêko y'abantu.

20

Paolo arhenga e Efezi

¹ Erhi ehidugundu hihwa, Paolo ahamagala abemêzi, abahà amahano, abasêzera, okubandi abul'ijà e Macedoniya.

² Agera omu mpande z'eco cihugo, ajà abahà omurhima n'enyigîrizo zâge, alind'ahika omu Bugereki;

³ ayûsayo myêzi isharhu n'erhi abà akola mpu ayikirire e Sîriya, Abayahudi bamuhigira, okwo kwarhuma ahiga okushub'igaluka omu njira y'e Macedoniya.

⁴ Sopatro, mwene Piro, w'e Bereya, na Aristarko bo na Sekundo b'e Tesalonika, na Kâyo, w'e Derba na Timoteyo, na Tikiko bo na Trofimo, b'omu Aziya, bamulusa.

⁵ Abôla banacihârûla, baj'irhulindira e Trowa.

⁶ Nîrhu, erhi ensiku z'emigati erhalimwo lwango zibà zamâgera, rhwarhulirwa kurhenga e Filipi, n'erhi rhuyûsa nsiku irhanu omu njira, rhwabashimâna e Trowa, rhwayimala mugobe mugumagumà.

Paolo afûla omufû e Trowa

⁷ Olusiku lurhanzi lw'omugobe, erhi rhuli haguma omu ndêko nti rhubege omugati, Paolo arhondêra ayigîriza. Ali alonzize mpu agende hano buca, galinda gabà mîre abirhi anacidwîrhe ayigîriza.

⁸ Mw'eyo nyumpa y'enyanya rhwâli rhubuganînemwo, mwâli rhumole rhunji.

⁹ Mwâli mwâna muguma wa musole mpu ye Eutiko, àli atamîre aha kabonezo. Erhi Paolo ajira kasanzi ashambâla, îrò linene lyamugwârha; n'erhi abà ali îrò, arhoga kurhenga enyumpa ya kasharhu y'enyanya, alind'ahika ahanshi, bamurhòla afîre.

¹⁰ Paolo anaciyandagala, amujaho, amubagalira, anaderha erhi: «Murhayôbohaga, omûka gucimulimwo».

¹¹ Anacishub'irherema, n'erhi abà amâbega omugati n'okulya, ashubirhondêra okuganîra, bwalinda buca; okuhandi agenda.

¹² Gulya musole banacigulêrha erhi gukola guli mutaraga, bayumva basîmire bwenêne?

Kurhenga e Trowa kuhika e Mileto

¹³ Rhwêhe rhwashonera omu bwârho, rhwavugama rhuyêrekîre e Aso, yo rhwalonzagya okuyankira Paolo, bulya kwo àli arhegesire ntyo, kulya kubà àli alonzize okurhang'igenda n'amagulu.

¹⁴ Erhi arhurhimâna aha Aso, rhwamuhira omu bwârho, rhwayikirira e Mitileni.

¹⁵ Erhi rhuyirhega rhwavugama, n'erhi buca, rhwagera hôfi h'e Kiyo; n'erhi bushub'ica, rhwayêrekezeza e Samo, n'olusiku lwa kasharhu, rhwahika e Mileto.

¹⁶ Paolo àli ahizire oku arhayimanga e Efezi, mpu lya alek'ilegama omu Aziya; akâg'ikanya mpu kukahashikana aj'ijirîra olusiku lwa Pentekoste e Yeruzalemu.

Paolo alaga abagula b'e Efezi

17 Kurhenga e Mileto, arhuma e Efezi mpu bamuhamagalire abagula b'e Ekleziya.

18 Erhi bamuhikaho, ababwîra, erhi: «Mw'oyo mumanyire oku nayôrhaga ninyu amango goshi kurhenga olusiku nabandaga okugulu omu Aziya obw'oburhanzi.

19 “Nakolîre Nyakasane omu bwîrhôhye n'omu mirenge n'omu malibuko gantengeraga omu mirhego y'Abayahudi”.

20 “Ntabonaga naleka okumujirira akantu kankammukwânana. Nahanwîre nanammuyigîriza n'obwâlagale embere z'olubaga n'emwa bînywè”,

21 “nabwîra Abayahudi n'abapagani nti bacîyunjuze, bashige Nyamuzinda, banayêmêre Nnawîrhu Yezu”.

22 “Na bunôla, nkolaga najà e Yeruzalemu mubohe wa Mûka, ntanamanyiri ebyaningirayo”.

23 “Ciguma ene mmanyire: omu ngasi lugo Mûka Mutagatîfu àmmanyisize oku enkoba n'amalibuko binînzire”.

24 “Ci kwônene, ntashîbirîri buzîne bwâni, casiga nyunjuze olugendo lwâni n'obugo Nyakasane ampâga bw'okumanyîsa Emyanzi y'Akalembe k'enshôkano ya Nnâmahanga”.

25 “Lêro bunôla, nkola mmanyire oku mw'oyo mweshi, mwe nakâg'igera ekarhî kinyu najà nayigîriza Obwâmi bwa Nyamuzinda, obubusu bwâni murhakacibubona bundi”.

26 “Co cirhumîre mmubwîra n'obwâlagale olu lusiku lw'ene oku ndi mwêru kwêru oku mukò gwinyu mweshi”,

27 “bulyâla ntà mango nalesire kumubwîra obulonza bwa Nnâmahanga”.

28 “Mucîlangage mwene, munalange bwinjà obusò Mûka Mutagatîfu ammuyâbuzize mpu mububêre balungere, lyo muyâbula e Ekleziya ya Nyamuzinda alonsire* n'omukò gwâge”:

29 “Nie ono mmanyire oku hano mbà namâgenda, ebiryanyi bikali byâmujamwo, birhanababalira obusò”;

30 “na muli mwe mwene mwârhenga abantu bayigîriza ebibî mpu lyo babona abaganda babashimba”.

31 “Kuziga, mubè masù, muyôrhe muyibuka oku, myâka isharhu yoshi yoshi, budufu na mûshi, emirenge omu masù, ntahusagya nahânûla ngasi muguma muli mwe”.

32 “Bunôla, mmubîsize Nnâmahanga n'oluderho lw'enshòkano yâge, yêne ye wankahash'iyûbaka n'okumushobôza akashambala haguma n'abatagatîfu boshi”.

33 “Ntabonaga nacifinja olusaranga erhi masholo erhi mwambalo gwa muntu”.

34 “Mwêne mumanyire oku agâla maboko go gamperezagya ngasi coshi nalindagîrîrekwo, n'abarhwâli rhweshi kwo na ko”.

35 “Nammuyêresire amango goshi oku omu kukola ntyo kwo mukwânîne okurhabâlamwo engonyi, munayôrhe muyîbusire aka kanwa ka Nyakasane Yezu waderhaga yêne”, mpu†: “Okuhâna kulushire okuhâbwa iragi”».

* 20:28 20, 28 alonsire n'omukò gwâge: afulusagya n'omukò gwâge † 20:35 20, 35 Kuderha oku: Owahâna akwânîne alushe owahâbagwa bushagaluke; emwa Abakorinti mpu: Nnâmahanga asîma ohâna anashagalusire, lolà 2 Kor 9, 7

³⁶ Erhi ayûs'iderha ebyo binwa, àfukama, àshenga haguma nabo oku banali boshi.

³⁷ Obwo banacigwîra omulenge boshi boshi, bàgwârîra Paolo oku igosi, bamuhôbera;

³⁸ ecifufu càbagwârha bwenêne erhi bayumva mpu ntà bundi banacisinze oku busù bwâge. Banacimulusa, bamuhisa aha bwârho.

21

Paolo asôkera e Yeruzalemu

¹ Erhi rhubafuma, rhwajà omu bwârho, rhwahârîlira e Kosi; erhi buca rhwahika e Rodi, n'erhi rhuyirhenga, rhwayômokera e Patara.

² Rhwashanga obwârho bwâjâ e Fenisiya, rhwabushoneramwo, rhwagenda.

³ Erhi rhuhika oku cirhwa c'e Cipro, rhwacileka ekumosho, rhwavugama, rhwayêrekeza e Sîriya, rhwaj'isîka e Tiro, bulya yo balonzagya okukalira obwârho mw'emizigo.

⁴ Rhwahashanga abemêzi, rhwahamala nsiku nda. Bakâbwîra Paolo n'obuhashe bwa Mûka Mutagatîfu mpu arhasôkeraga e Yeruzalemu.

⁵ Ci erhi ezo nsiku zigera, rhwahira njira, boshi banacirhulusa, haguma n'abakazi n'abâna, bàrhurhalusa olugo. Rhwanacifukama eburhambi bw'enyanya, rhwàshenga.

⁶ Oku handi rhwanacisengarukana, rhwashonera omu bwârho, nabo bashubira e ka.

⁷ Nîrhu, rhwashubihira njira, kurhenga e Tiro, rhwaj'isîka e Tolemayidi. Rhwanacilamusa bene wîrhu, rhwajirayo lusiku luguma.

⁸ Erhi kuca; rhwahârîlira, rhwahika e Sezareya, rhwajà omu mwa Filipino, mujà-bugo w'Emyanzi

y'Akalembe muguma wa mwo balya nda, rhwanda aha mwâge.

⁹ Agwêrhe bâna bâni ba bunyere barhalisâg'ihumwakwo, bâli balêbi.

¹⁰ Erhi rhuhajira nsiku zirhali nyi, hanaciyisha omulêbi warhenga e Yudeya, mpu ye Agabo.

¹¹ Anacirhujaho, arhôla omukaba gwa Paolo, acîbohamwo amagulu n'amaboko. aderha erhi: «Mûka Mutagatîfu adesire mpu omulume nn'ogu mukaba, ntya kwo Abayahudi bâmubohera e Yeruzalemu, banamuhâne omu maboko g'abapagani».

¹² Erhi rhuyumva ebyo binwa, rhw'ono na bene wîrhu b'aho, rhwahanza Paolo nti amanye ankacirheremera e Yeruzalemu.

¹³ Lêro Paolo anacishuza erhi: «Kurhi okwo mudwîrhe mwalaka mwanantwa omurhima?. "Niehe arhali kubohwa kwône ncîrheganyizekwo, ci n'okufîra e Yeruzalemu izîno lya Nyakasane lirhumire"».

¹⁴ Erhi rhubula okurhwankamuhimamwo, rhwacîhulikira, nti: «Obulonza bwa Nyakasane bubè?»

Paolo ahika e Yeruzalemu

¹⁵ Erhi ezo nsiku zigera; rhwashana ebirugu, rhwasôkera e Yeruzalemu.

¹⁶ Abemêzi b'e Sezareya barhulusa, barhuhisa emwa muganda muguma wa kurhenga mîra w'e Cipro, izîno lyâge Munasoni, mpu rhuhande aha mwâge.

¹⁷ Erhi rhuhika e Yeruzalemu, bene wîrhu barhuyankirira n'enshagali.

18 Erhi buca, Paolo arhujâna emwa Yakôbo, n'abagula boshi bayishûbûkira.

19 Erhi abà amâbalamusa, abaganîrira ngasi coshi Nyamuzinda ajirîre abapagani n'omukolo gwâge.

20 Nabo erhi bayûsimuyumva, bakuza Nnâmahanga, banamubwîra, mpu: «Mwene wîrhu, obwîne wêne ebi bihumbi by'Abayahudi bàyankirîre obuyêmêre, na ngasi boshi kushimba bacishimba irhegeko lya Mûsa.

21 Ci bayumvîrhe mpu w'oyo onayigîrize Abayahudi bashandabîne omu mahanga mpu baleke ebya Mûsa, wababwîra mpu barhacikâg'ikembûla abâna bâbo, mpu banaleke okushimba engezo zîrhu.

22 Kurhi rhwâjiraga obwo? Rhumanyire bwinjà oku bamanya oku wayishire.

23 Oku rhwakubwîra, okujire. Muli rhwe, bali bantu bâni bahânyire eciragâne.

24 Orhôle abo bantu, oshukûlwe mwe nabo, onabè erhi we bahôlera lyo bamômwa emviri z'irhwe lyâbo. Ntyo, boshi boshi bamanya oku ebi bayumvîrhe bakuderhera biri bya bunywesi, n'oku wêne oshimba bwinjà Irhegeko omu lugendo lwâwe.

25 Nabo abapagani bayêmîre, rhwabayandikire, erhi rhubà rhwamâyumvanya nti baleke okukâlya enyama zirherekîrwe abazimu, n'omwamba, n'enyama z'ensimba zifulungînwe omukò, n'amahya garhali go».

26 Erhi kuca, Paolo anaciyanka balya balume, ashukûlwa bo nabo, ajà omu Ka-Nyamuzinda,

aderha amango ensiku z'okushukûlwa zahwa bagal'ihâna entûlo ya kuli ngasi muguma muli bo.

Paolo agwârha

²⁷ Oku zirya nsiku oku zinali nda zikolaga mpu zihwe, Abayahudi barhengaga e Aziya, bamubona omu Ka-Nyamuzinda, batula ehidugundu omu lubaga, bamugwârha,

²⁸ banabanda orhuhababo, mpu: «Bene Israheli, muhâbwe! Lêro yêshi oyu olya muntu okâyigîriza hoshi na hoshi okugomera ishanja lîrhu n'Amarhegeko gîrhu n'aka Ka-Nyamuzinda. Ciru anahumânyize ahâla hantu hatagatîfu ene alêhamwo Abagereki».

²⁹ Baderha ntyo bulya bâli babwîne Trofimo w'e Efezi omu cishagala bo naye, bacîkebwa mpu nkaba Paolo anamudwîrhe omu Ka-Nyamuzinda.

³⁰ Ecishagala coshi cazûkamwo akavulindi, n'olubaga lwalundûka*, barhuluba Paolo, bamukululira embuga, ho n'aho, enyumvi z'Aka-Nyamuzinda zâhamikwa.

³¹ Erhi bakola mpu bamuyîrhage, omwanzi gwahika omu marhwiri g'omukulu w'omurhwe gw'abasirika mpu Yeruzalemu yêshi alimwo ehidugundu.

³² Aho honênè, ayanka abasirika n'abarhegesi bâbo, anaciyisha bulibirha, ajâ emunda bâli. Erhi babona omukulu w'omurhwe gw'abasirika bâge, baleka okushûrha Paolo.

³³ Nyamurhwâli w'omurhwe gw'abasirika anaciyegera, amugwârhira oku kuboko, ârhegeka

* **21:30 21, 30** olubaga lwakunjûka, lwalundûka; abandi mpu: lwahuluduka

mpu bamushwêke na nkoba ibirhi, arhondêra adôsa ye ndi na bici ajizire.

³⁴ Olubaga lwayako lwayâma, baguma mpu kulebe, abandi mpu kulebe. Erhi abona ntâko ankamanya oku biri erhi kavulindi karhuma, ârhegeka mpu bamuhêke omu lugerêro lw'abasirika.

³⁵ Erhi bamuhisa oku rhushonezo, abasirika bamubarhula erhi bukali bw'olubaga burhuma,

³⁶ bulya engabo y'abantu yali ekulikîre yay-ishaga yayâma, mpu: «Mâshi oyîrhe!»

³⁷ Erhi bakola mpu bamuhise omu lugerêro, Paolo abwîra omukulu w'abàsirika, erhi: «Ka nankahasha okukubwîra cinwa ciguma? Naye, erhi: "K'oyishi ecigereki?"

³⁸ "Kuziga arhali w'olya Munya-Mîsiri ozind'igomya abantu mwo zirya nsiku zigezire, anagendana bihumbi bini by'ebishungu omu ishamba?"»

³⁹ Paolo amushuza, erhi: «Nie ono ndi Muyahudi, emwîrhu e Tarsi omu Silisiya, ndi muntu w'omu cishagala cirhahabikini omu igulu. Waliha, onyêmêrere nâni mbwîre olubaga kanwa kaguma».

⁴⁰ Erhi amuyêmêrera, Paolo ayimanga oku rhushonezo, akema olubaga n'okuboko; boshi banacihulika, ababwîra omu ciyahudi, erhi:

22

¹ «Bene wîrhu na ba larha, lekag'inywe akasheba embere zinyu».

² Erhi bayumva ababwîra omu mayahudi, bahulika kulusha. Aderha, erhi:

³ «Nie ono ndi Muyahudi, naburhiragwa e Tarsi, omu Silisiya, ci kwônene mw'ecîra cishagala nalereragwa oku bibero bya Gamaliyeli; nayigîrizibwa bwinjinjà amarhegeko ga bashakulûza, nanabà ntwâli omu bya Nyamuzinda nk'okûla mweshi muli ene.

⁴ “Abashimba eyôla njira, nabalibuzize kuhika okubayîrha, nashwêka abalume n'abakazi”;

⁵ “omukulu w'abadâhwa n'ihano ly'abagula bo bahamîrizi mbahîre”. “Bo bampâga amaruba mpu ngahekere bene wîrhu”. “Nanacijà e Damasi nti mbalêrhe e Yeruzalemu bali babohe, bahanwe”.

⁶ “Byanacibà ntyo!” “Erhi nkolaga ndi omu njira, na nkolaga nti mpiki e Damasi, erhi kabà kasirahinga, obulangashane bwamanukaga oku nkuba bwanfûnika bwanammolekera”.

⁷ “Nacidûrha oku idaho, nayumva izù lyanyakûza” erhi: “Saulu, Saulu, bici wandibuziza?”

⁸ Nâni nashuza, nti: “We ndi, Yâgirwa?” Naye, erhi: “Nie Yezu w'e Nazareti odwîrhe walibuza”.

⁹ “Abà rhwâli rhweshi babona obulangashane ci barhayumvagya* izù ly'oyo wakâg'iderha”.

¹⁰ Naderha, nti: “Yâgirwa, bici njirage?” “Naye Nyakasane anshuza” erhi: “Yimanga, oje Damasi, bakubwîrirayo ebi okwânîne okujira byoshi”.

¹¹ “Ci kwône, bulyâla ntacibonaga erhi bulangashane bw'obwo bumoleke burhuma, abirhu bangwârhirira oku kuboko nahika e Damasi”.

¹² “Lêro mulume muguma, izîno lyâge Ananiya, muntu oshimba bwinjà marhegeko

* 22:9 22, 9 nkabaga bayumvîrhe izù (lolâ Ebj 9, 7) ci barhayumvagya kwo kuderha kuci.

na mukengwa omu Buyahudi b'e Damasi boshi",

¹³ "anaciyish'intandûla, n'erhi abà amanyegera, ambwîra" erhi; "Saulu mwene wîrhu, zibûka amasù". Ho na halya, namubona.

¹⁴ "Ashubirira, erhi": "Nyamuzinda wa balarha acikwishozire mpu omanyè obulonga bwâge, obone Omushinganyanya†, onayumve oluderho lw'ekanwa kâge";

¹⁵ "bulya wâmubêra muhamîrizi w'ebi wabwîne n'ebi wayumvîrhe omu bantu boshi."

¹⁶ "Na buno, bici wacilinda?" "Yimuka, oba-tizibwe, na hano ôbà wamâshenga izîno lyâge, okûlirwe ebyâha byâwe".

¹⁷ "Erhi ngaluka e Yeruzalemu, nanacibà ndwîrhe naharâmya omu Ka-Nyamuzinda, nayagânwa".

¹⁸ "Nanacibona Nyakasane, ambwîra", erhi: "Okanye, orhenge e Yeruzalemu, bulya barhayêmêre obuhamîrizi bwâwe kuli nie".

¹⁹ "Nâni, nashuza, nti": "Yâgirwa, bamanyire oku nakâg'igera omu masinagogi najà naboha n'okushûrha empîmbo abakuyêmêra boshi";

²⁰ "n'erhi babulaga omukò gw'omuhamîrizi wâwe Stefano, nâni ho nali, nayêmêra nti bamuyîrhe, nnanakalânga emyambalo y'abamuyirhaga",

²¹ "Anacimbwîra", erhi: "Genda bulya nakurhuma kulî omu mashanja"».

Paolo aderha oku ali Muroma

²² Kuhika kuli ako kanwa, bâli bamurhezire amarhwîri. Ci erhi bayumva okwo, bayâma mpu:

† 22:14 22, 14 Omushinganyanya ye Kristu.

«omuntu wa bene oyu, omurhenze en'igulu; bulya arhakwânîni alame!»

²³ Bajira ecihôgêro cinene, bakâjugucira ebishûli byâbo bânakwêba akatulo enyanya.

²⁴ Obwo, omukulu w'abasirika anacirhegeka mpu balêrhe Paolo omu lugerêro lwaho, aderha mpu bamudôse n'emikoba lyo bamanya ecirhumire bayâma ntyo.

²⁵ Ci erhi babà bamâmushwêka n'enkoba mpu bamushûrhage, Paolo abwîra omurhegesi w'abasirika, erhi: «Ewe, ndi wamuhâga obuyêmêre bw'okushûrha Omuroma emikoba, n'okwôla buzira kumutwîra olubanja?»

²⁶ Erhi ayumva ntyo, oyôla murhegesi w'omurhwe gw'abasirika agend'ibwîra omukulu w'abasirika, erhi: «Kurhi wâjira? Ci oyo muntu, amâbâ Muroma!»

²⁷ Omukulu w'abasirika anaciyisha, agend'ibwîra Paolo, erhi: «Mbwîra bwinjà! K'oli Muroma?» Naye, erhi: «Nêci».

²⁸ Omukulu w'abâsirika ashuza, erhi: «Niehe obwo buyêmêre bw'okubâ Muroma, nabugulaga nsaranga nyinji». Naye Paolo, erhi: «Niehe, nakuburhanagwa».

²⁹ Akôla kasanzi kwonênè, balya balonzagya okumudôsa n'emikoba, bamuyâka mâshi ciru n'olya mukulu w'abasirika ayôboha erhi amanya oku oyo muntu ali ashwêsire ali Muroma.

Paolo aha kagombe k'Abayahudi

³⁰ Erhi buca, alonza okumanya kwinjà eci Abayahudi bamulegeraga; anacimushwekûla, anarhegeka abadâhwa bakulu n'akagombe koshi

mpu bashûbûzanye. Okubundi alêrha Paolo, amuyimanza embere zâbo.

23

¹ Paolo anacimôlera abagula amasû ababwîra, erhi: «Bene wîrhu, kuhika olusiku lw'ene, ntasâg'iyumva omurhima gwâni gwantumuzaza akantu omu lugendo lwâni embere za Nnâmahanga».

² Ci omudahwa mukulu Ananiya arhegeka abatwî b'emmanja bàmuli eburhambi mpu bamushûhire oku kanwa.

³ Obwo, Paolo anacimubwîra erhi: «Nyamuzinda acikushûrha, we cisîka cihome ngwa! Kali otamîre mpu ontwîre olubanja nk'oku binadesirwe omu irhegeko, na w'oyo, wavuna irhegeko, ene oderha mpu banshûrhe!»

⁴ Nabo balya bàmuli babwîra Paolo, mpu: «Ci wajâcira omudâhwa mukulu wa Nyamuzinda!»

⁵ Naye Paolo anacibashuza, erhi: «Bene wîrhu, ntâl'imanyire oku ye mukulu w'abadâhwa; bulya kuyandisirwe erhi: "Orhahîra okahehêrera omuluzi w'ishanja lyâwe»».

⁶ Bulya Paolo ali amanyire oku omu ihano likulu, baguma bâli Basaduceyi n'abandi Bafarizeyi, aderha, erhi: «Ndwîrhwe omu lubanja erhi bulangâlire bwîrhu burhuma: obufûke bw'abafîre».

⁷ Erhi abâ amâderha ebyo binwa, akadali kazûka omu Bafarizeyi n'omu Basaduceyi, na ntyo ihano lyâbo lyacêberamwo.

⁸ Bulyâla Abasaduceyi banaderhe mpu ntà bufûke bw'abafîre, mpu na ntà bamalahika na ntà myûka; ci Abafarizeyi bôhe babiyêmêra by-ombi.

⁹ Banacijira lubî lunji, na bashamuka b'ihano baguma b'omu Bafarizeyi bayimanga, bakaliba bwenêne, mpu: «Ntâ kubî rhubwînemwo oyu muntu! Ka guruhankanabâ mûka erhi malahika washambîre bo naye?»

¹⁰ Erhi abona akadali kajà kayûshûka, omukulu w'abasirika ayôboha mpu bahôya Paolo, arhegeka abasirika mpu bayish'imurhola, bamushubiza omu lugerêro.

¹¹ Obudufu bwakulikiraga olwo lusiku, Nyakasane amubonekera, amubwîra, erhi: «Komera! Kulyâla wampamîrizagya e Yeruzalemu, kwo okwânîne okujimpamîriza e Roma».

Abayahudi bahigira Paolo

¹² Erhi buca, Abayahudi bajà ihano mpu barhâlye barhânanywe barhanaj'iyîrha Paolo.

¹³ Abâli bafundisire eryo ihano bâli balume makumi anni na kulusha.

¹⁴ Banacijà emw'abajinji b'abadâhwa n'abagula, bababwîra, mpu: «Rhwacîgashire nti rhurhakoza akantu ekanwa rhurhanaj'iyîrha Paolo.

¹⁵ Ntyo, ninyu haguma n'ihano likulu, mubwîrage omukulu w'abasirika ammulerhereye, mubè nk'abalonza okumudôsa kwinjinja olubanja lwâge; nîrhu rhwayôrha rhucirheganyizè okumuyîrha hano aderha mpu ayishage».

¹⁶ Ci kwônene, mwihwa wa Paolo ayumva eyo mihigo yâbo mibî, anacigenda, ajà omu lugerêro, abwîra Paolo.

¹⁷ Naye Paolo anacihamagala muguma omu barhegesi b'emirhwe y'abasirika, amubwîra erhi: «Oyu mwâna, omuhekere omukulu w'abasirika, bulya agwêrhe oku amubwîra».

¹⁸ Olya Murhegesi w'omurhwe amugwârhirira oku kuboko, amuhêkera omukulu w'abasirika, erhi: «Olya mubohe Paolo ampamagîre, ampûna mpu nkuhêkera oyu mwâna, mpu agwêrhe oku akubwîra».

¹⁹ Omukulu w'abasirika amugwârhirira oku kuboko, acîyêgûla, amudôsa, erhi: «Bici walonza okumbwîra?»

²⁰ Naye amushuza, erhi: «Abayahudi bajîre ihano ly'okukuhûna mpu irhondo olêrhe Paolo ekagombe, babè nk'abalonza okumudôsa kwinjinja olubanja lwâge.

²¹ Ci wêhe, omanyè wankabayêmêra; bulya balume makumi anni na kulusha ba muli bo, bamutulikîre amatumu; bàcîgashire mpu barhalye barhananywe barhanaj'imuyîrha. Na buno, mîra bacîrheganyangya; irhegeko lyâwe lyône bacidwîrhe balinda».

²² Omukulu w'abasirika anacilika nyamwâna, amukomêreza mpu ntâye abwîraga oku amushambâlîre kwoshi.

Paolo ahêkwa e Sezareya

²³ Okuhandi, anacihamagala babirhi omu barhegesi b'emirhwe y'abasirika, ababwîra, erhi: «Murheganye basirika magana abirhi, na biterusi

makumi gali nda, na balekezi magana abirhi, baj'e Sezareya omu nsâ ya kasharhu y'obudufu.

²⁴ Barheganyize na Paolo ebihêsi*, bamushonezekwo, bamuhise mugumagumà emw'omurhegesi Felisi».

²⁵ Okuhandi, yandikaka amaruba, erhi:

²⁶ «Klaudiyo Liziya ahîre omurhegesi mukengwa bwenêne Felisi omusingo!

²⁷ Oyu muntu nkudwîrhîre, Abayahudi bannacimugwârha, n'erhi bakola mpu bamuyîrhage, nayisha n'engabo yâni y'abasirika, nabarhenzaye omu nfune, erhi nankola manyire oku ali Muroma.

²⁸ Erhi nnonz'imanya bwinjâ igwârhiro ly'ebi bamulegîre, namurhuma aha kagombe kâbo.

²⁹ Nashanga bamushobesire ebiyêrekîre irhegeko lyâbo, ci nabona oku ntâ bubî agwêrhe bukwanîne okufâ nîsi erhi enkoba.

³⁰ Ene ncimanya oku bamutulikîre amatumu, bw'obu nkurhumîre ye duba, nabwîra n'abamudwîrhe bamulega nti balêrhe olubanja lwâbo e mwâwe».

³¹ Abasirika bajira oku bâli barhegesirwe, bayanka Paolo, bamuhêka budufu e Antipatrida†.

³² Erhi buca, bamusigira abaterusi mpu bamuhêke, bacîgalukira ebwa lugerêro lwâbo.

³³ Erhi bahika e Sezareya, balya baterusi bahereza omurhegesi amaruba, bamuyêreka na Paolo.

³⁴ Erhi ayûsisoma galya maruba amânamudôsa

* **23:24 23, 24** cihêsi ciguma c'okuhêka Paolo, n'ecindi c'owajâ amulanga. † **23:31 23, 31** Kurhenga e Yeruzalemu kuhika e Antipatrida, biri bilometri 63.

ali wa cihugo cihi, n'erhi amanya oku emwâbo e Silisiya, anacimubwîra, erhi:

³⁵ «Nayumva olubanja lwâwe amango abakulezire bâyisha». Okubandi arhegeka mpu bamulangire omu lurhambà lwa Herodi.

24

Felisi abûlanya Paolo

¹ Erhi hagera nsiku irhanu, omukulu w'abadâhwa Ananiya anaciyandagala bo na bagula baguma n'omubûlanyi, mpu ye Tertulo; bayish'ilega Paolo emw'omurhegesi.

² Banacihamagala Paolo, naye Tertulo arhangira okumulega, erhi: «Omurhûla buzira kavulindi rhugwêrhe we rhumire, n'emihindûlo minjà obwîrhonzi bwâwe bwadwîrhîre eri ishanja,

³ byoshi byoshi na hoshi hoshi rhubiyankirîre na maboko abirhi, Waliha Felisi mukengwa.

⁴ Ci kwônene, ntag'ikurhamya busha, nkuhûnyire omu bwinjà bwâwe, oyêmêre okurhuyumvîrhiza hisanzi bitya hyône.

⁵ Oyu muntu, rhwabwîne oku cibà cihûsi: anakahira akavange omu Buyahudi b'omu igulu lyoshi, ye na murhambo w'obugomi bw'Abanazareti*.

⁶ Cîru àli akola ahumânya aka-Nyamuzinda, lêro rhwamugwârha. Rhwâli rhulonzize nti rhu-mutwîre nk'oku irhegeko lîrhu lidesire,

* 24:5 24, 5 bugomi bw'Abanazareti: Ntyo kwo Abayahudi bakâg'iyirika Abakristu omu kubagayaguza. «Enjira» bôhe bayiyirika «bugomi.» (24, 14)

⁷ ci, omukulu w'abasirika Liziya abijâmwo, arhukûlaye omu maboko n'emisî,

⁸ anarhegeka mpu abàmulegaga bajè eno mwâwe. Nâwe wêne wâmudôsa, ocîbonere oku ebi rhumushobesire binali by'okuli».

⁹ Abayahudi bahamîriza, baderha mpu ntyo kwo binali.

¹⁰ naye aderhage. Omurhegesi anacikema Paolo.

Ebinwa bya Paolo embere z'omurhegesi

Paolo ashuza, erhi: «Mmanyire bwinjà oku emyâka ekola minji erhi kurhegeka orhegeka eri ishanja; co cirhumire nabûlana n'obulangâlire.

¹¹ “Wanahash'imanya bwinjà oku zirhac'irhaluka nsiku ikumi n'ibirhi kurhenga nteremîre e Yeruzalemu nti nj'iharâmya”.

¹² “Na ntâye wanshimanyire omu ka-Nyamuzinda, nîsi erhi omu masinagogi, erhi omu cishagala najà kadali n'omuntu erhi nashumika olubaga”.

¹³ “N'oku bali ntyo, barhankahash'ikuyêreka ebi banshobesire”.

¹⁴ “Ci kwônene, oleke nkubwîre n'obwâlagale: nkolera Nyamuzinda wa balarha omu kushimba” “Enjira” bôhe bayiyîrika “bugomi”. “Ebi biyan-disirwe omu irhegeko n'omu Balêbi, byoshi mbiyêmîre”,

¹⁵ “nnanangalire Nnâmahanga nk'oku nabo bamulangâlire; nnangâlire oku abafîre bâfûke, abimâna n'ababî”.

¹⁶ “N'okwôla kwo kurhuma nâni ncîsêza oku-langa omurhima gwâni mwêru-kwêru embere za Nnâmahanga n'embere z'abantu”.

17 “Hàbîre hamagera myâka erhali minyi, nay-isha nti nderhere ishanja lyâni oburhabâle, nnanjire entûlo”.

18 “Ntyo kwo banshanzire omu ka-Nyamuzinda, erhi mîra nashukûlagwa; murhàli ndêko ya bantu, murhanali hidugundu”.

19 “Buyahudi baguma b'e Aziya boki rhwàli rhweshi”. “Bo bali bakwânîne okuyisha muno lukîko lwâwe, bâderha akabà hali ebi bambwînekwo”.

20 “Abàli bahali babage erhi bo baderha bubî buci bambwînekwo erhi ndi aha kagombe”.

21 “Nkaba aka kanwa naderhaga erhi mbà nyimanzire omu kâgarhî kâbo ko nfîrekwo”, nti: “Bufûke bw'abafîre burhumire nalêrhwa omu lubanja ene embere zinyu.”»

Paolo omu mpamikwa e Sezareya

22 Bulya Felisi naye ali amanyire bwinjà eyôla Njira, ababwîra mpu balinde, erhi: «Hano omukulu w'abasirika Liziya abà amâyandagala, nalola olubanja lwinyu».

23 Anacirhegeka omurhegesi w'omurhwe gw'abasirika mpu alange Paolo, ci kwône mpu amuhè obuyêmêre bw'okujira oku alonzize, arhanahanzagya benewâbo bal'imushêgula.

24 Erhi kugera nsiku, Felisi anaciyisha bo na mukâge Druzila. Ali Muyahudi-kazi†. Ahamagala Paolo, anayumvîrhiza oku amubwîra eby'obuyêmêre muli Kristu Yezu.

25 Erhi Paolo arhondêra okuderha ebiyêrekîre obushinganyanya n'obucêse bw'omurhima

† 24:24 24, 24 Mwâli wa Herodi Agripa I.

n'olubanja luzinda, Felisi ageramwo omusisi, ashuza, erhi: «Hoshi aho, gendagi; nacikuhamagala olusiku nayumva obushiru».

²⁶ Eerhi analangalîre obwo mpu Paolo amuhà ensaranga; co carhumaga akâmurhumiza kanjikanji mpu baganîre bo naye.

²⁷ Erhi hagera myâka ibirhi‡, Felisi ahâbwa omukûla wâge, Porsiyô Festo. Ci mpu lyo asîmîsa Abayahudi, Felisi aleka Paolo mushwêke.

25

Paolo ahûna okutwîrwa olubanja omu lukîko lwa mwâmi mukulu Sezari

¹ Erhi Festo ajira nsiku isharhu ahisire omu cihugo câge, anacirheremera e Yeruzalemu kurhenga e Sezareya.

² Abajinji b'abadâhwa n'abagula b'Abayahudi bamuhêkera olubanja lwa Paolo; bamusengera,

³ banamuhûna mpu abafe lukogo, arhegeke balêrhe Paolo e Yeruzalemu. Bali bamulingîre omu njira mpu bamuyîrhe.

⁴ Ci Festo ashuza mpu Paolo ashwêkîrwe e Sezareya, n'oku yêne ali hôfi h'okuyijà.

⁵ Ababwîra, erhi: «Balya bakulîre abâbo muli rhwe, bayandagale baguma nâni, n'akabà hali obubî oyo muntu agwêrhe bayishimulega».

⁶ Erhi ayûsa nsiku munâni erhi ikumi bo nabo, abungulukira e Sezareya. Eerhi buca, ajà aha kagombe, arhumiza Paolo.

‡ 24:27 24, 27 Felisi àli muroma, ci Murhegesi w'Abayahudi kurhenga omu mwâka gwa 60 kuhika omu 62.

⁷ Erhi ayisha, Abayahudi bàrhengaga e Yeruzalemu, bà mugôrha. Bàrhondêra okumushobeka binji binji, birya bône barhankahashire okuyêrekana.

⁸ Paolo anywa emizimu, erhi: «Ntasâg'ibona nalogorhera Irhegeko ly'Abayahudi, erhi aka-Nyamuzinda, erhi Sezari».

⁹ Naye Festo, bulya alonzagya okusîmîsa Abayahudi, ashuza, Paolo, erhi: «K'olonzize orheremere e Yeruzalemu, olu lubanja luj'itwîrwayo embere zâni?»

¹⁰ Paolo amubwîra, erhi: «Ndi omu lukîko lwa Sezari, mwo n'olubanja lwâni lwatwîrwa. Ntal-enganyagya Buyahudi, nâwe wêne okumanyire bwinjâ.

¹¹ Akabâ ndi mubî, n'akabâ hali ecinajizire cikwânîne olufû, ntalahiri kufâ. Ci akabâ ebi abâ bantu badwîrhe banshobeka biri bya kumpalalira, ntâye ogwêrhe obuhashe bw'okumpira omu maboko gâbo. Mpûnyire olubanja lwâni lutwîrwe omu maboko ga Sezari».

¹² Obwo, erhi abâ amâjâ ihano boshi n'abahanûzi bâge, Festo ashuza, erhi: «Obûla ohûnyire okutwîrwa omu lukîko lwa Sezari, omu lukîko lwa Sezari wânajaga.»

Paolo embere za Mwâmi Agripa

¹³ Erhi hagera nsiku nyi, mwâmi Agripa* na Berenisi barhinda aha Sezareya bal'ilamusa Festo.

* **25:13 25, 13** Agripa II, mugala wa Herodi Agripa I. Berenisi, mwâli wâbo Agripa II, mukulu wa Druzila, mukâ Felisi.

14 Bahamala nsiku nyinji. Lêro Festo ashambâlira mwâmi olubanja lwa Paolo, erhi: «Hano hali omulume Felisi asigaga mubohe.

15 “Erhi ndi e Yeruzalemu, abajinji b’abadâhwa n’abagula b’Abayahudi bandêrhera olubanja lwâge banahûna mpu anigwe”.

16 “Nanacibashuza, nti Abaroma barhahana omuntu mushobeke arhanaj’ibûlana n’abamushobesire, n’embere ahâbwe obuhashe bw’okunywa akasheba”.

17 “Bayishaga obwo hano rhwe nabo. Buzira kulinda, erhi kuca, najà aha kagombe, narhumiza oyo muntu”.

18 “Abashobesi bâge erhi bayisha, ntà cibî bamushobesire mw’ebi nal’incîkêbirwe”.

19 “Ci barhondera okumujîsa kadali oku idini lyâbo n’oku muntu, mpu ye Yezu, wafîre na Paolo akâg’iderha mpu azîne”.

20 “Nie ono, erhi mbona, ntabwîni oku nankalutwa, namudôsa erhi alonzize okujà e Yeruzalemu, olubanja lwâge lutwîrweyo”.

21 “Ci kulya kubà Paolo àli ahûnyire mpu olubanja lwâge lutwîrwe omu lukîko lwa Augusto†, nanacirhegeka nti bamulange mushwêke kuhika olusiku namurhuma emwa Sezari”.

22 Agripa anacibwîra Festo, erhi: «Nâni, nankasîmire nyumve oyo muntu». Naye Festo, erhi: «Irhondo wâmuyumva».

23 Erhi buca, Agripa na Berenisi bayisha n’irenge lyâbo lyoshi; banacijà omu kagombe haguma n’abakulu b’abasirika n’abagula b’e

† 25:21 25, 21 Augusto: lyâli izîno ly’Abâmi b’e Roma. Ago mango, Nero ye wali oyîmire e Roma.

cishagala. Festo anacirhumiza Paolo, bamulêrha.

²⁴ Festo aderha, erhi; «Mwâmi Agripa, ninyu mwe bashamuka mweshi muli muno baguma nîrhu, mubwîne oyu muntu Abayahudi bayishiraga luguku emwâni; bayishimpûna e Yeruza-lemu na hano, bayâma mpu kurhacikwânîni alame.

²⁵ Nabwîne niehe oku ntâco ajizire cikwânîne olufû. Ci bulyâla yêne ahûnyire olubanja lwâge lutwîrwe omu lukiko lwa Augusto, nahizire okumurhumayo.

²⁶ Ntâco mmanyire bwinjâ nayandikira Nnakuno kuli ye. Eco co cirhumire namulêrha embere zinyu, ci bwenêne e mbêre zâwe, mwâmi Agripa, ntî lyo mbona eci nayandika hano rhuyûs'imudôsa.

²⁷ Niehe mbwîne oku buli buhwinja okurhuma omushwêke kwône buzira okuderha n'obubî bwâge».

26

Ebinwa bya Paolo embere za Mwâmi Agripa

¹ Okubundi, Agripa anacibwîra Paolo erhi: «Wankahashaga okucîderhera wêne». Obwo, Paolo anacilambûla okuboko, abûlana, erhi:

² «Lêro namâsîma, mwâmi Agripa, bulya ene nanywêra akasheba embere zâwe kw'ebi Abayahudi bajâ bampagasa byoshi,

³ kolanga bulya orhahabiri engeso z'Abayahudi zoshi n'embaka zâbo. Co cirhumire, nkusengîre, onyumve buzira kumvulindika.

⁴ Ntâ MuyaHUDI ohabire obwôrhere bw'obuzîne bwâni ekarhî k'ishanja lîrhu n'e Yeruzalemu kurhenga ndi musole.

⁵ Banyishi kurhenga mîra, n'erhi bankalonza, banahamîriza oku nali Mufarizeyi w'okunali, nashimba lwoshi omurhwe gulushire eyindi bukali omu idini lîrhu.

⁶ Bunôla, nie ono ndwîrhwe lubanja bulya nnangâlîre ebi balarha balaganyibagwa na Nnâmahanga

⁷ n'enkomokà z'ishanja lîrhu oku zinali ikumi n'ibirhi zikolera Nyamuzinda n'obukombêdu budufu na mûshi, bulya balangâlîre oku eyo ndagâno yayunjula. Obwo bulangâlîre bwo burhumire Abayahudi bampêka lubanja, Waliha mwâmi.

⁸ Cankarhuma mweki mwahakana okuyêmêra oku Nyamuzinda anafûla abafîre?

⁹ Kâli nâni, nakagimanya nti nkwânîne ndwise n'emisî yoshi izîno lya Yezu w'e Nazareti!

¹⁰ Nnanakujira ciru e Yeruzalemu, niene nakwêba bemêzi banji omu mpamikwa, erhi ngwêrhe obuyêmêre bw'abajinji b'abadâhwa, n'erhi bandôsagya mpu ka babayîrhe, nakâyêmêra.

¹¹ Ntâ sinagogi ntajagamwo nti mbalibuze, nakâbasêza okulogorhera Nnâmahanga, n'omu mujina nabajiriraga, ciru nakâbashimbûlira kuhika n'omu bishagala bya kulî.

¹² Ntyo kwo najaga e Damasi erhi mpîrwe irhegeko n'obuhashe bw'abadâhwa.

¹³ Lêro, erhi mbà nkolaga ndi omu njira, erhi kabà kasirahinga, Waliha Mwâmi, nanacibona

obulangashane bwamanukaga oku nkuba bulushire obumoleke bw'izûba; bwangorha haguma n'abà rhwàli rhweshi.

¹⁴ Rhweshi rhweshi rhwacîdurha oku idaho. Nanaciyumva izù lyambwîra omu ciyahudi, erhi: Saulu, Saulu, bici wandibuziza? Warhamira busha okaderha mpu walwîsa akababo*.»

¹⁵ Nâni nashuza, nti: «We ndi, Yâgirwa?» Naye Nyakasane ambwîra, erhi: «Nie Yezu odwîrhe walibuza.

¹⁶ Ci ozûkage, onayimange; bulya nakubonekîre nti nkujire murhumisi na muhamîrizi w'ebi wabwîne n'ebi nâcikuyêreka amango naâshub'ikubonekera.

¹⁷ Co cinarhumire nakulîkûza kuli olu lubaga n'oku mashanja g'abapagani nâkurhumamwo,

¹⁸ Iyo obahûrhûla amasù, barhenge omu mwizimya, bajè ebwa bulangale, baleke okushiga shetani, bashige Nnâmahanga; na ntyo, obuyêmêre banyêmêra burhuma, bababalirwe ebyâha byâbo banashobôle okuyish'iyîma haguma n'abatagatîfu.

¹⁹ Ntyo, Mwâmi Agripa, ntalahiraga okuyumva ebi nayêrekagwa kurhenga e mpingu.

²⁰ Ci nayigîrize abantu b'e Damasi burhanzi, n'ab'e Yeruzalemu, n'ab'omu Yudeya yoshi, n'abapagani; nakâbabwiriza okucîyunjuza n'okuhindikira Nnâmahanga omu kujira ebijiro bikwânîne obucîyunjuze.

²¹ Co carhumaga eco Abayahudi ba ngwârhirira omu ka-Nyamuzinda, balonza okunyîrha.

* 26:14 26, 14 Okulwisa akababo kuli kulwîra n'okurhamira busha.

²² Ci, oku burhabâle bwa Nyamuzinda, kuhika ene kuhamîriza ncihamîriza oku barhò n'abakulu, na ntà cindi nyigîriza okuleka birya byàdesirwe n'abalêbi na Mûsa mpu byânabè;

²³ baderha mpu: Kristu anababale, na hano abà amâfûka ye murhanzi-rhanzi omu bafîre, amanyîse ishanja ly'Israheli n'abapagani obulangashane».

²⁴ Erhi adwîrhe abûlana ntyo, Festo aderha n'izû linene, erhi: «Paolo, osirahire! Ebinji wasomire byakulêrhîre isirhe».

²⁵ Naye Paolo, erhi: «Ntasirahiri, Yâgirwa Festo mukengwa, ci ndesire ebinwa by'okuli n'ebya obushinganyanya.

²⁶ Mwâmi ntâco ahabire muli byo; kwo kunarhumire mbiderha buzira bwôba, bulya mmanyire oku ntâco ciri cifulike kuli ye, kulya kubà ntà kantu kajizirwe bufundafunda muli byo.

²⁷ K'oyêmêra abalêbi mwâmi Agripa? Mmanyire oku obayêmêra».

²⁸ Naye Agripa ashuza Paolo erhi: «Hindi hitya, wanyêmêza okuhinduka mukristu!»

²⁹ Na Paolo, erhi: «Nshenzire emwa Nnâmahanga, akabà ene, akabà irhondo, arhali wênene, ci n'abâla badwîrhe banyumva ene boshi, mubè akâni, ci kwônene buzira ezi nkoba».

³⁰ Mwâmi anaciyimuka, n'omurhegesi na Berenisi na balya boshi bali batamîre haguma nabo kwo na kwo.

³¹ Erhi babà nka bacîyegûla, bakâbwîrana bône na nnene, mpu: «Oyu muntu ntâco ajizire cikwânîne olufû erhi enkoba».

³² Agripa anacibwîra Festo, erhi: «Acibâga arhâli ahûnyire olubanja lwâge lutwîrwe omu lukîko lwa Sezari, rhinga ashwêkûlwa».

27

Paolo ahêkwa e Roma

¹ Erhi babà bamahiga mpu rhurhûlirwe e Italiya, Paolo n'abandi bashwêke bahâbwa omurhambo w'omurhwe gw'abasirika guderhwa Agusta, n'oyo murhambo izîno lyâge ye Juliyo.

² Rhwanacishonera omu nkugè y'e Adramiti yajaga yabarabanya omu ntambi z'e Aziya. Rhwasûka, erhi rhuli haguma n'Aristarko, Mucedoniya w'e Tesalonika.

³ Olusiku lwakulikiraga, rhwahika e Sidoni. Juliyo ajirira Paolo bwinjà, amuyêmêrera okujà emwa abîra bâge mpu bamurhabâle.

⁴ Erhi rhurhenga e Sidoni, rhwayisha rhwabarabanya omu ntambi z'e cirhwa c'e Cipro, bulya empûsi yakag'irhenga olunda lubî.

⁵ Erhi rhubà rhwamâtwikanya enyanja y'e Silisiya n'e Panfiliya, rhwahika e Mîra omu Liciya.

⁶ Omurhambo w'omurhwe gw'abasirika ashimâna enkuge y'e Aleksandriya yali omu njira y'okujà e Italiya; arhuhiramwo.

⁷ Rhwamala nsiku nyinji omu nyanja, rhwakâgenda bunyi bunyi, n'erhi rhuhika hôfi h'e Kinido, erhi rhwamâkoya. Empûsi erhazigaga rhwasîka; rhwanacibarabanya omu ntambi z'e cirhwa c'e Kreta olunda lw'e Salomona.

⁸ Rhwacîhangana, rhwabarabanya, rhwahika ahantu haderhwa Nsîko-Nyinjà, hôfi n'ecishagala c'e Lazaya.

Omulaba gwabazisa

⁹ Ensiku zàli zamagera, n'okugera omu nyanja kurhaciri kulembu*, bulya amango g'okucîshalisa gàli gamahwa. Paolo abahà ihano,

¹⁰ ababwîra erhi: «Bîra bâni, mbwîne oku rhwagenda, ci omu kaga rhuli, arhali ka kuheza emizigo rhudwîrhe kwône n'obwârho, ci n'obuzîne bwîrhu nabo».

¹¹ Ci omurhambo w'omurhwe gw'abasirika àli acîkubagîre omwêrekeza w'obwârho n'omukulu w'ababulimwo kulusha ebinwa bya Paolo.

¹² Erhi bacibula ensiku nyinjà bankagerezamwo amango g'empondo, banji baderha mpu bavugame, balîkûle, balole erhi bankahika e Fenisiya, yo nsîko y'e Kreta eyêrekîre Emukondwè-Buzikiro n'Emwênè-Buzikiro.

¹³ Erhi ehîhûsi hy'ebulyo hicihûsa, bamanya mpu lêro emihigo yâbo ekola yayunjula. Bâsikûla obwârho, babarabanya hôfi hôfi n'e Kreta.

¹⁴ Ci mpu hagere hisanzi ntya, empûsi nkali yarhengaga e bwa cirhwa, ederhwa Erakwilo†, yabarhindakwo

¹⁵ Eyo mpûsi yanaciyehûla obwârho, bwayabirwa okuyilwîsa, rhwajà rhwayêhûlirwa eyi n'eyi.

¹⁶ rhwayêhûlirwa ebwa hirhwa higuma hiderhwa Kauda, rhwacîhangana na ntyo rhwahash'ishwêka ehyârho hy'okurhabâla

* **27:9 27, 9** Omu mwêzi gwa Kamera, erhi mwêzi gwa mwenda lyo omulaba guluga. † **27:14 27, 14** Erakwilo: mpûsi y'e Bushoshôkero-Mwênè-Bushoshôkero yakag'ihûkiza oku ntondo ya Idal (ya meteri 2488).

¹⁷ Erhi babà bamahirheremya, bakolêsa ebindi bâli bagwêrhe by'okurhabâla, bashwêka enkuge n'emigozi. Na bulya bâli bayôbohîre mpu banka-gend'ihangarhana omu Sirti, bayanka omurhoza gujà gwayêrêra, bagurhogeza omu nyanja, na ntyo bajà bayêhûlwa n'empûsi‡.

¹⁸ Erhi buca, omulaba mukali gwarhudungeja bwenêne; bajà bajugucira emizîgo omu nyanja.

¹⁹ N'olusiku lwa kasharhu, n'amaboko gâbo bône bajakwo bakabulira ebirugu by'omu nkugè yâbo.

²⁰ Kurhenga nsiku nyinji, oli izûba, oli enyenyêzi, ntà ciru n'eciguma cabonekaga; n'omulaba nago gwanayôrhana obukali bwâgo. Na ntyo, ntà bulangâlire rhwacigwêrhe bw'okucira?

²¹ Ensiku zirhali nyi zâli zamagera rhurhalya ehibî. Paolo anaciyimanga ekarhî kâbo, ababwîra erhi: «Ka murhabwîni, yâgi bîra bâni, oku mucinyumvagya rhurhankarhenzire e Kreta, rhurhankanabwîne aka kaga, n'ebirugu birhàli byafà busha.

²² “Ci kwônene, muhire omurhima omu nda, bulya ntâye ciru n'omuguma wâfà muli mwe; obwârho bwône bwâlohoma”.

²³ “Nêci, ene budufu, malahika wa Nyamuzinda nshiga nnankolera ambonekîre”,

²⁴ “ambwîra”, erhi: “Orhayôbohaga Paolo, kukwânîne ohike embere za Sezari, kandi Nyamuzinda akuhîre obuzîne bw'abâla muli mweshi omu bwârho”.

²⁵ “Kuziga, muhire omurhima omu nda,

‡ 27:17 27, 17 Mpu lyo erhahahanyuka.

bîra bâni!" "Ncîkubagîre Nnâmahanga nti oku nabwîzirwe kwo byânabà".

²⁶ "Ci kukwânîne rhuhike oku cirhwa ciguma".

²⁷ Erhi obudufu bwa kali ikumi na kani buhika, rhwakâhêkwa eyi n'eyi omu nyanja ya Adriatiko. Erhi gabà mîre abirhi, abahalira bayumva nka kuno bakoliyegera ecihugo.

²⁸ Bagera obulî bw'amîshi kuhika oku idaho, bàbona ngero makumi abirhi. Erhi bagenda hisanzi, bashub'igera, babona ngero ikumi n'irhanu§.

²⁹ Banaciyôboha okuyish'ihangarhana omu ntaza, kurhenga enyuma bagereza mirhoza ini embere, bayiyandagaliza omu mîshi, bakâcîfinja mpu mâshi bucâge duba.

³⁰ Ci abahalira balonza okurhenga omu nkugè mpu bacîyâkîre; banaciloha ehyârho hisungunu omu nyanja, babà nk'abagereza emirhoza enyuma mpu bayiyandagalize omu mîshi.

³¹ Paolo anacibwîra omurhambo w'omurhwe n'abasirika erhi: «Abà bantu bakabà barhabêziri omu nkugè, murhâcirè»,

³² Obwo, abasirika batwa emigozi y'ehyo hyârho, bahireka hyâgenda.

³³ Erhi bubà bukol'ica, Paolo abwîra abâbo boshi mpu balye, erhi: «Ene lwo lusiku lw'ikumi n'ini muyunjwire bwôba murhanalya; ntâco mwakozize ekanwa.

³⁴ Mmuhûnyire nti mulye, lyo mulama, bulya ntâye muli mwe waheza oluviri lw'oku irhwe lyâge».

§ 27:28 27, 28 Olugero luguma wali nka meteri 1, 80.

³⁵ Erhi ayûs'iderha ntyo, ayanka omugati, avuga Nnâmahanga omunkwa embere za boshi, agubega, arhangira alya.

³⁶ Abâbo boshi, omurhima gwabashubira omu nda, nabo balya.

³⁷ Rhweshi abâli omu nkugè, rhwâli magana abiri na makumi gali nda na bantu ndarhu.

³⁸ Erhi babâ bamâyigurha bajako baloha engano omu nyanja mpu lyo bayanguhya obwârho.

³⁹ Erhi buca, barhamanyaga ecihugo bàlimwo; ci balangîra omushosho gw'enyanya n'omwaro*; bahiga okugend'igezaho obwârho.

⁴⁰ Banacishwekûla emirhoza, bayirhogeza omu mîshi, batwa n'emigozi y'engasi z'okuyêrekeza obwârho; okuhandi barheramya empungira y'embere mpu lyo empûsi ebayehûlira ebwa mwaro.

⁴¹ Lêro bahika oku ihya, bahukula amabuye, obwârho bwahangarhana; olunda lw'enyuma lwagwârha omu mabuye, n'obw'embere bwabereka erhi bukali bw'emivumba y'omulaba burhuma.

⁴² Obwo, abasirika bahiga mpu bayîrhe abashwêkwa, lyo halek'ijira owayôga, afulumuke.

⁴³ Ci omurhambo w'omurhwe alahira ihano lyâbo, bulya âli alonzize okuciza Paolo. Anacirhegeka mpu abayish'iyôga bacîkwêbe omu mîshi barhanzi, bayikirire e bulambo,

⁴⁴ mpu n'abandi bayikirire e bulambo, baguma oku mpaho, abandi oku biberekeza by'obwârho.

* **27:39 27, 39** omwaro yo «plage» omu nfarasè; n'omushosho ye «baie» omu nfarasè

Ntyo kwo bahisire bagumagumà boshi e bu-lambo.

28

Bacumbika e Malta

¹ Erhi rhubà rhwamafuma, barhubwîra oku eco cirhwa co Malta.

² Abantu bakwo barhuyankirira n'obuzigire bw'okunali. Banacitwâna omuliro, barhubwîra rhweshi mpu rhukalûke, bulya erhi enkuba yaciyus'irhoga, n'emboho yali nkali.

³ Lêro Paolo anacirhologola olulando lw'enshâli nyumu, alukwêba oku cîko. Empiri yalimwo, erhi eyumva idûrhu, yamurhenga, yacishwêkera oku kuboko kwâge.

⁴ Abashi b'okwo cirhwa erhi babona eyo mpiri edwîrhe yamunagana oku kuboko, babwîrana bône na nnene, mpu: «Oyu muntu ciri cishungu; amâfuma enyanja, ci obwihôle bwa Nyamuzinda burhamuzigîri alama!»

⁵ Ci larha wâni agukumulira obwo buhanya omu muliro, arhanabâga kurhi,

⁶ n'obwo bakâg'imanya mpu arhundagana, nîsi erhi aduduka ho na halya. Erhi balinga kasanzi, n'erhi babona ntâko abîre, bahindula enkengêro zâbo, barhondêra okuderha, mpu: «Muzimu!»

⁷ Hôfi n'aho hàli ishwa ly'omurhambo w'eco cirhwa, izîno lyâge Publiyo. Oyo murhambo àrhuyankirira anarhuhandisa bwinjà nsiku isharhu.

⁸ Lêro kwanacibà erhi îshe wa Publiyo ali aha ncingo, erhi ishushira n'omukunguru

bimudwîrhe bitulu-bitulu. Paolo aj'imurhangula, ashenga, amulambûlirakwo amaboko, amufumya.

⁹ Erhi babona ntyo, abandi balwâla b'eco cirhwa nabo bayisha, banafuma.

¹⁰ Okwo kwarhuma barhukenga, n'erhi rhukola rhwagenda, barhuhà olwîko.

Kurhenga e Malta kuhika e Roma

¹¹ Erhi rhumala myêzi isharhu, rhwashon-era omu nkugè yâgezagya amango g'empondo mw'eco cirhwa. Yali nkugè y'e Aleksandriya, yanalikwo ecimanyîso ca ba-Diyoskori*.

¹² Rhwagend'isîka e Sirakuza, rhwajirayo nsiku isharhu.

¹³ Erhi rhurhengayo, rhwabarabanya eburhambi-rhambi bw'enyanya, rhwahika e Regiyo. Erhi buca, empûsi y'Emukondwè yahûsa, n'erhi bushub'ica, rhwasîka e Putiyoli.

¹⁴ Rhwashimâna yo bene wîrhu bemêzi, barhuhûna mpu rhubêre nabo nsiku nda. Ntyo kwo rhwahisire e Roma.

¹⁵ Erhi bene wîrhu b'eco cishagala bamanya oku rhwayishire, bayish'irhulingira aha Itaramo† ly'e Apiyo‡, n'aha Mahando-Asharhu§. Erhi Paolo ababona, avuga Nyamuzinda omunkwa, ashub'iyumva oburhwâli.

* **28:11 28, 11** Ba-Diyoskori: Kastori na Poluci, bâli bazimu babiri ba mahasha, bene Yovi. † **28:15 28, 15** «itaramo» mpu yo «Forum» omu nfasè n'omu cilatini; «Mahando-Asharhu» ye «Trois-Tavernes» omu nfasè. aho hombi hali hantu h'e Butaliyana. ‡ **28:15 28, 15** Apiyo: Bilometri 65 kurhenga e Roma. § **28:15 28, 15** Mahando-Asharhu: Nyumpa za kuhandisamwo ehigolo: bilometri 47 kurhenga e Roma.

16 Erhi rhuhika e Roma, bayêmêrera Paolo okuj'ihànda aha alonzize bo n'omusirika wakâg'imulanga.

Paolo abonana n'Abayahudi b'e Roma

17 Erhi hagera nsiku isharhu, ahamagala abagula b'Abayahudi. N'erhi babà bakola badêkerîre haguma, ababwîra, erhi: «Bene wîrhu, ntà cibî najirîre ishanja lîrhu nîsi erhi engeso za bashakulûza, kurhanarhumaga barhangwârîra e Yeruzalemu banampâna omu maboko g'Abaroma.

18 Erhi babà bamambûlanya, Abaroma balonza okundika, bulya barhambonako ecankarhuma banyîrha.

19 Ci erhi Abayahudi balahira, nabona namâsêzibwa okuhûna olubanja lwâni lutwîrwe omu lukîko lwa Sezari; ci kurhâli kuderha nti hali akantu nalegakwo ishanja lyâni.

20 Okwo kwo kwarhumaga nahûna nti mmu-lolekwo nnammushambâze, bulya bulangâlire bw'Israheli burhumire ndi mw'ezi nkoba».

21 Nabo bamushuza, mpu: «Rhw'ono ntà maruba g'e Yudeya rhwabwîne kuli we, na muli bene wîrhu ntâye ciru n'omuguma way-ish'irirhubwîra akanwa kabî kuli we.

22 Ci kwônene, rhulonzone orhubwîre wêne kurhi obwîne; bulyâla rhumanyire oku eyo njira bayishomba boshi.»

Ebinwa bya Paolo oku Buyahudi b'e Roma

23 Banacilagânana olusiku, n'erhi luhika, bay-isha banji kulusha omu cirâlo câge. Omu binwa

akâg'ibabwîra, akahamîriza Obwâmi bwa Nyamuzinda anakalonza okubayêmêza Yezu nk'oku biyandisirwe omu citabu c'Amarhegeko ga Mûsa n'omu Balêbi. Arhangiraga sêzi ahika bijingo.

²⁴ Baguma bayêmêra ebi akâg'ibabwîra, abandî barhayêmêraga.

²⁵ N'erhi bakola balekana buzira okuyumvanya bône na bône, Paolo ababwîra eci cinwa ciguma cône, erhi: «Mûka Mutagatifu adesire okunali erhi abwîra basho omu kanwa k'omulêbi Izaya, erhi:

²⁶ “Ojè emunda olu lubaga luli, onalubwîre, erhi: *Mwakaz'iyumvîrhiza n'amarhwîri ginyu, murhanayumve; mwakaz'ilolereza n'amasù ginyu, murhanabone*”.

²⁷ “Omurhima gw'olu lubaga gwahinzire*, bafunisire amarhwîri gâbo, banazibya amasù gâbo, mpu barhabona n'amasù gâbo, mpu lyo barhanayumva n'amarhwîri gâbo, mpu lyo barhanacirhegêreza omumurhima, mpu lyo barhahinduka binjà, mpu ntanabafumya!”

²⁸ “Mumanye oku bapagani Nyamuzinda arhumire obwo bucire; bôhe bayumva.”»

²⁹ Erhi ayûs'iderha ebyo binwa, Abayahudi banacigenda, bajà bajisanya kadali bône na nnene.

Okushwinja ebinwa

³⁰ Paolo ageza myâka ibiri yoshi omu cirâlo ali ahanziremwo. Akâg'ikayankirira ngasi boshi bakâg'iyish'imurhangula,

³¹ akahanûla Obwâmi bwa Nyamuzinda n'okuyigîriza ebiyêrekîre Nyakasane Yezu Kristu

* ^{28:27 28, 27} Lolà omu Iz 6, 9-10. Lolà kandi Mat 13, 14-15.

n'oburhwâli buzira kuhanzibwa na muntu, omu kuderha oku ye Yezu, Mugala wa Nnâmahanga wayish'itwîra igulu lyoshi olubanja.

BIBLIYA NTAGATIFU OMU MASHI
The Holy Bible in the Shi language of the Democratic
Republic of the Congo: Bibliya Ntagatifu omu mashi
(Bible with Deuterocanon)
La Sainte Bible en langue shi de la République
démocratique du Congo

copyright © 2024 BUKAVU Mashi and other Kivu Languages Bible

Language: Mashi (Shi)

Contributor: BUKAVU Mashi and other Kivu Languages Bible

Bibliya aha nfune ajage n'emurhima n'omu bijiro

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Jul 2025 from source files dated 2 Jul 2025

32d7d8c6-4f1f-556c-bf3d-9ed771bbfd1e